

Мануел Васкес Монталбан
ЮЖНИ МОРЕТА

МАНУЕЛ ВАСКЕС МОНТАЛБАН ЮЖНИ МОРЕТА

Превод: Христина Костова

chitanka.info

НИНА ВЕЛЕВА ЗА АВТОРА И КНИГАТА

Наградата „Планета“ (както и „Надал“) е авторитетна национална награда за литература в Испания, присъждана ежегодно от едноименното барселонско издателство. Сред носителите ѝ фигурират утвърдени представители на съвременната испанска проза, като Хуан Марсе, Хорхе Семпрун, Родриго Рубио и др.

През 1979 година това голямо литературно отличие бе присъдено на младия каталонски писател Мануел Васкес Монталбан за романа му „Южни морета“, който представяме на нашите читатели.

Мануел Васкес Монталбан е роден в Барселона (столица на шестмилионната провинция Каталония, която неотдавна получи автономия). Завършва философия, литература и журналистика. Радва се на голяма популярност като журналист и има успешни прояви като поет, есеист и драматург.

„Южни морета“, заедно с романите „Татуировка“ и „Самотата на мениджъра“, образува трилогия, а главният герой — частният детектив Пепе Карвальо — е спечелил много почитатели за своя автор.

По същество „Южни морета“ е криминален роман, притежаващ всички характерни черти на жанра, поднесени с необходимата доза тайнственост и напрежение. Но разследването на смъртта и едногодишното загадъчно бягство на богатия индустриалец-неудачник Стюарт Педрел предоставя на автора чудесната възможност да излезе извън рамките на „чистия вид“ криминална история и да направи един почти „анатомичен“ разрез на съвременното барселонско общество. Всеки един от героите е представител на определена класа или социална прослойка. В стремежа си да постигне плътна, цялостна и реалистична картина на една потресаваща действителност, авторът не се страхува да трупа подробности, привидно чужди на основното действие, но чрез които той търси определено идейно внушение. Случайните разговори с шофьора на таксито или със съдържателя на кръчмичката, „литературната“ дискусия, на която Карвальо случайно

попада, разходката по кея на барселонското пристанище, където мимоходом е описана млада жена-просякиня, са щрихите, предадени в един „репортажен“ стил, които подсилват основния критически тон в романа. В този смисъл „Южни морета“ е по-скоро социален роман, разкриващ обективно политическата и социалната безпътица на съвременното испанско общество.

В контекста на съвременната испанска литература появяването на такъв млад творец като Мануел Васкес Монталбан и още повече удостояването му с една от най-високите литературни награди ни подсказва един стремеж към нови търсения в литературата.

Нина Велева

Piú nessuno mi porterà nel Sud
(Вече никой не ще ме отведе на
юг)

Салватор
е Куазимодо

 izobrazhenie_v_cherno_i_byalo.png

— Хайде да си вървим!

— На мен не ми омръзва да се кълча.

— Ще се покълчим по друг начин.

Лоли изду дебелиите си бузи в усмивка, духна нагоре и разроши бретончето си а ла Оливия Нютън Джон.

— Разгорецил си се.

— Днес е моментът, маце.

Боканегра се изправи на кривите си крака. Галактичният свод на локала образуваше флуоресцираща дъга над главата му. Той оправи панталоните си и тръгна към бара със залитаща стъпка. Беше чудно как келнерите сервираха почти слепешком в сумрака. Нежни фигури, струпани на бара, се очертаваха изведнъж като разбудени двойки, изплуващи от кълбо преплетени ръце и езици. Боканегра тупна с юмрук една от фигурите.

— Ставай, Тернеро! Тръгваме си със сестра ти.

— Глупак! Защо ме прекъсна бе!

Луничавата беше прибрала вече изплезения си език и се опитваше да го използва, за да се оплаче от вмешателството на Боканегра.

— Добре де. Щом не искате да се возите с кола, толкова по-зле за вас.

— С кола ли? Слушай, Боканегра, не ме навивай пак! Искам да спя спокойно.

— Бях хвърлил око на един страшен син СХ^[1].

— СХ! Е, това е друго нещо. Никога не съм се качвал.

— Ох — възкликна Луничавата с поглед, зареян в далечни хоризонти.

— Освен това като че ли има и телефон. Не кола, а правителствен апартамент, братле! Можем четиримата да се чукаме в колата и гумите пак ще издържат.

— Е, това ми харесва — ухили се Тернеро, — ще взема да звънна на старата да ѝ се похваля, че таковам в Ситроен СХ.

— Излезте с Лоли и ме чакайте на ъгъла на фабриката за картон.

Боканегра прекоси дансинга под ударите на светлинните откоси. Като че ли в краката го удряше ток от белия подиум, ток, завършващ на спирала в черните къдрици на косата му.

— Все си тук бе, чичка! Приличаш на пощенска кутия — каза той на портиера отвън.

— Ти застани тук, а пък аз ще вляза да се кълча вътре. Безделник такъв!

— Я не ми се жалвай!

Колкото повече се отдалечаваше от мигащите светлини на дискотеката, Боканегра се чувстваше все по-защитен от тъмнината. Бръкна в десния джоб на панталона си и опипа шперца. След това извади ръката си, здраво стисна пакетчето, за да се убеди в сигурността му. Спокойно се отправи към СХ-а, пъкна шперца и вратата се отвори мазно, с леко отскачане, като врата на сейф. Мирише на богата мадама, помисли си Боканегра. Оле, пури! Ах, копелето му, и кутия с уиски. Отвори капака. Свърза жичките, сякаш галеше коси. Затвори капака. Седна с вещината и елегантността на собственик. Надигна бутилката уиски. Запали пура. Леко потегли и рязко завъртя волана, за да се чуе свистенето на гумите при завоя към близката пряка. През тунел от стари тухли и паркирани коли той стигна до ъгъла, където го чакаха Лоли, Тернеро и Луничавата. Лоли потъна на съседната седалка, докато трите врати се затваряха с метален звук.

— Друг път ще предупреждаваш. Такава кола все ще ти докара някоя разправия. Не е като за нас.

— За тебе може да не е. Я ме виж аз какъв тежкар съм.

— Ха така, Боканегра!... — засмя се Луничавата откъм задната седалка.

— Да, ама след това аз ще трябва да тичам, като го тикнат в изправителния.

— Такова тичане май ти харесва.

— Страхотен автомобил! Къде отиваме?

— Ще ходим да се чукаме на Валвидрера^[2].

— Аз предпочитам в леглото.

— Да, ама най-хубаво е да ти ухае на бор — рече Боканегра и със свободната си от волана ръка бръкна в деколтето на Лоли и притисна една твърда и едра гърда.

— Недей да минаваш през центъра на Сан Андрес^[3], че е пълно с ченгета.

— Обаче спокойно. Тия типове надушват нервните. Трябва да се държите, сякаш сте се родили в тази кола.

— Какво пушиш бе, Боканегра? Ще се напикаеш ноцес в леглото. Не си дорасъл за тези пури.

Боканегра хвана ръката на Лоли и я сложи на слабините си.

— А за тая пура дорасъл ли съм?

— Свиня!

Лоли се усмихваше, но отдръпна ръката си, като че ли бе пипнала електрически кабел. Тернеро се наведе напред и съсредоточи вниманието си в движението на Боканегра.

— Не отивай към центъра бе, човек! Пълно е с патрули.

— Я се стегни!

— Абе не е въпрос за стягане.

— Терне е прав — рече Луничавата.

Но Боканегра се насочи по рамблата „Сан Андрес“ и излезе на Площада на общината.

— Мамка ти!

Боканегра се усмихна на безсилния вик на Тернеро.

— Няма нищо, момче! Всичко е наред.

— Гледай, ето ги!

Лоли беше забелязала патрулната кола, паркирана на ъгъла на Общината.

— Спокойно!

Боканегра поотпусна лице, за да си придаде спокоен вид и мина покрай патрулната кола.

Една килната фуражка се отмести и се видя профил, пожълтял от светлината на уличната лампа, полюшваща се върху платното на голям плакат за изборителната кампания — „Влез с нас в Общината“. На жълтото лице изпъкнаха очертанията на свъсените вежди и тъмните очи като че ли се присвиха.

— Ама ти хвърли един поглед!

— Винаги гледат така, сякаш ти опрощават живота. Сложат ли фуражката, си въобразяват, че светът е техен.

— Следят ни! — извика Луничавата, извърнала глава към задното стъкло.

Лявото око на Боканегра се закова в страничното огледало. То отразяваше жълтите фарове и въртящата се лампа на патрулната кола.

— Нали ти казах бе, педераст с педераст, тъпак такъв!

— Млъквай, Тернеро, че ще ти смачкам физиономията. Няма да ме хванат.

Лоли изписка и се вкопчи в ръката на Боканегра, но отскочи, блъсната от лакътя му, и заплака, свита до прозореца.

— Ето това е! Сега пък се разбърза, копелето. Спирай де, спри и да бягаме! Да стрелят ли искаш?

От светлинни сигнали патрулната кола премина и към звукови. Пращаше откоси от светлина и звук, за да спре СХ-а.

— Трябва да спечеля преднина.

Боканегра караше все по-бързо, а светът се приближаваше застрашително към муцуната на колата, като че ли растеше и я причакваше. Сви в един ъгъл и остана приклещен между редицата от паркирани вдясно коли и едно автомобилче, чиято задница стърчеше отляво на пряката. СХ-ът се блъсна, а Лоли удари лицето си в предното стъкло. Боканегра даде заден и удари със задните части на колата нещо, което отвърна с оглушително метално ридание. Той почти не го чу, ушите му бяха като запушени от воя на сирената, а когато влезе в улицата правилно, ръцете му вече играеха и колата започна да се люшка, удряйки се о паркираните вдясно и ляво коли, докато воланът не блокира в омекналите му ръце. Задните врати се отвориха и Тернеро и Луничавата изскочиха.

— Стой! Спрете или ще ви очистим!

Боканегра чу приближаващите се стъпки. Лоли плачеше истерично на мястото си, с окървавени уста и нос. Боканегра излезе с вдигнати ръце и когато се изправи, „сивият“^[4] вече го побутваше.

— Добре ще запомниш това забавление. Ръцете върху колата!

Претърсваха дрехите му. Боканегра малко се окопоти и забеляза, че няколко метра по-далеч същата операция се прилагаше на Тернеро, а Луничавата бе отворила чантата си пред друго ченге.

— Тук има едно ранено момиче — каза той и посочи към Лоли, която бе излязла от колата и продължаваше да рони сълзи с кръв, готова да се намести в патрулната кола.

Полицаят за момент отклони поглед, за да потърси Лоли, и тогава Боканегра го блъсна. Нощта му отвори вратичка и той се хвърли към нея, тичайки с токове, удрящи се в задника му, и ръце, енергично размахвани като бутала. Свирки и пак свирки. Ругатни, накъсани от разстоянието. Сви край няколко ъгъла, без да се отдалечи от тропота на

бягащите си преследвачи. Вдишваше грапав и влажен въздух, който проникваше рязко и стремително и пареше дробовите му. Една след друга следваха улички без удобни входове. Високи стени, неизмазани или покрити с тъмен песъчлив цимент. Изведнъж изскочи на главната на Сан Андрес и като че всички светлини на тоя свят го издадоха как запазва равновесие с единия си крак, докато с другия се запира. От няколко метра учуден го изгледа часовоят, който стоеше на пост близо до караулната будка на казармата. Боканегра се втурна по шосето и прекоси осветения булевард, устремен към незастроените места, които съзираше по посока на „Три니다д“. Чувстваше нужда да поспре, защото се задушаваше, коремът му се беше подул болезнено и почти му прилошаваше от паренето на въздуха в гърдите. Стара врата от изтъркано дърво, разядено от слънцето и дъжда, затваряше някакъв строеж. Боканегра използва нащърбения горен ръб на вратата, за да се улови и покатери на мускули. Но ръцете му се изпънаха от тежестта на тялото; той се изпусна и клекна долу. Отстъпи няколко крачки, засили се и скочи към вратата. Започна борба между клатещото се дърво и тялото, което се опитваше да се изкачи. Усети ръба на вратата в слабините си и с решителен тласък се превърна в тежест, която падаше по наклон от глина и се удряше в невидими камъни. Коленичи и видя себе си в дъното на основите на една къща в строеж. Вратата, която беше прескочил, се намираще на върха на този склон и го гледаше като натрапник. Очите му опипаха порутената тъмнина и откриха стария и изоставен строеж. Усещаше вече болката от всички удари, които слепешката си бе нанесъл; като че всичките му сухожилия бяха разтегнати и от отчаяние го обливаше студена пот. Потърси някакво кътче, където да се скрие, в случай че се досетеха да влязат в обекта. И тогава го видя, с глава, опряна в парчета тухли, с отворени очи, които го гледаха, и ръце като мраморни охлюви, обърнати към небето.

— Господи! По дяволите — извика, хълщайки, Боканегра. Доближи се до човека и се спря на крачка от очевидната смърт. Човекът вече не гледаше в него. Сякаш упорито бе вперил поглед в далечната врата, като че тя е била последната му надежда преди смъртта. Оттатък вратата взеха да се приближават свирките, звукът на спирачки, предупредителните викове на преследвачите. Мъртвецът и Боканегра сякаш споделяха надеждата, която им бе вдъхнала вратата. Изведнъж някой започна да я бута и от очите на Боканегра бликнаха

дълго сдържаните сълзи заедно с едно истерично „хий“, което извираше от стомаха му. Потърси купчина развалини, за да поседне и зачака неизбежното. Гледаше мъртвеца и го укоряваше:

— Рогач! Ти ме съсипа бе, копеле! Само ти ми липсваше тая нощ.

[1] Свръхлуксозен модел „Ситроен“. — Б.пр. ↑

[2] Квартал в Барселона, разположен на хълм. — Б.пр. ↑

[3] Квартал в Барселона. — Б.пр. ↑

[4] Полицай в сива униформа. — Б.пр. ↑

— Ние, частните детективи, сме термометър за установения морал, Бискутер. Казвам ти, че това общество е прогнило. В нищо не вярва.

— Така е, шефе.

Бискутер се съгласяваше с Карвальо не само защото се досещаше, че е пил повече, а защото винаги беше разположен да допусне най-лошото.

— Вече три месеца не сме сложили залък в уста. Ни един мъж не търси жена си. Нито един баща — дъщеря си. Ни един рогоносец не иска да се убеди в прелюбодеянието на съпругата си. Да не би жените да не бягат вече от къщи? Или пък младите момичета? Не, Бискутер. Бягат повече от всякога. Но днес на съпрузите и на бащите хич не им пука. Погубени са основните ценности. Нали искахте демокрация?

— На мен винаги ми е било все едно, шефе.

Но Карвальо не разговаряше с Бискутер. Въпросите бяха отправени към зелените стени на кантората му или към някой мним слушател, седнал зад бюрото — стил четиридесетте години: с прозрачен, потъмнявал в течение на тридесет години лак, като че вечно стоял наквасен в сумрака на булевардната кантора. Изпи още една чаша ледена гроздова и се сви от тръпката, която премина по гърба му. Едва оставил чашата на масата, Бискутер отново я напълни.

— Стига, Бискутер. Излизам да подишам чист въздух.

Излезе на площадката, където го нападнаха шумът и миризмите на сградата. Таконеото^[1] и кастанетите на школата по танци, прилежното чук-чук на стария скулптор, миризмата на боклук, натрупан в продължение на тридесет години, смесена с тази на изтъркан лак, на прах и клайстер, скрити във вдлъбнатините на рамките на полукръглите прозорчета, които сключваха дъга над отвора на стълбището с ромбоидните си мътни очи. По стълбите надолу той скачаше по няколко стъпала, воден или по-скоро тласкан от енергията на алкохола, и пое с благодарност свежия въздух, който го блъсна откъм Рамблас^[2]. Пролетта беше полудяла. Тази мартенска вечер беше студена и облачна. Няколко крачки и дълбоки вдишвания помогнаха на притъпения мозък и отровения черен дроб на Карвальо.

Той имаше милион и двеста хиляди песети в Спестовна каса, които му носеха редовно по 5%. Така нямаше да стигне с достатъчен капитал до петдесет или петдесет и пет години, за да може да се

оттегли и да живее с рентата си. Криза. Криза на стойностите, си рече Карвальо, все още с упорството на алкохолик. Беше прочел във вестниците, че и адвокатите по трудово-правните въпроси били в криза, защото работниците се обръщали към юрисконсултите на профсъюзните центрове. И едните, и другите — жертва на демокрацията. И лекарите, и нотариусите бяха жертва на демокрацията. Трябваше да плащат данъци и започваха да си мислят, че най-добрият политически статус е този на висшиста, живеещ в условията на фашизма, но упражняващ известна либерална съпротива.

— Частните детективи сме толкова необходими, колкото вехтошарите. Спасяваме от боклука онова, което още не е боклук. Или по-точно онуй, което би могло да не се счита вече за боклук.

Никой не слушаше речта му. Капките дъжд го накараха да се затича към улица „Фернандо“, където бяха покритите с навеси витрини на Беристайн. Там се озова до три улични проститутки, които си разменяха съвети за използването на готовите супи. От магазина излезе едно много малко момиченце с много голям стик за хокей. До него баща му все го питаше: „Искаш да кажеш, че ти е удобен, а?“ „Да бе, човек, да...“ — отговаряше детето, вбесено от бащиното недоверие. Карвальо напусна подслона и забърза нагоре по тротоара, към колбасарския магазин, откъдето обикновено купуваше сирене и салами. Отново се спря, привлечен от жалното квичене на кученцата, струпани върху слама зад едно стъкло, дялящо ги от улицата. Поигра си с пръст с дръзката муцунка на мъничка немска овчарка, чиито задни лапички бяха пък захапани от две малки бретончета. Разтвори ръка на стъклото, сякаш за да даде на животинчето топлина и нежност. От другата страна на прозрачната завеса кучето близна стъклото, опитвайки да стигне ръката на Карвальо. Пепе рязко се дръпна и измина късото разстояние, което го делеше от колбасарницата.

— Както обикновено.

— Получихме буркани Мариновано филе и свинска наденица.

— Дайте ми два.

Продавачът напълни пакета с покупки с обичайната грижливост.

— Тая саламанкска шунка вече не е това, което беше.

— Ами сега на всичко казват саламанкска шунка. Което не е шунка от Хабуго или от Тревелес, е от Саламанка. Да го хване яд човек. Така не знаеш кога ядеш шунка от Саламанка и кога от Тотана.

— Има разлика.

— Вие я правите, понеже разбирате. Аз съм виждал как продават шунка от Гранолиерс за шунка от Хабуго. Нали така?

Карвальо излезе с пакета сирене Касар, Кабралес, Идеасабал, салам от Хабуго, шунка от Саламанка за всеки ден и малка мостра шунка от Хабуго, за да си хапне, когато му е криво.

Беше малко по-оживен, като стигна до магазина за кучета точно когато собственикът затваряше.

— А кучето?

— Кое куче?

— Ами това, което беше на витрината.

— Беше пълно с кучета.

— Овчарчето.

— А, то е женско. Всичките са вътре. Вечер ги прибирам в клетки, да не вземат да ми счупят витрината, не че ще ги задигнат, ами може да свършат някоя поразия. Има много лоши хора.

— Искам да купя кучката.

— Сега ли?

— Сега.

— Осем хиляди песети — каза собственикът, без да отвори вратата отново.

— На такава цена не бихте ми продали една истинска овчарка.

— Няма родословно дърво. Но е много здраво куче. Вие сам ще видите, ако го вземете. Хубаво е. Познавам бащата, а майката е на мой шурей.

— Хич не ме интересува родословието.

— Вие си знаете.

Кучето се носеше върху сгънатата ръка на Карвальо. В другата му ръка висеше плик, пълен със сирене, колбаси, кутии с храна за кучета, гумени кокали, дезинфекционна течност, препарат против насекоми, четка, въобще всичко, от което се нуждаят един човек и едно куче, за да бъдат щастливи. Бискутер бе озадачен от вида на кученцето, здраво застанало на задните си лапи, с език, изплезен половин метър напред, и две огромни уши, като сгъваеми крила на пикиращ самолет.

— Прилича на зайче, шефе. Тук, при мен ли ще остане?

— Ще си го отнеса на Валвидрера. Тук всичко ще потъне в мръсотия.

— Ах, да, търсиха ви по телефона. Записах името в тетрадката.

Хайме Виладеканс Риуторте — адвокат. Докато набираше номера, извика на Бискутер да му стопли нещо за вечеря. В малката кухня, която Бискутер бе импровизирал близо до умивалнята, се чуваше суетене. Бискутер си тананикаше, доволен от задачата си, а кученцето се опитваше да захапне шнура на телефона.

Две секретарки подчертаха дистанцията и високото положение на човека отатък. Накрая се чу глас на английски лорд с акцент на фронт от Диагонал.

— Въпросът е много деликатен. Трябва да го обсъдим лично.

Записа си за срещата, затвори и с удоволствие отпусна тялото си на въртящия се стол. Бискутер разстла пред него салфетка и върху нея остави чиния с гореща мадригера от парченца бял дроб. Кученцето се опита да сподели вечерята. Карвальо го постави внимателно на пода и му сложи парченца мадригера върху бяла хартийка.

— Прави са. Наистина понякога децата прибират вкъщи някое и друго гърло.

[1] Тропане с токове, характерно за танците фламенко. — Б.пр. ↑

[2] Големи булеварди в Барселона. — Б.пр. ↑

Виладеканс носеше златна игла на вратовръзката и платинени копчета за ръкавели. Безупречна беше дори плешивата му глава, подобна на пресушено и почистено речно дъно, оградено от два бряга побелели коси, подстригани от най-добрия коафьор в града, а вероятно и в цялото полукълбо, ако се съдеше по грижливия жест, с който адвокатът галеше от време на време оцелялата растителност, докато малкото му езиче подчертаваше удоволствието, облизвайки полузатворените устни.

— Чували ли сте за Стюарт Педрел?

— Нещо ми говори.

— Сигурно ви говори много. Това е известно семейство. Майката беше голяма концертираща пианистка, макар че след брака си се беше оттеглила и свиреше пред публика само на благотворителни мероприятия. Бащата беше виден индустриалец от шотландски произход, известен още преди войната. Всеки от синовете е личност. Може да сте чували за биохимика, за педагога, за онзи от рекламата или за строителя.

— Вероятно.

— Аз искам да ви занимая със строителя.

Той остави пред Карвальо купчина картони, на които бяха закрепени изрезки от вестници: „Тялото на един непознат — намерено на един от обектите в Тринидад“; „Идентифициран е трупът на Стюарт Педрел“; „Той се бил сбогувал със семейството си преди година под предлог, че заминава на пътешествие в Полинезия“.

— Предлог? Нима се е нуждаел от предлог?

— Нали знаете какво нещо е езикът на журналистите. Олицетворение на неточността.

Мислено Карвальо се помъчи — но безуспешно — да олицетвори неточността, а Виладеканс вече резюмираше положението, сплел ръцете си, поддържани от най-добрата маникюристка на капиталистическия свят.

— Работата стои така. Моят приятел, моят близък приятел, ние се познавахме, откак учехме заедно при йезуитите, прекара кризисен период. Някои мъже, особено чувствителните мъже като Карлос, тежко понасят прехвърлянето на четиридесетте, четиридесет и петте години и „о, ужас!“, приближаването на петдесетте. Само така се обяснява фактът, че месеци наред той преживяше идеята си да зареже всичко,

всичко, и да отиде на някой полинезийски остров. Изведнъж ускори плановете си. Уреди всичко, свързано със сделките си, и изчезна. Всички предположихме, че е заминал за Бали, Таити, за Хавай или кой знае къде и, разбира се, решихме, че ще бъде една временна криза. Минаха месеци, трябваше да се справяме с положение, което по всичко изглеждаше непоправимо, до такава степен, че госпожа Стюарт Педрел се зае с делата и до днес се занимава с тях. И накрая, през януари — това съобщение: „Тялото на Стюарт Педрел е открито, намушкано с кама.“ И сега знаем със сигурност, че никога не е стигал до Полинезия. Не знаем къде е бил, какво е правил през цялото това време, а трябва да разберем.

— Спомням си за случая. Не беше намерен убиецът. Трябва ли ви и той?

— Добре. Ако се появи убиецът — добре. Но това, което ни интересува, е да разберем какво е правил през тази година. Разберете, тук се преплитат интересите на мнозина.

По диктофона му съобщиха, че госпожа Стюарт Педрел бе дошла. Почти веднага се отвори вратата и в кантората влезе жена на четиридесет и пет години. Карвальо го заболяха гърдите. Беше влязла, без да го погледне, налагайки стройната си зрелост, като че ли тя беше единственото достойно за внимание присъствие. Виладеканс ги представи един на друг, но едничкият резултат беше, че мургавата жена с едро, започнало да старее лице по-силно подчерта дистанцията с Карвальо. Едно бегло „приятно ми е“ бе всичко, което заслужи детективът, а Карвальо й отговори с поглед, упорито закован в бюста, докато тя не бе заставена да се опипа, за да провери дали нещо не е наред в облеклото ѝ.

— Тъкмо въвеждах господин Карвальо в нещата.

— Много добре. Виладеканс сигурно ви каза, че изисквам най-вече дискретност.

— Същата дискретност, с която бе съобщено за случилото се. Както виждате от тези изрезки, не е била отпечатана нито една снимка на съпруга ви.

— Нито една.

— Защо?

— Тогава мъжът ми си отиде напълно разстроен. Не беше с всичкия си. Когато биваше на себе си, което беше истинско чудо, той

се лепваше за всеки срещнат, за да му разказва историята на Гоген. И той искаше да бъде Гоген. Да зареже всичко и да замине за Южните морета. Тоест да зареже мен, децата си, работата си, приятелите си, всичко, както се казва. Човек в такова състояние е лесна плячка за всички и ако много се раздухва историята, могат да излязат наяве много недискретни неща.

— Уговорили ли сте се с полицията?

— Те си свършиха тяхното. Както и министерството на външните работи.

— Външните работи ли?

— Имаше вероятност наистина да е ходил до Южните морета.

— И не е ходил?

— Не, не е ходил — каза тя с подчертано задоволство.

— Това ви радва.

— Малко, да. Вече до гуша ми беше дошъл с приказките си. „Върви най-сетне“, му казвах неведнъж. Беше се задушил от охолство.

— Мима...

— Всички се задушават. По-точно всички, с изключение на мен. Откак той си отиде, задишах по-свободно. Работех. Вършех работата му не по-зле от него, дори по-добре, защото не съм шантава като него.

— Мима, бих искал да ти напомня, че сме се събрали за друго.

Но Карвальо и вдовицата се гледаха втренчено, сякаш измерваха агресивността си.

— Тоест вие сте изпитвали известна любов към него.

— Подигравайте се, щом искате, известна любов да, но много малко. Тази история ми послужи, за да докажа на себе си, че никой не е незаменим. Дори нещо по-лошо — че винаги узурпираме мястото, което заемаме.

Карвальо беше объркан от тъмната страст, която излъчваха черните очи и двете елипсовидни бръчки, оградили зрялата и мъдра уста.

— Какво точно искате да знаете?

— Искам да зная какво е правил мъжът ми в продължение на една година, тази година, в която мислехме, че е по Южните морета, а е бил кой знае къде и кой знае какви магарии е вършил. Големият ми син се е метнал на него, и което е по-лошо — ще наследи дори повече пари от баща си. Другите двама сина сега сигурно се шляят и обикалят

с моторите си насам-натам. Една дъщеря с разстроени нерви, откак бе намерен трупът на баща ѝ. Едно малко момче, което ще изгонят от йезуитския колеж... Трябва да имам пълен контрол над всичко.

— Какво знаете вече?

Виладеканс и вдовицата се спогледаха. Адвокатът отговори:

— Каквото и вие.

— Покойникът не носеше ли някакъв предмет, който да улесни търсенето?

— Джобовеите му бяха изпразнени.

— Намерено е само това.

Вдовицата беше извадила от чантичката си листче от бележник, намачкано от хиляди ръце. Някой беше написал с химикалка:

Piú nessuno mi porterá nel Sud
(Вече никой не ще ме отведе на юг)

— Аз дори не ви познавам.

Беше с къса коса, тъмен костюм без вратовръзка, слънчеви очила с много тъмни стъкла, които по-силно подчертаваха лъскавата белота на юношеското лице. Независимо че беше слаб, имаше нещо мазно в стойката, като че ли бяха сложили грес в ставите на смълчаното тяло.

— Ако се разбере, че ви давам тази информация, ще ме изхвърлят от управлението.

— Господин Виладеканс е много влиятелен.

— С цялото си влияние, не ще ме спаси. Освен това са ме нарочили. По политически причини. При нас е пълно с подлещи. Ако им слушаш приказките, всички са вбесени от положението. Но когато опре до действие — никой. Всички гонят категория и гледат да не им отнемат възможността за съвместителство.

— Да не сте червен полицаи?

— Нищо подобно. Аз съм полицаи патриот.

— Разбирам. Участвували ли сте при разследването на случая Стюарт Педрел? Кажете ми всичко, което знаете.

— Малко зная. Най-напред решихме, че е някаква педерастка история. Много рядко се случва някой богат тип да изчезне и да намерят трупа му, намушкан с кама, година по-късно. Изглеждаше явна дупешка история. От друга страна, медицинската експертиза доказва, че задникът му е девствен, а освен това сред педалите никой не го знае. После дрехите. Не бяха негови. Бяха го облекли в съвсем стари, изтъркани дрехи, с определената цел да не послужат за следа.

— Защо тогава са оставили бележницата?

— За да ни объркат, предполагам. Разбирате ли я?

— „Вече никой не ще ме отведе на юг.“

— Да, това вече го научихме. Но какво означава?

— Плановете на покойния са били да стигне до Южните морета, в Океания.

— Прочете добре бележката. Вече никой не ще ме... ме... ме отведе на юг. Става дума за някой, който е можел да го заведе и не го е завел. Това ни направи впечатление. Защо е на италиански?

— Негов ли е почеркът?

— Да, негов е.

— Заключение...

— Трябва да се е разболял от амнезия или нещо подобно. Напъхал се е в престъпния свят и са го намушкали с нож. Ако не е било отвличане, премълчано от семейството, което не е искало да даде сухото, и затова са му прерязали шията. Може да е било и някаква служебна история, но такава възможност е почти изключена. Най-конфликтните му сделки бяха в строителството, а той никога не се натопяваше, тоест използваше подставени лица. Това е, приятелю, повече не искам да говоря по този въпрос. Ето, оставям ви списъка на всички хора, които занимавахме — колеги, съдружници, приятели, гаджета и неприятели. На Виладеканс му обясних, че повече от това няма да постигне.

— Полицията продължава ли следствието?

— Не. Семейството направи и невъзможното, за да ѝ попречи. Изчакаха известно време от предпазливост и после се заеха да потулят нещата. Престижът на рода и т.н., и т.н.

Младият полицаи издаде странен звук с езика по вътрешната страна на бузата си, който Карвальо определи като сбогуване, защото веднага след това той стана и се запъти към вратата. По пътя се сблъска с кучето, което се опитваше да му заръфа токовете.

— Ама че гадинка!

— Това е женско куче.

— Лоша работа, ще я кастрирате ли?

Карвальо се намръщи, а полицаят си замина. Смутено от презрението, кучето клатеше глава насам-натам, сякаш се вглеждаше в добрата и лошата страна на нещата.

— Много си мекушава.

— Същинска „bleda“ — допълни Бискутер, излизайки иззад завесата.

— Точно така. Ще ти казваме Бледа, задето си такава мекушава.

— Освен това сере, където ѝ падне — отбеляза Бискутер с озлобление. Разликата между Бискутер и Бледа се състоеше в това, че повече или по-малко, за добро или лошо, Бледа беше от някаква раса, а Бискутер — не. У стария му другар от затвора природата беше извършила чудото на невинната грозота — един рус и нервен зародиш, обречен на плешивост. Карвальо дочу шума от токовете на Чаро по стълбите и площадката; вратата се отвори. Умора и яд се разливаха по лицето ѝ.

— А, значи си жив. Надявам се, няма да ми кажеш: „Тъкмо мислех да ти се обадя“.

— Не, няма да ти кажа.

От една калаена кофичка Карвальо извади бутилка бяло вино. Избърса я със салфетка и напълни трите чаши, които Бискутер бе сложил на масата.

— Опитай го, Чаро. Май каталонците се понаучихме да правим вино. Това е „Блан де блан“. Отлично е. Особено по това време.

— Кое време?

— Ами това, между десерта на обета и първото ястие на вечерята.

Чаро се бе хванала в клопката. Седеше с разтворени от коленете надолу крака и пиеше виното, като подражаваше на дегустаторските паузи на Карвальо. Бискутер се стараеше да прави същото, но мяскаше прекалено.

— Оле, какво е това?

— Куче. По-точно кучка.

Чаро бе скочила на крака, уплашена от близването на Бледа.

— Това ли ти е новата компания?

— Най-новата. Купих я вчера.

— Е, не е кой знае какво. Как се казва?

— Бледа.

— Цвекло?

— На каталонски „бледа“ не значи само цвекло, също означава и мекушав човек, „fava tova“.

Поднесъл своята ерудиция, Бискутер изчезна в кухнята.

С кученцето в скута, което се опитваше да ѝ близне лицето, Чаро започна да лее поток от нападки върху Карвальо. Детективът седеше, все така мълчалив, и наливаше чаши, които те изпиваха с жажда и отегчение. Тръпчивия вкус на виното той усещаше като гъдел зад ушите и в отговор цялата му устна кухина се стягаше. Чувствуваше се възроден, сякаш си възвръщаше кътче родна земя вътре в самия себе си.

— Съжалявам, Чаро, но бях уморен. И съм уморен. Как върви търговията?

— Зле. Има такава конкуренция, че да се хванеш за главата. От тая икономическа криза и калугерките взеха да се чукат.

— Чаро, не се излагай. Та нали клиентелата ти беше подбрана.

— Защо не говорим за друго, а, сладък мой?

Пепе беше забравил, че тя се дразнеше да говори за занаята си с него. Или може би в същност не го беше забравил. Щеше му се Чаро да си иде, но без да я засяга. Гледаше я как доближава чашата до устните си, със събрани крака, с неудобството на гостенка. Карвальо загадъчно ѝ се усмихна. Изведнъж беше осъзнал, че въпреки нежеланието си да се обвързва, в момента беше сантиментално и морално отговорен за трима души и едно куче — за себе си, за Чаро, Бискутер и Бледа.

— Чаро, да отидем да вечеряме. И ти също, Бискутер — доближи се до вратата, зад която се суетеше Бискутер, — предприятието плаща.

Отидоха да вечерят в „Тунела“, където Бискутер се удиви пред ястието „миди с бял боб“, което си поръча Карвальо.

— Какво ли не измислят, шефе.

— Ами, това е по-старо от сътворението на света. Преди картофите да дойдат в Европа, все нещо е трябвало да се сложи за гарнитура на месото, рибата, морските фрукти.

— Ама вие всичко знаете, шефе...

Чаро се беше спряла на задушено със зеленчуци и прясна риба тон на тиган. Карвальо упорито продължаваше с виното, като че ли си преливаше бяла и студена кръв.

— С какво се занимаваш сега?

— С един изчезнал мъртвец.

— Откраднат мъртвец?

— Не. Някакъв човек, който изчезнал и година по-късно е намерен мъртъв. Искал да промени живота си, да смени страна, континент, свят и накрая го намират, намушкан сред боклуци и консервени кутии. Един неудачник. Богаташ-неудачник.

— Богат, а?

— Страшно богат.

Карвальо извади бележника си и започна да декламира:

— Анонимно дружество „Таблекс“ за производство на облицовъчни материали, „Индустриал Лечера Аргумоса“, „Конструксионес Ибериса“ — ак. дружество, съветник в Банко Атлантико, член на ръководството на Търговско-промишлената палата, съветник в Строителство и дървен материал „Приваса“, И още петнадесет дружества. Най-изненадващо обаче е, че две от тях са мизерни издателства — едното за стихосбирки, а другото за едно списание за изкуство на левицата. Явно обичал е благотворителността.

— И да хвърля пари, бих казал. При всички списания, дето ги има, шефе, и всичките книги. Отиваш на будката и нищо. Продавачът става на маймуна, за да намери нещо.

— И всичко е помия — изрече Чаро, слагайки в уста парченце тон с чесън и магданоз.

— Пълни са с голи мъже и жени.

Щом се нахрани, Бискутер се сбогува. Спеше му се, а трябваше да става рано, да почисти и подреди кантората и да иде на пазара.

Карвальо си го представи, малко по-късно — в заспалата самота на сгъваемото легло в кантората.

— А може и чекии да си бие.

— За кого говориш?

— За Бискутер.

— Защо да си прави чекии?

Махна с ръка, за да заличи това, което беше казал, и с поглед подкани Чаро да привършва. Предчувстваше, че момичето би пожелало да се качи с него в къщата му на Валвидрера и не се сещаше как да я накара да се откаже от тия намерения. Чаро приключи със сладоледа след три-четири лъжички и увисна на ръката на Карвальо. Пъхна се в колата на детектива, където Бледа ги посрещна, като им се накара с разярен лай, и после взе да ги ближе навсякъде, където не бяха успели да се покрият. Движеха се мълчаливи, мълчалив бе и ритуалът на отварянето на пощенската кутия, качването по стъпалата към входната врата, запалването на лампите, засенчени от растителността в градината и оставящи тъмни петна по чакъла. Карвальо пое въздух, загледан в дълбочината на Валиес, слушайки без желание бърборенето на Чаро отвътре.

— При мен е топло. А тук... Днес, предполагам, ще запалиш огън. Толкова си смахнат, че палиш камината само лятно време.

Карвальо влезе в спалнята, събу си обувките и седна в леглото с ръце между краката и поглед, втренчен в някакъв вехт и смачкан чорап.

— Какво става? Лошо ли ти е?

Той се размърда. Опита се да спечели време в стаята, като няколко пъти се завъртя разсеяно край леглото. След това излезе, мина край Чаро, която се мъчеше да запали камината с всички „Вангвардия“^[1], намерени из къщата. Отиде в кухнята и измъкна от хладилника една от десетте бутилки „Блан де Блан“, които го очакваха осветени, маскирани като бутилки домашно шампанско. Може и да не е толкова хубаво, колкото ми се струва, но самовнушението не пречи на този, който го изпитва.

— Още вино ли? Ще си разсипеш черния дроб.

Чаро също пийна, докато Карвальо я замести в неуспешната ѝ борба с камината и запали внушителен огън с помощта на една книга, избрана от оредялата му библиотека — „МОРИС“ от Форстер.

— Лоша ли е?

— Изключителна е.

— А защо я изгаряш?

— Защото е измишльотина, като всички книги.

Чаро се беше зачервила и грейнала пред пламъците. Каза, че отива да си сложи нещо по-удобно и се върна с широката китайска дреха, която Карвальо ѝ беше донесъл от Амстердам. Той седеше на пода, облегат на ръба на камината, с чаша в ръка.

— Ама като те прихване...

Ръката на Чаро го погали по косата. Карвальо я хвана, за да я отстрани, но я задържа и стисна развълнувано.

— Какво става с теб?

Карвальо вдигна рамене. Изведнъж рязко скочи и изтича до вратата. Отвори и Бледа влезе като вихрушка.

— Бях го забравил клетото животно.

Чаро потъна примирено на канапето и устата ѝ пое, почти захапа чашата с вино. Карвальо се разположи както в началото и започна да гали врата на животното и крака на Чаро.

— Избирай — или аз, или кучката.

Чаро избухна в смях. Карвальо се надигна и седна на дивана, разтвори китайската дреха и опипа гърдите, загорели от инфрачервените лъчи и солариума на терасата. Ръката на Чаро се вмъкна под синята тъкан на ризата на Карвальо, пощипна мъжките зърна и обходи откритите пътеки сред окосмените гърди. Но Карвальо стана, засили огъня и се извърна, сякаш учуден от нерешителността на Чаро.

— Какво правиш там? Хайде, ела.

— Къде?

— В леглото.

— Тук ми харесва повече.

Дланта на Чаро обхвана като мида цепката на панталона на Карвальо. Това бе сякаш покана за набъбване. Карвальо се наведе, за да вземе Бледа, занесе я в стаята и я остави на леглото. Когато се върна при огъня, Чаро вече беше гола. Осветяваният от огъня мрак подсилваше вида ѝ на вече прецъфтяло момиче.

[1] Много четен вестник в Каталония. — Б.пр. ↑

Прие го секретарката, предрешена като бивша послушница от калугерско училище, която тъкмо е решила да се омъжи за момче, с което е поддържала връзка в продължение на дванадесет години.

— Госпожа Стюарт Педрел ме предупреди за вашето посещение.

Намираха се в светилището на покойника. Личният му кабинет, където се е затварял, за да размишлява, кабинет, предпочитан пред останалите петнадесет, който го очакваха със също толкова обществени ангажименти. Мек северен дизайн, дошъл на мода в средата на шестдесетте години, допълнен с раздвижения стил на тъмнобежовите стени. Лампи от восъчна хартия с ориенталска форма, бежов вълнен мокет и в дъното някакъв странен семафор над вратата на кабинета. Висеше с угасени светлини, като мъртъв крилат робот, закован на стената като пеперуда в хербарий. На жеста въпрос на Карвальо бившата ученичка от калугерското училище поясни:

— Господин Стюарт Педрел го използваше, за да ни допуска или да ни спира; същото правеше и с посетителите.

Карвальо тръгна към семафора, очаквайки чудото на възкръсването му, и дори поспря, преди да отвори вратата към светилището. Семафорът и човекът се гледаха, без да реагират. Накрая човекът бутна вратата и влезе в кабинета, докато секретарката вдигаше хартиените щори.

— Извинете, но сега кабинетът е затворен и всичко е потънало в прах. Чисти се само веднъж в месеца.

— Вие ли бяхте секретарка на господин Стюарт Педрел?

— Да. Тук, да.

— За какво използваше този кабинет?

— Слушаше музика. Четеше. Тук приемаше приятели интелектуалци и художници.

Карвальо се приготви да преглежда грижливо наредените в спретнати лавици книги, картините на известни художници, които висяха по стените, барчето с вграден хладилник, дивана за отмора „Чарлз Иймс“ — връх на шика в съвременното патриархално общество.

— Оставете ме сам.

Секретарката излезе, доволна, че ѝ нареждаха така енергично. Карвальо прегледа книгите. Много от тях — на английски. Американски издателства. „Парадигми на науката“ от Кунг,

„Изоставена земя“ от Елиът, Мелвил, немски теолози, Рилке, американски антикултуралисти, пълно издание на произведенията на Хъксли на английски, Маритен, Еманюел Муние... „За да четем Маркс“. Захванати с кабарчета по лавиците, бяха останали мумифицирани изрезки от вестници. Някои бяха литературни новости от рецензиите на литературното приложение на Таймс. Други бяха любопитни факти, любопитни поне за Стюарт Педрел. Например изявления на Карильо или съобщението за женитбата на херцогиня Алба с Хесус Агире — заместник-министър на културата по музикалните въпроси. Тук-там закачени по рафтовете пощенски картички с репродукции на Гоген. А на стената до известните картини — огромна карта на Тихия океан, осеян с малки знаменца на карфички, очертаващи бленувано пътешествие.

Върху масата от палисандър — чаша от релефна слонова кост, пълна с разни видове моливи, химикалки, флумастери. Върху мастилница от стар бронз — същински рай от ученически принадлежности: гуми в различни цветове, пера, писци, перодръжки, ножчета, моливи „Хиспания“ в червено и синьо, кутия цветни бои „Фабер“, дори писци за готически или кръгъл шрифт, сякаш Стюарт Педрел се е занимавал с упражнения по краснопис или с илюстриране на ученически тетрадки. В чекмеджетата — изрезки от статии и сред тях едно стихотворение, изрязано от някакво списание за поезия „Гоген“, проследяващо в бял стих пътя на Гоген, откакто скъсва с живота си на буржоа и банков чиновник до смъртта му на Маркизките острови, заобиколен от чувствения свят, който е отразил в картините си:

*Прогонен на Маркизките острови,
той позна затвор като заподозрян,
че не будел подозрения;
в Париж
го имали за сноб заклет
и само някои местни жени знаели за временната му
импотентност
и че златните тела
са били претекст,*

*за да забрави седалките на борсата,
стенния часовник в трапезарията в Копенхаген,
едно пътуване до Лима с тъжна майка,
дребнавите приказки в кафене „Волтер“
и най-вече
неразбираемите стихове на Стефан Маларме.*

Така завършваше стихотворението от автор, чието име нищо не говореше на Карвальо. Той отвори тънка кожена папка, поставена като поднос пред гърдите на човека, който седи в кабинета. Сметки, бележки, водени на ръка. Отметки за купуване на лични вещи, от книги до крем за бръснене. Призив на английски привлече вниманието на Карвальо.

I read much of the night, and go south in the winter.

И по-нататък:

*Ma quando gli dico
Ch'egli é tra i fortunati che han visto l'aurora
Sulle isole piu belle terra
Al ricordo sorride e risponde che il sole
Si levava, che il giorno era vecchio per loro.*

И накрая:

Piú nessuno mi porterá nel Sud

Карвальо преведе мислено:

Чета до късна нощ,

а зиме пътувам на юг

.....

*Но когато му казвам,
че е сред щастливците, видели зората
на най-красивите острови на земята,
той на спомена се усмихва и отговаря,
че когато слънцето изгрява,
остарял е веч светът за тях.*

.....

.....

Вече никой не ще ме отведе на юг.

Постара се да открие някакъв каба̀листичен смисъл в трите групи стихове и се отпусна в царството на Чарлз Иймс, след като отвори барчето и си наля чаша десетгодишно порто „Фонсека“. Не му е липсвал добър вкус на Стюарт Педрел. Карвальо се опита да вникне в смисъла на стиховете. Можеха да се тълкуват като обикновено разочарование, а възможно беше и да са ключ към намерение, пропаднало поради смъртта на собственика. Пъхна бележчицата в джоба си. Претърси всичко до последното кътче, дори разтвори възглавничките на едно двуместно диванче и се върна към стената с картата на Тихия океан. Проследи маршрута на знаменцата — Абу Даби, Цейлон, Бангкок, Суматра, Ява, Бали, Маркизки острови...

Мислено пътешествие или истинско пътуване? След това огледа музикалната и телевизионна техника, разположена в един ъгъл от кабинета и върху масата отляво на Стюарт Педрел. Много мощен и качествен звук. Портативен минителевизор, вграден в американски радиокасетофон. Прослуша всички магнетофони, за да провери дали няма нещо записано. Нищо. Прегледа касетките с класическа музика и модерен рок симфонизъм, произлизащ от Пинк Флойд. Никаква следа. Позвъни на бившата послушничка от калугерското училище, която влезе в стаята със ситни стъпки, сякаш се боеше да не наруши тържествеността на походката си в този храм.

— Господин Стюарт Педрел успя ли да се запише за някаква екскурзия малко преди смъртта си?

— Да, за пътуване до Таити.

— Директно?

— Не, чрез Аероджет. Една агенция.

— Беше ли предплатил?

— Да, дори беше поръчал пътнически чекове за значителна сума.

— Колко?

— Не зная. Но покриваше разходи за година и повече вън от страната.

Карвальо отново погледна към окачените картини. Известни, съвсем млади художници. Най-старият — Тапиес, на около петдесет години, най-младият — Виладеканс, на около тридесет. Един от подписите му се стори познат — Артимбо. Знаеше го от антифранкисткия период, преди сам да избяга за Съединените щати.

— Тия художници отбиваха ли се тук?

— Идваха много известни млади хора.

— Познавате ли ги по име?

— Някои — да.

— А този Артимбо?

— Той беше най-симпатичният. Много често идваше. Господин Стюарт Педрел искаше да му поръча монументално живописно пано за имението си в Литерас. Една огромна стена загрозяваше гледката и господин Стюарт Педрел искаше господин Артимбо да я изпише.

Ателието на Артимбо се намиреше на улица „Баха де Сан Педро“. Карвальо изпита познатото на мнозина изнервяне, когато мина пред Управлението на полицията на улица „Лайетана“. От тази сграда пазеше само лоши спомени и колкото и да се грижеха за демократичната ѝ чистота, тя все щеше да си остане враждебната крепост на потисничеството. Точно обратното му навяваше улица „Лайетана“ с вида си на първи и неуверени стъпки към създаването на един Барселонски Манхатън, който никога нямаше да се осъществи. Това беше улица от периода между двете войни, с пристанището в единия край и занаятчийска Барселона на „Грасия“ — в другия, изкуствено отворена, за да може свободно да пулсира търговският нерв на метрополията, и превърнала се с времето в улица на профсъюзи и работодатели, на полицаи и техните жертви, с някоя и друга спестовна каса и издигащия се сред градини, на готически фон, паметник на един от най-прочутите графове на Каталония. Карвальо повървя по „Баха де Сан Педро“ и като стигна до един портал с портиерна и двор в дъното, влезе и се заизкачва по тясна и разнебитена стълба, свързваща порутени площадки пред ателиетата на начинаещи архитекти, на занаятчийски пред пенсия или на обикновени складове за кожи и картонажи, използващи щедрото пространство на тези преградени жилища в старите обширни къщи и палати. Пред вход, изрисуван с оптимистични зелени и лилави клони с листа, Карвальо спря, позвъни и зачака да му отворят, за което се погрижи бавно и мълчаливо старче с поръсена с мраморен прах престилка. Отвори широко вратата и посочи с глава към вътрешността.

— Знаете ли кого търся?

— Сигурно Франсеск. При мен никой не идва.

Старчето се вмъкна в малка стаичка, открадната от огромното студио с високи четириметрови стени. Карвальо повървя, докато успя да види Артимбо, който беше зает да рисува девойка, събличаща пуловера си. Художникът се извърна, учуден; беше му нужно време, за да разчете миналото в лицето на Карвальо.

— Ти?! Майка му стара.

Лицето му, смугло и детско, оградено от гъста коса и черна брада, сякаш изплува от тунела на времето. Моделът беше смъкнал пуловера, за да закрие две восъчно бели гърди, две твърди и стегнати полукълба.

— Свършихме за днес, Ремей.

Художникът прегръщаше Карвальо, тупаше го по гърба, като че си възвръщаше част от самия себе си.

— Оставаш за обяд. Ако ти харесва това, което готвя.

Посочи му газова печка, върху която вдигаше пара похлупена пръстена тенджера. Карвальо повдигна похлупака и го лъхна ароматът на необикновено задушено без картофи, в което зеленчуците и месото си оспорваха първенство.

— Трябва да внимавам за теглото си и затова не слагам картофи, нито дори мазнина. Но става вкусно.

Художникът потупваше щръкналия корем на едно не дотам пълно тяло. Моделът се сбогува, като измънка някакъв поздрав, спирайки бавен и дълъг поглед върху Карвальо.

— Бих искал да мога да нарисувам този поглед — каза Артимбо със смях, когато моделът изчезна, — сега рисувам движения. Жестове на тялото. Събличащи се и обличащи се жени. Връщам се към човешкото тяло, след като достатъчно се занимавах с обществото. Разбира се, занимаваше ме като художник, искам да кажа. Все още съм в партията. Ходя да рисувам стените по изборите. Онзи ден изрисувах една в Клог. А ти?

— Аз не рисувам.

— Знам де. Питам дали още си в партията.

— Не, нямам партия. Дори котка нямам.

Това беше предварително заучен отговор, който по-рано би бил верен. Но не и сега. Карвальо си помисли: имам куче, човек все с нещо започва. Дали някога ще имам толкова неща, колкото другите? Артимбо има много неща — женен е, има две деца. Може би жена му щеше да дойде да обядва с него, макар той да не спомена това. Показа му картините, един албум с рисунки за агонията на Франко. Не. Знаел, че все още не може да се публикува. Опитваше се да накара Карвальо да му отвърне с откровеност и да му разкаже за себе си. Той с едно изречение описа двадесет години. Бил в Щатите и сега работел като частен детектив.

— Това пък никога не бих помислил. Частен детектив?

— И идвам при теб точно във връзка с една поръчка. Твой клиент.

— Да не е открил фалшива картина.

— Не, умрял е. Убит.

— Стюарт Педрел.

Карвальо кимна утвърдително и се приготви да слуша словоохотливия Артимбо. А той, изглежда, отново се беше затворил в себе си. Сложи чиниите на мраморна масичка с железни крака. Бутилка „Берберана“ специално отлежало — по случай срещата — и това много зарадва Карвальо, който винаги биваше доволен, когато попаднеше на нов повод за кулинарно разхищение. Педантично бавно Артимбо дръпна тенджерата от огъня. Обади се жена му. Нямало да дойде. Той напълни чиниите с диетичното задушено и прие с голямо задоволство похвалата на Карвальо.

— Много е вкусно.

— Самите зеленчуци, ангинарите и грахът пускат водичка и се сваряват без много мазнина. Единствената ерес за диетата е чашката коняк, която добавям, но майната им на лекарите.

— Майната им.

Карвальо не продължи този разговор, като очакваше Артимбо отново да го заговори за Стюарт Педрел. Художникът дъвчеше бавно и посъветва Карвальо да стори същото. Храносмилането било по-добро, поемало се по-малко количество храна и се отслабвало.

— Винаги е много деликатно да говориш за клиент.

— Това е умрял клиент.

— Жена му още купува мои работи. И на по-добра цена от мъжа си.

— Разкажи ми за нея.

— Още по-зле. Тя е жив клиент.

Но бутилката вече беше празна и художникът отваряше друга, която веднага бе преполовена, защото и двамата бяха жадни, а и заради вместимостта на чашите, които производителят бе замислил като водни.

— Жената си я бива.

— Вече се уверих.

— Предложих ѝ да я нарисувам гола, но не поиска. Тя е жена с вкус. Изглежда по-силна и от него. И двамата са страшно богати. Получили са солидно образование и имат най-различни познанства, което им е позволило да натрупат и много разнообразен опит. Например аз му бях личен художник, а бившият кмет беше един от

тези, които стояха зад търговията с недвижими имоти на Стюарт Педрел. Можеха да вечерят тук, където си ти, с мен и с жена ми, нещо, което аз съм сготвил, или да приемат в дома си гости като Лопес Браво или Лопес Родо, или който и да е министър, разбираш ли? Това придава голяма тежест. Ходеха на ски с краля и пушеха опиати с разни поети в Литерас.

— Нарисува ли стената?

— И това ли знаеш? Не. Бяхме в преговори, когато почина, но не бяхме решили нищо конкретно. Той искаше да му нарисувам нещо много примитивистично с фалшивата наивност на Гоген, когато е рисувал азиатците, но пренесено към всичко местно и типично за Емпорда, където е Литерас. Направих няколко скици. Все не му харесваха. Аз още бях омотан в класовите истории и се получаваше все нещо много социално — селячество и така нататък. Но и аз изклинчих, защото той си падаше малко дърдорко.

И втората бутилка беше изчезнала в пастта на Артимбо и Карвальо.

— Дърдорко ли?

— Да, дърдорко — изрече ясно и отчетливо и отиде да вземе трета бутилка.

— Добре де. Може и да не е справедливо, че го отрекох с едно „дърдорко“. Такъв е и не е такъв. Както всеки човек той е и не е това, което е.

Очите, погребани в гората от косми, блестяха от удоволствие пред отличното разположение на Карвальо да го слуша и възприема, сякаш детективът беше бяло платно, на което трябваше да се нарисова личността на Стюарт Педрел.

— Като всеки богат човек с интереси, Стюарт Педрел се пазеше. Ежегодно получаваше десетки предложения за културни мероприятия. Предложиха му дори цял университет. Или той го е предложил — не помня. Представи си: издателства, списания, библиотеки, дарения, фондации. Когато се надушат пари, свързани с културни интереси, можеш да си представиш сам какво става при малкото средства в тая област и малкото културни интереси в средите на богатите. Затова Стюарт Педрел проточваше нещата. Но обичаше малко да си играе. Проявяваше интерес към най-различни предприятия, издигаше инициаторите и изведнъж — хац! Загубваше желание и ги изоставяше.

— Какво беше мнението за него сред интелектуалците и художниците и сред богатите собственици?

— Навсякъде го считаха за странна птица. Интелектуалците и художниците не го ценяха, защото те никого не ценят. Денят, в който ние, интелектуалците и художниците, оценим някого, ще знаеш, че нашето „аз“ се е стопило и от този ден ще престанем да бъдем интелектуалци и художници.

— Това се случва и на месарите.

— Ако са собственици на месарницата — да. Ако са наемници — не.

Карвальо си обясни с третата бутилка фройдистката социална демагогия на Артимбо.

— Повече го уважаваха сред богатите, защото богатите в нашата страна уважават онзи, който е направил пари, без да е полагал много усилия, а Стюарт Педрел беше именно един от тях. На мен един ден ми разказа как е забогатял; можеш да се напикаеш от смях. Било в началото на петдесетте, нали знаеш историите около икономическата блокада. Тук суровините бяха доставяни или с капкомер, или чрез контрабанда. Стюарт Педрел тогава бил завършил вече право и търговия. Баща му вече бил решил да го направи свой последовател в

търговията, защото братята му били пренебрегнали неговата професия. Това не му било приятно. Та проучил той, Карвальо, пазара на суровините и открил, че в Испания нямало казеин. Много добре. Къде можело да се купи казеин? В Уругвай и в Аржентина. Кой искал да го купува? Направил списък на клиентите и се срещнал с тях един по един. Съгласни били да купят, ако министерството подsigури вноса. Нищо по-лесно. Стюарт Педрел хванал влиятелни хора, стигнал и до министрите и му отворили вратите на ключовото Министерство, на търговията. На министъра на търговията работата се сторила много патриотична, защото такава му я представил Стюарт Педрел. Какво можела да постигне Испания без казеин? Какво щяло да стане с нас без казеин?

— Не бих могъл да си го представя дори.

— Стюарт Педрел взел самолета за Уругвай и Аржентина. Разговарял с фабрикантите по събирания, където се скъсал да танцува танго; оттогава му беше останал навикът да се шегува, говорейки с аржентински акцент. Това той правеше, когато беше весел, отчаян или като свиреше на пиано.

— С други думи — винаги.

— Не, не, прекалих. Но получил казеина на сносна цена. В Испания вече бил договорил тройна или четворна цена. Тлъста сделка. Тя му осигурила първите милиони, които му позволили да задвижи всичко останало. Да задвижи е само израз, защото той съобразил да се свърже с предприемчиви хора, които компенсирали неговата откъснатост. Може да се каже, че беше предприемач от Брехтов тип — те са най-надеждните и с най-голямо бъдеще. Един самотен предприемач няма какво да търси в социалдемократическото общество, което го очаква.

— Кой са съдружниците?

— Главно двама: Планас и маркиз Мунт.

— Това мирише на много пари.

— На много пари и на много добри опекуни. Известно време се говори, че кметът е зад тях. И не само кметът — и банки, и религиозни и парарелигиозни секти. Стюарт Педрел даваше парите, оставяше ги да се разправят сами и не се занимаваше повече. Държеше се шизофренично. Едно беше светът на търговията и съвсем друго интелектуалните му изживявания. Когато килерът му беше вече добре

зареден и бъдещето на четири поколения осигурено, отново се записа в университета и учи философия и политически науки в Мадрид, посещаваше курсове по социология в Харвард, Ню Йорк, Лондон Скул. Със сигурност знае, че е писал стихове, които никога не е печатал.

— Никога ли нищо не е публикувал?

— Никога. Сам казваше за себе си, че особено държи на съвършенството. А аз мисля, че нещо не му достигаше, за да се изразява. Това се случва с много хора. Всичко им е налице, за да започнат да творят, а откриват, че им липсват изразни средства. Тогава пренасят литературата в живота си или живописата в облеклото. Някои от тия богаташи купуват вестници или издателски къщи. Стюарт Педрел подпомагаше две мизерни издателства, но не много. Просто покриваше годишния им дефицит. Муха го ухапала.

— А жена му? Защо се казва Мима?

— От Мириам. Всички си казват така. Клиентите ми са все Попо, Пули, Пени, Чочо, Фифи. Умората е нещо изтънчено и модно, а нищо не изморява повече от това да произнесеш цялото пълно име. Мима беше пълно инкогнито. Изглеждаше като придатък на Стюарт Педрел, примирена с положението си на интелигентна и надута глупачка, съпруга на богат и културен мъж. Не се отклоняваше от този тон нито на светските мероприятия, нито когато сядаше тук. Но все мълчеше. Откак мъжът ѝ изчезна, е друга. Разгърна невероятна енергия, която тревожи дори съдружниците. Стюарт Педрел беше по-лек характер.

— А Виладеканс?

— Виждал съм го единствено когато ми плащаше. Класически тип на адвокат, който всичко знае и позволява ръцете на шефа да останат чисти.

— Любовници?

— Това вече е много деликатно. Какво искаш: минало, настояще или вино?

— Вино и настоящето.

Артимбо донесе още една бутилка.

— Тази е последната от тоя вид, която ми остава — и разля част от течността, докато сипваше на Карвальо. — Настоящото се нарича Адела Вилардел. Тя беше най-стабилната. Но има и някои временни, случайни и в последно време по-млади от възприетото. Стюарт Педрел

беше навършил петдесетте и се бе превърнал в класически еротичен вампир. По следите на Адела Вилардел мога да те насоча, но по тези случайни момичета — не.

— Ти добре ли ги познаваше?

— И не, и да. Един художник може доста добре да опознае тия типове, особено ако са му клиенти. Разголват душата и портфейлите си. Това е двойно упражнение, разкриващо много неща.

— А Южните морета?

— Натрапчивата му мисъл. Мисля, че четеше някаква поема за Гоген. Оттогава запреследва мита Гоген. Купи си дори и копие на филма с Джордж Сандерс — „Високомерие“ май се казваше — и си го прожектирваше вкъщи.

Карвальо му подаде листчето със стихове, намерено сред бумагите на Стюарт Педрел. Преведе стиховете от „Изоставена земя“.

— Знаеш ли откъде могат да бъдат тези италиански стихове? Улавяш ли някакъв друг смисъл? Нещо, което да ти е казвал Стюарт Педрел?

— Това, дето „чете до късна нощ и зиме пътува на юг“, съм го чувал от него много пъти. Това беше пиянският му припев. А италианското нищо не ми говори.

Стюарт Педрел беше живял в една къща на Путшет — един от хълмовете, които едно време се издигали над Барселона, както римските хълмове над Рим; бе покрит с килим от кооперации за средната буржоазия, заедно с някой и друг апартамент за едрата, понякога сродена със старите обитатели на къщите от Путшет. Апартаментът е бил подходящ и общоприет подарък за синчето или дъщеричката, съвсем по силите на собствениците от оцелелите домове. Един подходящ и общоприет подарък, също като възприетия за районите край Педралбес и Сария — последните разклонения на хълма, където най-крупната буржоазия се крепеше в достойните си стари кули и се стремеше пиленцата ѝ да останат да живеят наблизко. Домът на Стюарт Педрел беше наследство от някаква бездетна пралеля, която му оставила тази къща *fin de siècle*, проектирана от архитект, повлиян от строгата английска архитектура. Самите решетки бяха вече декларация на някакви принципи. Хребет от желязо с винетки като гребен на змей от стъкло минаваше по гръбнака на керамичния покрив. Готически прозорци, скрити в бръшлян фасади, мебели от бяло дърво, тапицирани в синьо, сред строга градина, в която елегантният висок жив плет от кипариси ограждаше контролирания растеж на борова горичка и точната геометричност на малък лабиринт от рододендрони. По земята — чакълена настилка и трева. Чакъл, възпитан така, че едва да се чува под автомобилните гуми или под стъпките. Трева на повече от сто години, добре подхранвана, почиствана, подрязвана — стара мека покривка; къщата сякаш плува върху един вълшебен килим.

Прислугата — в коприна и пике, черно и бяло. Градинарят прилежно пременен като типичен каталонски селянин; управител с внушителни бакенбарди и раирано сако от фин плат. Карвальо изпита носталгия по липсващите гамаша на шофьора, който се качваше на алфа ромеото, за да посрещне съпругата на Стюарт Педрел, но оцени стилната сдържаност на сивия му костюм с кадифени ревери и многото свят, минал през опитните му ръце, във фини белезникави кожени ръкавици, контрастиращи с черния волан.

Карвальо поиска да му отворят къщата и управителят му я предостави с навеждане на глава, което можеше да мине и за покана за танц. И сякаш влизаше на бал от края на века, Карвальо обиколи къщата с ритъма на бавен танц и като си тананикаше на ум

Императорския валс, нагоре и надолу по стълба от гранитов мрамор с железен парапет, изкован като пищна дантела, върху който беше надяната ръкохватка от палисандрово дърво. Стълбата се къпеше в многоцветната светлина на витраж, пресъздаващ гибелта на змея от ръката на св. Георги.

— Господинът търси ли нещо конкретно?

— Стаите на господин Стюарт Педрел.

— Ако господинът бъде така любезен, нека ме последва...

Той тръгна след управителя нагоре по стълбата; двамата излязоха на централна площадка — балкон, откъдето героинята можеше да се навежда при появата на предпочитания гост, да възкликва „Ричард“ сред зачестил звук от тирбушони; да прихваща и повдига полите си и да слиза на пръсти по стъпалата, водещи към валсовата прегръдка. Сякаш чужд на всякакво филмово въображение, управителят го покани да продължи по застлан с килими коридор и накрая решително отвори една много висока врата от тисово дърво, цялата в резба.

— Хубава врата!

— Поставена бе от праичото на господин Стюарт Педрел. Той имаше соргови плантации в Индонезия — издекламира управителят, като че беше музеен екскурзовод.

Карвальо мина в хол-библиотека с писалище, което приличаше на Елизабетин трон за лактите на интелектуалец, пишец с паче перо. Вдясно се виждаше входът към спалнята, но Карвальо остана в хола и се завъртя около себе си, за да обхване размерите на помещението, много фино изработения гутелин^[1] по тавана, почти питателната тъкан на дървото, което покриваше всички стени и на места поддържаше доста големи етажерки, пълни с подвързани издания, а на места бе само облицовка по стените, на които висяха картини от XVIII и XIX век, подписани от ученици на Байо или Гоя, или пък от романтичния Марти Алсина. Тук можеше да се работи само над сравнителен арамейско^[2]-арански^[3] речник.

— Господин Стюарт Педрел използваше ли често този кабинет?

— Почти никога. През зимата се палеше камината и понякога той четеше край огъня. Държеше го просто заради стойността на всеки предмет. В библиотеката има само стари книги. Най-новата е от 1912 година.

— Добре сте информиран.

— Много благодаря, господинът е толкова любезен.

— Изпълнявате ли в тази къща друга функция, освен тази на управител?

— Управителството е най-незначителното. Всъщност съм главен пазител на дома и вода домашното счетоводство.

— Счетоводител ли сте?

— Не. Учител съм по търговия и уча вечерно философия и литература. История на Средните векове.

Карвальо издържа погледа на управителя. Победоносен поглед на задоволство от объркването, което отгатваше в мислите на детектива.

— Аз вече бях на служба в къщата, когато пристигна младото семейство на Стюарт Педрел. Родителите ми са работили при госпожици Стюарт в продължение на четиридесет години. Аз съм се родил в този дом и бях нещо като осиновено дете на госпожиците.

В спалнята нямаше никаква по-значителна подробност, освен отлична репродукция на картината „Какви сме, накъде отиваме, откъде идем?“ от Гоген.

— Тази картина е нова.

— Да, тази картина е нова — каза управителят без всякакъв възторг. — Господин Стюарт Педрел я сложи над леглото си, когато реши да живее сам в това крило на къщата.

— Кога беше това?

— Преди три години.

Управителят дискретно се направи, че не забелязва как Карвальо отваря и най-малките чекмедженца, мести леглото, за да погледне зад горната табла, претърсва гардероба жлеб по жлеб и костюм по костюм.

— Общувахте ли често с господин Стюарт Педрел?

— Понякога.

— Имахте ли лични теми на разговор извън ежедневната работа?

— Случваше се.

— За какво говорехте?

— За общи неща.

— Какво разбирате под това?

— Политика, някой филм.

— За кого гласува господин Стюарт Педрел в изборите през юни 1977 година?

— Това не ми е казал.

— За Съюза на демократическия център^[4] ли?

— Не, не вярвам. За нещо по-радикално.

— А вие?

— Не виждам какво значение може да има това за кого съм гласувал.

— Извинявайте.

— Гласувах за Републиканската левица на Каталония, щом ви интересува.

Бяха напуснали криптата на Стюарт Педрел, когато от вътрешността на дома се разнесоха далечните акорди на пиано, свирени с добра техника, но без много чувство.

— Кой свири?

— Госпожица Йес — отговори управителят, който не успя да изпревари Карвальо, тръгнал с големи крачки по следите на музиката.

— Йес? „Да“ ли се казва?

— Името ѝ е Йесика.

— Хесика.

Карвальо отвори вратата. Тънка талия, подчертана от червен колан, разделяше напреко гърба на жената. Пристегнатият в дънки ханш разполагаше закръглената си и стегната младост върху една табуретка. Гърбът деликатно се разширяваше от талията нагоре, чак до златните коси, чиито кичури се разпиляваха около главата, отметната назад, за да проследява по-надалеч пътя на нотите. Управителят се изкашля. Момичето попита, без да се обръща и без да спира да свири:

— Какво искате, Жоанет?

— Извинете, госпожице Йес, но този господин иска да говори с вас.

Тя бързо се обърна, подпомогната от въртящата се табуретка. Със сиви очи, скиорски тен и голяма нежна уста, със скули, тя приличаше на момиче от картина. Ръцете ѝ бяха на жена, узряла в спокойно охолство. Може би веждите ѝ бяха прекадено гъсти, но те подчертаваха типа ѝ на модел от американска реклама за красота и жизненост. Тя също го огледа, но не така изпитателно, както той. Намери си някой Гари Купър, момиче, помисли Карвальо и стисна ръката, която тя подаде, като че ли без да иска.

— Пепе Карвальо. Частен детектив.

— А! Заради татко. Не могат ли да го оставят да почива в мир?
Рекламният ѝ вид рухна. Гласът ѝ потрепери, а очите блеснаха, пълни със сълзи.

— Това е работа на мама и на онзи ужасен Виладеканс.

Шумът на затварящата се врата показа, че управителят не желаше да чува повече от това, което беше чул.

— Мъртвите нито се уморяват, нито почиват.

— А вие откъде знаете?

— А вие знаете ли обратното?

— Баща ми е жив, тук, в тази къща. Усещам го наоколо. Разговарям с него. Елате. Вижте какво намерих.

Хвана Карвальо за ръка и го заведе до писалище, разположено в един ъгъл на стаята. Върху него имаше разтворен дебел албум със снимки. Момичето отгърна бавно страниците една след друга, като че бяха от стъкло, и спря на тъмносива страница, на която беше закрепена снимка на Стюарт Педрел — млад, мургав, по риза, имитиращ позата на Мистър Свят, със свита ръка и изхвъркнал бицепс.

— Нали е сладък?

Стаята миришеше на марихуана, и тя също. Беше затворила очи и се усмихваше в екстаз пред скритата гледка, която виждаха очите ѝ.

— Бяхте ли много близка с баща си?

— Преди да почине, никак. Когато той напусна дома, аз от две години учех в Англия. Виждахме се само през летните ваканции. Аз открих баща си, след като почина. Беше красиво бягство. Южните морета.

— Никога не е стигал дотам.

— Вие отде знаете? Къде са Южните морета?

В освирепелия поглед блесна желание за борба, устните ѝ се свиха, тялото ѝ се стегна.

— Докато беше в Южните морета — (така дано се разберем), — не се ли е опитвал да влезе във връзка с вас или с някой от братята ви?

— С мен — не. С другите — не зная. Не вярвам. Нене е в Бали от няколко месеца. А близнаците бяха едва ли не двама непознати за него. Малкият е на осем години.

— И ще го изхвърлят от йезуитския колеж.

— Толкова по-зле за йезуитите. Много е глупаво да учиш при йезуитите в двадесети век. Тито е дете с твърде голямо въображение за

тяхната образователна система.

— Когато баща ви, ви се явява, казва ли ви къде е бил през цялото това време?

— Не е нужно. Аз зная къде е бил. В Южните морета. На едно прекрасно място, където е можел да започне всичко отначало. Да бъде отново момчето, тръгнало за Уругвай, за да спечели състояние.

Версията на момичето не беше най-точната, но Карвальо имаше известна слабост към романтиката.

— Хесика...

— Хесика... Никой не ми беше казал така. Почти всички ме наричат Йес. Някои — Йесика. Но Хесика — никой. Много добре звучи. Гледайте. Баща ми кара ски в Сен Мориц. Тук връчва някаква награда на някого. Слушай, знаеш ли, че прилича на теб?

Карвальо отхвърли с жест всякаква възможност за прилика. Отегчен от сантименталното поклонение пред албума, той се отпусна в тапицирано в черна кожа канапе, където почти потъна в принудителен relax^[5], така спокойно можеше да разглежда съсредоточеното в албума момиче. Дънките не скриваха правите и силни крака на спортистка, а пуловерчето от тънка вълнена прежда с къс ръкав леко очертаваше две малки гърди с едва загатнати зърна. Шията ѝ бе гъвкав стълб за постоянните движения наляво и надясно на главата, сякаш непрекъснато искаше да развява знамето на косата си, руса и гъста, като мармалад, бавно изсипван от вълшебен буркан. Тя задържа косите си с ръка и извърна лице към Карвальо, усещайки погледа му. Не сведе поглед. Без да отместват очи един от друг, те се гледаха втренчено. Тя изтича до канапето, седна на коленете на детектива, прегърна го, скри глава в гърдите му и покри лицето му с руси къдри. Детективът реагира бавно, като насърчи синовния ѝ порив и я обхвана в прегръдка, която бе нещо повече от закрила за неясните ѝ страхове.

— Оставете го да спи. Той спи. Отпътува към пречистването и сега спи. Преследват го, защото му завиждат.

Тип Офелия — помисли Карвальо и се поколеба дали да я разтърси, или да ѝ съчувства. Съжали я и прекара ръка по главата ѝ, съдържайки желанието си да превърне ласката в двусмислено изучаване на тила. Нерешителността му го раздразни и той я отблъсна, като каза малко рязко:

— Когато ти се изветри марихуаната от главата, бих искал отново да разговарям с теб.

Тя се усмихваше, със затворени очи и ръце, свити в юмрук между краката.

— Сега съм добре. Ако можеше да видиш това, което аз виждам.

Карвальо тръгна към вратата. Обърна се да се сбогува. Тя все още беше в същата поза на екстаз. Веднъж бе спал с едно такова момиче, в Сан Франциско, преди двадесет години. Беше детска учителка, която той следеше във връзка с първите контракултурни движения в Щатите. Но на тестото, с което беше замесена госпожица Стюарт, липсваше нещо от царствеността, която излъчва само едно американско тяло. А Йес носеше онази крехкост, колкото и малка да е тя, типична за всеки южняк по света, независимо от социалния му произход. Без повече да размишлява, надраска името си, адреса и телефона на един лист и го подаде на момичето.

— Вземи!

— За какво? За какво? Защо?

— В случай че си припомниш нещо, когато си в нормално състояние.

И почти побягна от стаята с широки, привидно решителни крачки.

[1] Мазилка, наподобяваща мрамор. — Б.пр. ↑

[2] Древен език. — Б.пр. ↑

[3] Говор в Испания с много ограничено разпространение. — Б.пр. ↑

[4] Управляващата партия в Испания. — Б.пр. ↑

[5] Отпускане, почивка. — Б.пр. ↑

Планас му беше определил среща в „Central Cervecera“^[1], едно от предприятията, в които беше вложил капиталите си. Там щяло да се проведе съвещание на Управителния съвет. След съвещанието можел да му отдели четвърт час, максимум двадесет минути. После трябвало да се прибере, за да подготви встъпителната си реч като нов заместник-председател на Конфедерацията на предприемачите.

— Изборите са днес следобед и аз ще спечеля. Със сигурност.

Карвальо не се нуждаеше от такава самоувереност по телефона, но беше благодарен за сведението и се приготви за срещата с един от съдружниците на Стюарт Педрел, сякаш щеше да играе тенис със съперник, който иска да спечели в два сета с по шест на две. Карвальо се появи навреме и провали намерението на Планас да разобличи с часовника очакваното закъснение на Карвальо.

— Вие сте точен. Цяло чудо.

И си отбеляза нещо в бележник, който извади от задния джоб на панталона си.

— Всеки път, когато се срещам с точен човек, си записвам в бележника. Виждате ли? Записвам името ви и датата. Много е удобно. Така ако някой път имам нужда от частен детектив, първото нещо, което ще имам пред вид, е дали го познавам, второто е — дали е дошъл навреме, а останалото не е важно. Имате ли нещо против да поговорим по пътя? Така ще се пораздвижа между две съвещания. Трябва да се погрижа и за едни рекламни филмчета за моя град-градина „Алтурас де Мелмато“.

С нито грам излишна тлъстинка по това тяло на римлянин, с почти избръснат череп, за да се предвари неизбежното оплешивяване, Планас вървеше до Карвальо с ръце отзад и поглед, забит в земята, като обмисляше отговорите. Никакви финансови разочарования в живота на Стюарт Педрел. Бизнесът вървял много добре. Наблегна на това, че никога не били сключвани рисковани сделки. Били добре осигурени със солидно поръчителство за полиците. По-голямата част от основния капитал не бил нито на Стюарт Педрел, нито негов, а на маркиз Мунт.

— Не сте ли говорили още с него? Странен тип, голяма личност е този Алфредо.

В същност най-мащабното дело било кварталът Сан Махин, изцяло нов строеж, до последната улична лампа. Били години, когато

било лесно, не както сега. Сякаш капитализмът е грях, а капиталистът — обществен враг. Защо си бе отишъл Стюарт Педрел?

— Не е могъл да преодолее травмата на петдесетте години. Трудно преживя и четиридесетте, и четиридесет и петте си години. Но като стигна до петдесетте, рухна. Всичко възприемаше като в романите. И работата си също превърна в пародия. Отчужди се прекадено, като две души в едно тяло: едната мечтаеше, другата работеше. Малко отдалечаване е полезно, но такова пълно откъсване — не. Защото човек се превръща в нихилист, а собственикът нихилист не е собственик. Един добър бизнесмен трябва да бъде суров, твърд, да не обръща внимание на глупостите, в противен случай доникъде не стига, нито пък е полезен за другите.

— Но Стюарт Педрел беше богат.

— Много богат. По рождение. Не колкото Алфредо Мунт, но беше богат. Съвсем различен случай от моя. Семейството ми не беше зле финансово, но в четиридесетте години баща ми фалира. Беше много шумен банкрут. Искаше да открие банка с Бускетсите, а пропаднаха. Баща ми плати седемдесет милиона песети на кредиторите, повтарям, седемдесет милиона през четиридесетте години, представяте ли си, и остана без пукната пара. Тогава учех в университета. Напълно съзнавах трагедията на разорението. Какво беше вашето детство, господин Карвальо?

Детективът повдигна рамене.

— Моето беше тъжно, много тъжно — сподели Планас, загледан в неравния асфалт на двора на фабриката за бира, където се разхождаха с Карвальо. — Стюарт се опираше на нас — на сигурността и икономическия гръб на Мунт и на моята работоспособност. Той даваше „идеите“. Така и не можах да разбера какво искаше да каже с тези „идеи“, но беше убеден, че допринася с нещо важно. Имаше достатъчно време, за да се възхищава на себе си и да обикаля нагоре-надолу с жени. А аз не съм ползвал отпуск от 1948. Съвсем точно ви казвам. От време на време някое пътуване заради съпругата ми. А, да, всяка година през май ходя в една немска клиника в Марбеля. Лечение за дезинтоксикация. Един ден на плодова диета, след това един литър отвратителен пургатив и оттук започва мъчението — почти пълен глад в продължение на петнадесет дни. И през ден ми правят безконечни промивки. Но, приятелю, когато вече

ми се струва, че свършвам — хоп! Енергията започва да блика отвсякъде. Играеш тенис. Екскурзии из планините. Чувстваш се супермен. От пет години ходя и винаги след това се чувствам олекнал, сякаш ще литна във въздуха.

Доближи се до Карвальо и опипа сенките под очите му.

— Какви тъмни сенки! Черният ви дроб не е в ред.

Мина напред и закрачи към един кабинет в горната част на склада. Поиска от секретарката адреса на клиниката на Бучингер и го даде на Карвальо. С енергично поглеждане към часовника подкани Карвальо да го последва в двора.

— Трябва да се стараем да остаряваме с достойнство. Вие сте по-млад от мен, но не много. А не изглеждате никак добре. Мислех си, че частните детективи играят гимнастика, жиу-жицу. Аз практикувам footing всяка сутрин около къщата ми в Педралбес. Тръгвам по една пътечка и хоп, хоп, хоп, хоп, нагоре по хълма към Валвидрера.

— В колко часа?

— В седем сутринта.

— По това време аз ставам и си правя две пържени яйца със салам.

— Хубава работа! И какво ви разправях? Хоп, хоп нагоре и после хоп, хоп надолу. Два пъти седмично подводен масаж. Опитвали ли сте? Разкошно е. Това е нещо като водна трошачка, която удря по цялото тяло. Ей такава струя, с огромно налягане. След това хубав шотландски душ. Заставаш ей така пред масажиста, като че ли ще те застрелва. Застанете както аз бях застанал.

Планас се отдалечи три метра и се прицели в Карвальо с въображаема струя в ръка.

— От такова разстояние те удрят със струя хладка вода точно там, където трябва да отслабнеш. Много е полезно за кръвта. А доброто кръвообращение улеснява стопяването на мазнините. Вие имате чудесна фигура, но на места личат тлъстини, които трябва да ликвидирате. На кръста и стомаха. Тук. Тук боли. Една хубава струя, шурррр. Постоянство. Това е ключът. Освен това да не се прекалява с напитките. По дяволите! Два часът... Тия от рекламата ме чакат... Има ли друго?

— По време на загадъчното си изчезване Стюарт Педрел не се ли опита да се свърже с вас?

— Никога. От търговска гледна точка не беше необходимо. Той всичко беше изяснил с Виладеканс. След това Мима започна да работи, и то отлично, много по-добре от мъжа си.

— А някакви лични контакти поддържахте ли?

— Никога не сме намирали кой знае какво да си кажем. Може би най-дългият ни разговор беше първият, преди двадесет и пет години, когато решихме да станем съдружници. След това сме се виждали хиляди пъти, но така да разговаряме, да си приказваме — никога. Мунт имаше по-различни отношения с него. Питайте Мунт.

Сбогува се, сякаш стреляше в ръката му и същевременно му поднасяше съболезнования.

— Не забравяйте клиниката. Няма нищо по-здравословно от едно добро промиване.

„Сбогом, Планас — помисли Карвальо, — дано имаш здравословна смърт.“

[1] Фабрика за бира (исп.). — Б.пр. ↑

- Нямам тази марка.
- Какво студено бяло вино имате?
- Виня Пасета.
- Добре.

Поръча морски охлюви, за да си отвори апетит. Собственикът му предложи антре с риба и миди, които щял да сервира с охлювите. След това го посъветва да вземе дорада на фурна и Карвальо прие, защото така щеше да може да продължи на бяло вино, а рибата щеше да му се отрази благоприятно на сенките и на черния дроб. Понякога му беше приятно да се храни в „Каса Леополдо“ — ресторант, възкръснал от романтиката на юношеството му. Едно лято майка му беше отишла в Галисия и баща му го беше поканил на ресторант — нещо странно за човек, който считаше, че в ресторантите само крадат и сервират свинщини. Някой му беше споменал за едно заведение в китайския квартал, където имало чудесна кухня, богати порции и не било скъпо. И Карвальо и баща му отидоха там. Тогава се поду от калмари по римски. Най-завързаното ястие, което бе чувал, а баща му бе избрал по-обикновено, но солидно меню.

— Че е вкусно, вкусно е. И е много. Да видим дали е евтино.

Дълго време не беше стъпвал в ресторант, но завинаги запомни името „Каса Леополдо“ като име, свързано с посвещаването му в един увличащ ритуал. Много години след това беше отишъл отново, когато ресторантът вече нямаше такъв разсъдлив и внимателен управител, който ги беше попитал какво желаят, сякаш бяха редовни и сведущи клиенти. Сега беше добър ресторант, специализиран в рибни ястия, който се посещаваше от смесена клиентела на дребни буржоа от квартала и хора, дошли от северната част на града, привлечени от някой положителен отзив. Карвальо се бе подложил на диета с риба и студено бяло вино. Състоянията си на мъчително неспокойствие, които преди лекуваше из разни кръчмички и барове, където поръчваше съобразно нелишеното си от добър вкус благоутробие, сега преодоляваше, като консумираше националните резерви от бяло вино.

Той учуди собственика, като се отказа от десерт и като не пожела коняк или ликьор след кафето. Бързам, оправда се. Но на изхода реши, че се бе държал неестествено. Седна отново, повика собственика и поръча чаша двоен леден марк дьо Шампан. Докато отпиваше, усети как отново заприличва на себе си. Черният дроб. Майната му! Черният

дроб си е мой. Ще правя каквото си искам. Поиска още един двоен марк и реши, че именно тази напитка е кръвта, от която бе имал нужда дни наред.

Излезе и тръгна по улица „Аурора“, за да потърси гледки и спомени от детството си. Като мина край една сграда, неестествено модерна за тази уличка, заседнала тук още от времето на покушението срещу Ной дел Сукре, Карвальо забеляза, че доста хора се въртяха около входа. Една обява дискретно съобщаваше за поредица от сказки на тема „черния роман“. С пиянска увереност Карвальо се вмъкна сред тези, които чакаха началото на едно от мероприятията. Познаваше ги добре. Имаха вид на варени яйца, какъвто е видът на интелектуалците навсякъде, но тук бяха по испански маниер. Изглеждаха като твърдо сварени яйца, но по-рохкави от твърдо сварените яйца на други географски ширини. Те носеха тежестта на яйцата на раменете си с обичайния ексхибиционизъм, но и с онази тревога на слабо развита нация, тъй опасна за яйцето. Бяха разделени на племена по начин на отглеждане, по афинитет, имаше и някое и друго племе с по-издигнато интелектуално положение, защото всички го гледаха изпод око, и макар с известно нежелание, всеки един искаше да се доближи до него и едва ли не по принуда да поздрави и да бъде поздравен.

Най-сетне мероприятието започна и Карвальо попадна в синя аудитория, сред около сто души, готови да покажат, че знаят повече за черния роман от тези седем-осем човека в президиума.

Изказването от президиума започна с операцията „придобиване на апломб“, състояща се в мозъчна разтривка чрез определяне на действието, мястото и темата, за да се продължи след това с последната според съглашателския ритуал. Двама членове на президиума си бяха самоопределили ролята на доайени и започнаха да разиграват самостоятелна партии интелектуален пинг-понг относно това дали Достоевски е писал черен роман, или не. След което преминаха към Хенри Джеймс, като естествено споменаха и за По, и накрая откриха, че черният роман е бил измислен от френски макетист, който боядисал в този цвят кориците на поредицата криминални романи на издателство „Галимар“. Някой от президиума се опита да разруши словесния монопол на брадатия и на късогледия латиноамериканец, но беше избутан с невидими лакти от старейшините.

— Тоест...

— Мисля, че...

— Ако ми разрешите...

Нищо не му разрешаваха... Опитва се да използва пролука от време, за да вмести: черният роман се появява с Голямата Депресия... — но бе чул само от първия ред и от няколко души от втория, сред които се намираше и Карвальо. От движенията на адамовата ябълка на двамата солисти се подразбираше, че съвсем скоро щяха да достигнат до неопровержим извод или формулировка.

— Бихме могли да кажем...

Тишина. Очакване.

— Не зная дали моят скъп Хуан Карлос ще се съгласи с мен.

— Как няма да се съглася с теб, Карлос.

Карвальо заключи, че изтъкването на двете „звезди“ се дължеше на някакво ономастично съучастничество.

— Черният роман е вторичен жанр, с който по изключение са се занимавали големи романисти, като Чандлър, Хамит, Мак Доналд.

— А Честър Хаймс?

Гласът на човека, който искаше да каже нещо по въпроса, прозвуча приглушен, сдържан насила. В началото недостатък, това се превърна в качество, защото звуковата особеност предизвика известно слисване сред ораторите монополисти, които се обърнаха, за да разберат причината за шума.

— Какво рекохте? — каза отегчено, с известна любезност късогледият.

— Казах, че към тези трима автора трябва да се прибави и името на Честър Хаймс, големия художник на Харлем. Неговото дело е достойно за това на Балзак.

Вече беше казано. Дватама герои бяха донякъде уморени от главните си роли и оставиха натрапника да се развихри. Оттам нататък какво ли не се чу. От романа на Кретиен де Троя до гибелта на романа след епидемиологичните ексцесии на Пруст и Джойс, без да се забравя маккартизмът, кризата на капиталистическото общество, условията на социално отчуждение, които капитализмът неизбежно създава и които съставляват необходимата среда за развитие на черния роман. Публиката нетърпеливо чакаше да се изкаже. При първия удобен момент един от нейните представители стана и каза, че Рос Мак

Доналд е фашист. Друг добави, че авторите на черния роман винаги граничили с фашизма. Хамит имал оправдание, че е членувал в Американската комунистическа партия във време, когато комунистите са били извън всяко подозрение и не били получили декафенизиращо лечение. Няма ло черен роман без странен герой и това било опасно. Това е просто неоромантизъм, прекъсна го друг от публиката, решен да спаси черния роман от ада на историята.

— Аз бих говорил по-скоро за известен неоромантизъм, който дава сили на черния роман и го прави необходим в наше време.

Нравствена двойственост. Нравствена двойственост. Тук е ключът на черния роман. Такава е двойствеността, в която плуват герои като Марлоу или Арчър, или агентът от Континентал. Двете първи звезди съжаляваха, че са загубили главните роли и се опитваха да вземат думата в рукналия словесен поток: затворена вселена... липса на мотивация... езикови условности... новата реторика... това е антитезата на телкелизма, доколкото възражда особеното у автора и главния герой... гледната точка в „Убийството на Роджър Акройд“...

В този момент Карвальо си излезе с натезжала глава и залепнал език. Доближи се до бара, за да поръча бира и се облегна до една кестенява жена с огромни зелени очи и тяло, покрито с пончо, облечено за първи път при някое пътешествие из Андите.

— Здравсти!

— Здравей. Ти си...

— Дашиъл Хамит.

Тя се засмя, а той настоя сериозно да каже името си.

— Орасио ни запозна на тържеството по случай излизането на книгата на Хуан. Нали? Излязох си — толкова е отегчително; аман от глупости. Цялото това бърборене за черния роман изобщо не ми допада. Мисля като Варесе — когато буржоазията не може вече да контролира романа, започва да го боядисва. Чета работите ти. Много ми харесва това, което пишеш.

Карвальо, объркан, се запита дали Бискутер или Чаро не бяха отпечатали нещо от негово име. Реши да ги попита веднага щом се прибере вкъщи.

— Е, в последно време пиша с известно нежелание.

— Личи ти, личи ти. Но това на всички ни се случва. И аз мисля като Канедо Марас: голямото изтощение предвещава истинско вдъхновение.

На Карвальо му се искаше да ѝ каже: „Махни пончото, любов, и да отидем в някое легло — черно, бяло, кръгло, квадратно, все ми е едно, защото когато буржоазията не контролира вече леглото, започва да го кичи с прилагателни.“

— Тук ли оставаш или тръгваш с мен да изпием шест бутилки фантастично бяло вино?

— Много си бърз, чужденецо. Какво намекваш?

— Да си легнем.

— Несъмнено. Нали познаваш Хуанито Марсе. Това е негова техника. Казва, че така е отнесъл много бой, но е и постигнал много.

— На мен какво ми се полага? Боят ли?

— Не. Но не и чувства. Чакам моето момиченце. То е там вътре. Нали ме разбираш. Любовта ни е невъзможна.

— Точно се беше родила.

— Тази любов е най-хубавата.

Карвальо се сбогува с лек поклон. На улицата се замисли за токущо родената любов. Спомни си юношеството. Харесваха му момичетата по улицата и той започваше да ги следи, качваше се след тях в трамвая или автобуса, без нищо да им казва, очакваше вълнуваща среща, изпълнена с красота. Изведнъж тя ще се обърне и ще го хване за ръка, ще го отведе отвъд тайнството на вечния живот, където можеше безкрайно да съзерцава любимото същество. А друг път, когато беше влюбен в някоя, внезапно усещаше, че тя го чака на точно определено място в града, обикновено на пристанището, и той отиваше припряно, уверен, че призрачната среща ще се състои. Може би имам нужда да се влюбя, от малка доза самоизмама, човек не може да съществува беззащитен, без да потърси убежище в някоя църква; без да се молиш, не можеш да живееш. Днес вече не можеш да имаш вяра и в литургията на виното, откак някакви gourmets^[1] са се произнесли против шамбрираното червено, и защитават студеното червено. Къде се е чувало такова нещо? Расата се изгражда. Цивилизациите пропадат в деня, в който започнат да оспорват неоспоримото — франкизмът започна да се разлага в деня, в който Франко взе да казва: „Не че аз...“. Един диктатор никога не трябва да говори с отрицание за самия себе си. Не можеш всеки ден да се напиваш. Нито пък изведнъж да усетиш, че си стиснал скули, сякаш полагаш свръхчовешко вътрешно усилие. А какво свръхчовешко вътрешно усилие правиш? Малко ли ти се струва? Да се събуждаш. Ден след ден. И каквито са скъпи и посредствени ресторантите в този град. Преди две седмици беше търсил с колата по южните магистрали някакъв мурсиански ресторант — „Кътчето на Пепе“. Да преспи по пътя беше претекст, за да хапне в Дения един специален ориз и още щом пристигна в Мурсия, скочи от седалката на колата на ресторантския стол и поиска от келнера меню, което го порази: ястие от местни колбаси, сини домати и скариди със сирене, яребици а ла „леля Хосефа“ и мляко. Изпи четири стомни „Хумиля“ от избата на заведението, поиска рецептата за патладжаните и за сетен път се увери, че ако тридесетгодишната война не бе затвърдила хегемонията на Франция в Европа, сега френската кухня би се намирала под господството на испанските кухни. Единственият му патриотизъм беше гастрономическият.

Без да усети, беше стигнал до Лас Рондас. Огледа разрушената ѝ география. Заболя го за всяко насилие над детския му пейзаж и когато вече беше готов да се спусне в пропастта на самосъжалението, отиде до една кабина и се обади на своя приятел и съсед от Валвидрера Енрик Фустер.

— Ти познаваш хора от университета, литератори и прочее, потърси някой, който да може да ми разчете смисъла на едни италиански стихове. Не. Ако знаех автора, нямаше да ти се обаждам.

Фустер използва обаждането, за да организира вечеря.

— Ще хвана моя земляк Серхио, той е от Мореля. Пътъом ще ни направи вечеря от момици. Не че готви добре, но винаги има продукти от нашия край.

Ако халдейците са мислели, че светът свършва с близките планини, Енрик Фустер, като всички от Маестразго, смяташе, че всичко отвъд неговия хоризонт е Млечният път. Карвальо седна, за да си възвърне пулса на следобеда. Вече изтрезняваше от киселото бяло вино. Жаден беше. Съзерцаваше минаващите млади момичета и си ги представяше двадесет години по-късно, когато като него ще са преминали еkvатора на четиридесетте. Наблюдаваше и минаващите четиридесет или петдесетгодишни жени и си ги представяше като малки момиченца как си играят на кралици. Спомни си едно стихотворение на Габриела Мистрал. А на всичко отгоре трябва да възстановявам цяла година от живота на един покойник. Каква гротеска! За какво му е на мъртвия тази година! А и никой не се интересува от него. Всяко убийство доказва, че хуманизмът не съществува. Обществото се интересува от мъртвия дотолкова, доколкото трябва да открие убиеца и да го накаже за назидание. Но ако няма как да открие убиеца, мъртвият престава да бъде интересен, както и самият убиец. Кой да плаче истински за теб. Както плачат децата, когато са изгубили родителите си в тълпата. Забърза, за да вземе колата, но му се стори трудно да я подкара, да търси улицата, където живееше маркиз Мунт, отново да паркира, отново да я пали. Качи се на едно такси и започна да изследва идеите на шофьора. Имаше снимка на Монсератската дева. Фотографии на едно доста грозно семейство. „Татко, не карай бързо.“ Лентичка с цветовете на „Барса“^[2]. Пълна досада. Шофьорът говореше на андалуски и след двуминутен разговор вече му беше съобщил, че на миналите общи

избори е гласувал за комунистите от Каталонската социалистическа и работническа партия.

— А Девата какво мисли за гласуването ви?

— Това са работи на жена ми.

— Вярваща ли е?

— Ами! Жена ми — вярваща? Няма такова нещо. Просто ѝ харесва Монсерат, нали разбирате. Всяка година трябва да наемам килии в манастира, да де, килии ги наричат, но те са си хотелски стаи, простички, но много чисти. Нищо не им липсва. Та всяка година трябва да ги наемам през май и да се качвам с нея и децата за три дни. Ще кажете навярно, че е изсилване, защото нито тя, нито аз имаме кокошка, който да снася златни яйца. Но тя обича планината.

Такива ти четат до късно Маркс, а през пролетта пътуват към Свещената планина.

— Вижте какво ще ви кажа — сега най-голямо удоволствие изпитвам аз. Защото е такова спокойствие там горе — пълен покой. Ще ми се да стана калугер. И колко е красива планината. Като че ли е някакво магическо творение. Как са се задържали тези камъни, с векове, чувате ли, с векове. Преди да се роди дядо ми, и дядото на дядо ми.

— И дядото на дядото на дядо ви.

— Въобще природата ни учи на толкова неща. А тук обратно, погледнете, погледнете наоколо. Мръсотия. Същинска мръсотия. Ако знаехме какво дишаме! Понякога взимам някой курс към Тибидабо и от Валвидрера се вижда, майчице, в каква мръсотия плува тоя град.

— Аз живея във Валвидрера.

— Дайте си ръката.

Подаде му ръка, докато с другата управляваше.

— Ето това е умно. И на вас май ви допадат по-високите места. Както на мен.

Шофьорът го остави на една от улиците на стария квартал Три кули; старите къщи бяха разрушени и заместени от блестящи, не много високи сгради, вежливо изтеглени от тротоарите, за да освободят място на зелени площи, където растяха кипариси-джуджета, мирти, в някой ъгъл палмички, олеандрови дървета. Хол с размери, достойни за хотел „Площад Ню Йорк“, беше една огромна сцена за изпълненията на оперетен портиер.

Той реагира на името на маркиз де Мунт с много по-голямо уважение от това, с което Карвальо го произнесе. След това отвори вратата на асансьора, вмъкна се вътре с Карвальо и докато се качваха, прошепна само: Господин маркизът ви чака. Асансьорът премина пред вратите на четиримата наематели на четириетажната сграда. Остави ги на една площадка — тридесет квадратни метра, украсена в японски стил, много по-ранен от отчаянието на мадам Бътерфлай. В антрето с него се зае слуга мулат, облечен в бяло и розово, който го въведе в кошмарен декор в бяло. Огромна площ от осемдесет квадратни метра, покрита с бял мокет, с единствената мебел — един бледорозов роял, и в дъното на салона — гарнитура от разположени направо на пода и по стените седалки и облегалки. И някакъв чудноват металически конус, завършващ с остър смъртоносен връх, се извисяваше от пода към тавана, без да го достига. На диваните лежеше, с чудесно заучена поза на достойнство, маркиз де Мунт — седемдесет години снобски живот, превърнали го в съсухрен старец — чист, бял, с очи като две блестящи резки, в които се прокрадваше неспирният танц на две зловни зеници.

Лилавите венички по леко гримираното лице бяха следи от вино, изстудявано в кофичка лед. В дясната ръка — чаша, в лявата — книга. „Висша диетична кухня“ от Мишел Герар, книга, с която посочи на Карвальо да седне на някоя от възглавниците в този почти униформен млечен пейзаж.

— Ще закусите ли с мен, господин Карвальо? Съдружникът ми господин Планас ми каза, че закусват пържени яйца със салам.

— Казах това, за да отблъсна диетичните му нападки.

— Планас не е открил удоволствието на яденето. Това е наслада, която човек трябва да открие на тридесет години. Възраст, в която той престава да бъде глупак, но в замяна плаща данък на задаващата се старост. Днес следобед реших да закусвам „мортеруело“ и да пия чаблис. Знаете ли какво е мортеруело?

— Някакъв вид кастилски пастет.

— По-точно от Куенка. Великолепен пастет от заешко, свински крачка, кокоше месо и свински черен дроб, орехи, карамфил, канела, кимион...! Каква красива дума за една отлична закуска!

Мулатът излъчваше миризма на хомосексуален жребец и парфюм на твърдо ароматно дърво. Остави пред Карвальо табличка с красива висока чаша от бял кристал.

— Ще се съгласите с мен, че да се пие бялото вино в зелени чаши е неокачествима глупост. Аз не съм привърженик на смъртното наказание, освен ако е за някакво отвратително престъпление, а този обичай да се пие бяло вино в зелена чаша е отвратително престъпление. Как може да се отрича на виното правото да бъде съзерцавано! Виното трябва да бъде видяно и помириено, преди да се опита. То се нуждае от прозрачен кристал, най-прозрачния от кристалите. Някакъв френски готвач с лош вкус е въвел обичая на зелената чаша, възприела го е аристокрацията с още по-лош вкус и оттам той е плъзнал до витрините на магазините за стъклария на изплащане и до сервизите за подарък на младоженци от забогатялата средна буржоазия. Няма нищо по-възмутително от невежеството, когато то може да бъде избегнато.

Карвальо би казал, че моравият цвят на лицето се беше позасилил под лекия слой грим. Гласът на маркиз Мунт беше красив като на каталонски актьор от радиотеатър, който постоянно се стреми да прикрие акцента си и постига неземно кастилско произношение. Мулатът донесе две панички, пълни с мортеруело, два прибора и две кошнички с малки хлебчета.

— Пийте. Пийте, господин Карвальо, преди да е свършило виното. Преди да дойде краят на света. Помнете сентенцията на Стендал. Никой не е разбрал какво значи да живееш, ако не е живял преди революцията.

— Ние преди революцията ли живеем?

— Несъмнено. Скоро ще има революция. Все още се решава под какъв знак ще стане. Зная го, защото дълго време се занимавах с политически науки, а освен това имам и Ричард, моя ямайски слуга. Той е голям специалист по изработване на астрологически карти. Наближава революция. Вас ви смущава нещо. Скулптурата на Корберо?

Заплашителният връх бил скулптура. Карвальо се почувства по-уверен.

— Вече години наред се опитвам да възпитавам класата си и проповядвам с личен пример. Отричаха ме, обвиняваха ме в екхибиционизъм. Когато започнах да се занимавам с автомобили, със състезания на най-бързите спортни коли, моите събрата по класа просеха разрешителни за внос на опели и буици. Когато пък се

разделих със съпругата си и отидох да живея с едни цигани на Сакромонте, беше разпространен ултиматумът да не бъда приеман в нито един почтен дом в града!

— Къде живеете в Сакромонте?

Сянка на неудобство се появи в очите на маркиза, сякаш Карвальо се бе опитал да опетни с тъмно подозрение бялата очевидност на фактите.

— В моята пещера.

Отпи вино и погледна със задоволство Карвальо, който последва примера му.

— Аристокрацията и едрата буржоазия в този град си търсят слуги в Алмунекар или в Дос Ерманас, а аз — в Ямайка. Богатите трябва да покажат, че са богати. Тук всички се страхуват да го правят. През войната дойдоха да ме търсят онези от FAI^[3]; приех ги с най-хубавия си халат от коприна. Не ви ли е срам да живеете така при това, което става в страната? — попита ме командирът. Бих се срамувал да живея, предрешен като работник, без да съм такъв. Той беше така поразен, че ми даде двадесет и четири часа, за да се махна. Минах към националистите и имах нещастieto да се присъединя към каталонската група в Бургос. Една банда парвенюта, които си бяха обърнали ризите, за да станат после посланици. Щом влязох с националистите в Барселона, престанах да се интересувам от това и използвах избухването на световната война, за да шпионирам в полза на съюзниците. Имам ордена на Почетния легион и всяка година на четиринадесети юли ходя в Париж и дефилирам по Шанз-Елизе. Стил на живот като моя заслужава известно внимание от тази отпусната и затлъстяла каталонска висша класа. Но нищо. Сега откриха гъската с круши и бутилираното вино. Няма нищо общо с дедите си. Онези, които създадоха Барселона на модернизма, те бяха като големи риби тон в страна на сардини. И те са били пуяци, но кръвта им е пулсирала с Вагнеров дух, а тези ги вълнува само музиката на телевизионната новела. Вие сте плебей, който много добре пие чаблис: аз ви наблюдавах.

— Имате ли някакъв доход от вашата пещера в Сакромонте?

— Тя беше най-голямата пещера, която намерих празна. Отидох в един луксозен магазин и купих желязно английско легло модел „Fin de siecle“, което ми излезе три пъти по-скъпо от самата пещера.

Сложих го вътре и поживях щастливо няколко години. Опитах се да лансирам цигански певци и танцьори. Дори сформирах една фолклорна трупа. Водих ги в Лондон, облечени в танцови костюми. Представете си: рокли с шлейф, груби ботуши, кордовски шапки, фалшиви бенки, крещящи карамфили в косите. Спряха ни на границата с Англия. Изобщо не допускали такива издокарани елементи. Поисках да ми посочат закон, който забранява влизане в страната с работно облекло. Нямали такъв закон, но все пак не ни пускаха. Накрая се обадох на Мигел Примо де Ривера, тогава посланик в Лондон, и му обясних каква е работата. Изпратиха ни няколко коли от посолството и така влязохме в Англия, под закрилата на знаменцето на дипломатическата мисия.

— И в търговията ли бяхте така изобретателен?

— Не ми се е налагало да бъда. Докато беше жив баща ми, всичко вървеше добре. Той ме уважаваше. Знаеше, че съм творец и желая да променя и своя живот, и живота на другите. Когато умря, аз бях почти на петдесет години и наследих огромно състояние. Вложих значителна сума с постоянна лихва, за да живея в охолство до края на дните си. Друга част употребих, за да обезщетя жена си, задето ѝ бях направил пет деца, а също и тях, защото ги бях създал за наследници. С останалата част започнах търговия, но винаги използвах момчета като Планас и Стюарт Педрел. Момчета с желание, с настървение, с амбиция да властват, но без възможности да се доберат до друга власт освен до тази на парите. Планас е страшно способен и опасен, умее да утрои едно състояние за четири години. Но пийте и яжте, господин Карвальо. Преди да е избухнала революцията.

[1] Gourmet (фр.) — лакомник, чревоугодник. — Б.пр. ↑

[2] Футболен отбор. — Б.пр. ↑

[3] Иберийска анархистична федерация. — Б.пр. ↑

Той не позволи разговорът да тръгне в друга посока. Занимаваше го повече собственият му живот и заприказва за пътешествията си.

— Да, господин Карвальо, сторих глупостта да обиколя три пъти света, последователно с крайцер, самолет и по суша. Познавам всички светове на този свят. Друг ден, когато имам повече време (днес съм в „Лисео“^[1] — дават „Норма“ с Кабайе^[2], която не искам да пропусна), ще ви покажа моя частен музей. Той е в имението ми в Мунт де Монторнес. Ужасявам се от мисълта, че един ден ще загубя възможността да се радвам повече на живота. Не е само въпрос на пари, макар и много да зависи от тях. Като дете открих какво е щастие, какво е удоволствие, благодарение на парче тиква и резен салам. Чели ли сте „Куоре“ на Д’Амичис? Днес това е педагогически неиздържана книга, но е част от възпитанието на чувствата на моето поколение и вероятно на вашето. Спомням си една сцена — как малкият Енрико, главният герой, отива на екскурзия в полето с негови съученици и сред тях е Прокуса, синът на един зидар. Именно бащата на Прокуса ги води на тази екскурзия и когато сядат да обядват, той им подава по резен тиква със салам. Как ви се струва? Не е ли прекрасно? Това е радостта от природата и скромния обяд. В литературата няма такава красива картина на хранене чак до Хемингуей. В „Отвъд реката, сред дърветата“ той простичко разказва как един рибар яде консерва боб и сланина, които си приготвя на огън, край реката. Нито един от големите, пищни банкети, описани в бароковата литература, не може да се сравни с яденето в „Куоре“ и с това у Хемингуей. И ето. Тези възможни удоволствия ще изчезнат. Звездите не лъжат. Всичко ни води към смъртта и тлението.

— Но вие все повече забогатявате.

— Длъжен съм да правя това.

— Бихте ли се решили да защитавате богатството си с всички възможни средства? Включително войната?

— Не зная. Зависи. Ако е много грозна война — не. Но истина е, че всяка война може да се разкраси. Не. Не вярвам да стигна до насието. Вече нямам деца. Имам ги, и ги нямам. Това намалява агресивността на човека.

— Тогава от какво се боите?

— Да не дойде време, когато нуждата ще надделее над въображението и ще ме лиши от тази къща, от слугата, от този чаблис,

от това мортеруело... макар и да е възможно мортеруелото да остане, тъй като напоследък левицата се опитва да възстанови прословутите „народни традиции“, а кухнята е една от тях.

— Стюарт Педрел е искал да избяга от съдбата си. Вие не се бунтувате срещу вашата заради естетиката. А Планас е единственият, който работи.

— Единствено той е отчужден, макар че не го признава. Опитах се да го излекувам. Но той има уравновесеността на неуравновесения. В деня, в който се погледне в огледалото и си каже: „Аз съм луд“, той ще рухне.

— Вашият песимизъм идва от страха, че силите на злото, комунистите например, ще си присвоят онова, което вие обичате да притежавате.

— Не само комунистите. В марксистката орда се появиха нови елементи. В нея има дори епископи и танцьори на фламенко. Борят се, за да променят света, борят се, за да променят човека. Ако борбата между комунизма и капитализма продължи по пътя на съревнованието, на мира, ще спечели комунизмът. Единствената възможност, която остава за капитализма, е войната, разбира се, ако се има пред вид, че тя трябва да се води с конвенционални, а не с ядрени оръжия. Това споразумение много трудно може да се постигне. Затова няма изход. Рано или късно ще има война. Онези, които оцелеят, ще бъдат много щастливи. Ще обитават един слабо населен свят и ще разполагат с хилядолетно технологическо богатство. Автоматика в малобройно население. Бижу. Достатъчно ще е да се контролира демографският взрив, за да стане щастието реалност.

Ще ме запитате „Какъв политически строй ще има това райско бъдеще“? И аз ще ви отговоря — много либерална социалдемокрация. В случай че няма война и продължим по пътя на мирното съжителство, ще се натъкнем на сериозни трудности в развитието на капиталистическата система, а възможно е — и на социалистическата. Чели ли сте „Комунизъм без развитие“ от Волфганг Харих? Скоро бе издадена в Испания, но аз го бях чел на немски. Харих е германски комунист, който предсказва: „Ако сегашните темпове на световното развитие не се променят, човечеството ще изчезне след две или три поколения.“ Той предлага един строг комунизъм, тоест модел на икономическо надживяване, пред капиталистическата теза за

непрекъснат растеж и еврокомунистическата за периодично направлявано развитие, подвластно на работниците, които ще постигнат хегемонията си като класа. Но аз съм вече стар и няма да съм жив да видя това.

Не страдам заради моя произход. Не ме е грижа какво може да се случи. Мъчно ми става, сигурно, задето може да изчезне този град или пейзажите, които обичам. Виждали ли сте залеза в Миконос? Там имам къща, точно върху скалите, които гледат на запад и към остров Делос. Обичам пейзажите, за сметка на това малко хора ме интересуват, емоционално, разбира се. Както Стюарт Педрел, така и Планас ми бяха като синове. Можех да им бъда баща. Но те са твърде обвързани със своя и следващия век. Те вярват в хода на историята, вярват в прогреса на човечеството, от своята — капиталистическа гледна точка, но вярват. Планас се кандидатира в изборите на СЕОЕ — la Patronal^[3], както я нарича пресата. Аз никога не бих го направил.

— На коя от тези алтернативи за бъдещето бихте заложили?

— Твърде съм стар, за да залагам. Всичко това ще се случи след много години, а тогава аз ще съм мъртъв. Вече не ми остава много.

Отново наля вино на Карвальо и напълни чашата си.

— Научих се да пия бяло вино между закуската и вечерята благодарение на един роман на Гойтисоло — „Отличителни белези“. След това бялото вино беше чудесно използвано в един филм на Ресне, „Провидение“. Тогава се бях вкопчил в солидния портвайн и хереса. Но това е цяла благословия. При това виното е алкохолна напитка с най-малко калории след бирата. Какво бяло вино пиете?

— „Блан де Блан — Маркес де Монистрол.“

— Не го зная. Аз съм фанатичен привърженик на чаблис, точно този вид. А ако няма чаблис, „Албариньо Фефинянес“. То е едно възхитително вино, но не е от стар произход. Корени в Елзас и Галисия. Това е едно от най-хубавите неща, които ни е донесъл пътят на Сантияго.

— По много въпроси ли бяхте на едно мнение със Стюарт Педрел?

— Изобщо не се разбирахме. Той беше човек, който не успя да извлече полза от живота. Беше страдалец от нарцисов тип. Страдаше заради самия себе си. Испитваше някаква юдейска тревога. Но в областта на търговията се прояви добре; аз го зная от юноша, почти от

дете. С баща му бяхме добри приятели. Стюартови се установяват в Каталония от началото на деветнадесетия век във връзка с търговията с лешници между Реус и Лондон.

— Къде е могъл да бъде този човек цяла година, без нито веднъж да напомни за себе си?

— Може да се е записал в някой чужд университет. В последно време много го занимаваше екологията. Интересуваше се от всичко, което е ново. Понякога му казваха „Голямото ти преимущество пред 99% от хората в тази страна е, че всеки ден четеш «Ню Йорк Таймс».“ Ако Планас беше проявявал такава любознателност, сега щеше да планира сделка за внос на пречиствателна техника. Как ви се струва мортеруелото? Отлично е. Изпратих готвачката си в Куенка за един месец, за да се научи да го прави. Без съмнение това е най-вкусният пастет в традиционната испанска кухня, където по-гъстите храни са преобладаващи. Испания не е създала никаква по-известна топла супа, като изключим разните видове варено. За сметка на това има една от най-богатите кухни в света, що се отнася до студените супи. Съществуват също толкова видове „гаспачо“, колкото и ястия с ориз. Мортеруелото е отлично по това време и с този хляб, който ми докарват от Палафрухел. Помислете само, сега е време за чай. Та може ли да се сравни чайт с това бяло вино и с това мортеруело? Жалко, че сега не е гроздобер, защото да завършиш тази лека закуска с няколко зърна мискет вече е връх на удоволствието.

— Имате ли някакво основание да считате, че Стюарт Педрел се е записал в чужд университет?

— Никакво.

— Тогава?

— Може да е пътувал, но не до Южните морета. Контролът на границите не е съвършен. По-скоро обратното. Човек, който иска да изчезне, изчезва. Знаете ли какви слухове разпространиха, когато отидох в пещерите на Сакромонте? Че съм заминал за Антарктида с експедиция, финансирана от мен. Излезе и репортаж в „Пренса дел Мовимиенто“, възхваляващ силата на испанската раса, която не се бои и жадува да разкрие една от последните тайни на света. Помня едно изречение: „Нашите светци изследваха небесата със своя аскетизъм, а нашите герои могат да изследват дори и загадките на ада.“ И това излезе в пресата, господин Карвальо, мисля, че излезе.

-
- [1] [Операта в Барселона. — Б.пр. ↑](#)
 - [2] [Монсерат Кабайе — известна оперна певица. — Б.пр. ↑](#)
 - [3] [Асоциацията на собствениците. — Б.пр. ↑](#)

Обади се на Бискутер да разбере дали има нещо ново в кантората. „Звъня едно момиче на име Йес.“ „Какво искаше?“ „Да говори с вас.“ И утре е ден. Взе колата и се качи по улиците на Тибидабо на път за вкъщи, във Валвидрера. Изхвърли в кофата за боклук всички търговски писма, които намери в пощенската кутия, запали камината с „Философията и сянката й“ от Еухенио Триас, като прецени, че ще трябва по-умерено да изгаря библиотеката си. Имаше около две хиляди тома; ако гореше по една книга дневно, щяха да му стигнат горе-долу за шест години. Трябваше да спира за малко или да купува нови книги, а това го отблъскваше. Може би ако раздели на две всеки том от философията на Брахиер и направи същото със сборника на класиците от Плеядата, би могъл да издържи и по-дълго. Мъчно му беше да изгаря класиците от Плеядата заради така приятния допир с тези красиви томове. Понякога ги вадеше, погалваше и отново ги прибираще в паралитичния ад на лавиците, като прогонваше спомена за минали четива, които на времето бе считал за поучителни. Въведе малко ред в безпорядъка, загрижен да не би чистачката да мърмори прекалено много, че къщата е заприличала на кочина. Къпа се бавно и продължително. Пригответи си половин километър филии хляб с домати и изяде шунката „Хабуго“ на една хапка. Колебаеше се дали да отвори бутилка с вино, когато се чу звънецът на градинската врата. Наведе се през прозореца и видя едно момиче, потънало в мрака зад желязната плетеница. Заслиза по стълбите към вратата долу и постепенно се очерта силуетът на Хесика. Отвори й. Тя влезе, запъти се към входа и едва когато стигна до стълбите, се обърна.

— Мога ли да вляза?

Карвальо й предостави дома с жест. Бледа изскочи срещу Хесика и уверено и акуратно почисти обувките й с език.

— Не хапе ли?

— Още не се е научило на това.

— Обожавам кучетата — каза тя с не дотам уверено изражение. — Но когато съм била малка, едно куче ме е ухапало и сега се страхувам от тях. Колко е уютна къщата ти! Ах, каква хубава камина!

Възхищаваше се от всичко, което виждаше, с протоколна неискреност, характерна за издигнатите хора, които искат да докажат, че все още имат способност да завиждат и да се чудят. Отстъпница от

класата си, но със съдържание от самата класа, си помисли Карвальо, като пристегна колана на халата си, за да не му се видят срамотиите.

— Ти май си почиваше...

— Не, тъкмо вечерях. Искаш ли да хапнеш нещо?

— Не. Храната ме отвращава.

Изтегна върху канапетото стегнатите си бедра и косите ѝ се плъзнаха като мед край помръкналите очертания на лицето.

— Тази сутрин се държах като глупачка и никак не ти бях от полза. Искам да се извиня и да ти помогна, доколкото мога.

— По това време почивам. Не работя надомна работа.

— Извинявай.

— Ще пийнем ли по чашка?

— Не пия. Аз съм макробиотичка.

Трябваше да прави нещо с ръцете си. Карвальо посегна за табакерата и извади мека и фина филипинска пура от Флор де Исабела.

— Имам угризения. Откак откриха трупа на баща ми. Можех да предотвратя това. Ако бях тук, нищо нямаше да се случи. Баща ми си отиде, защото беше сам. Най-големият ми брат е егоист. Майка ми също е егоистка. Другите ми братя са невръстни, безмозъчни парчета кръстено месо. Само с мен се разбираше. Бях достатъчно зряла, за да се грижа и общувам с него. Винаги съм му се възхищавала отдалече. Толкова хубав, умен, толкова самоуверен и елегантен. Той беше елегантен мъж, но не в облеклото, а в маниерите си.

— А майка ти?

— Кофти човек.

— Да ти е писал в Англия нещо важно?

— Не. Изпращаше ми картички. Някое изречение, някоя мисъл. Нещо, което беше чел и му беше направило впечатление. Два пъти идва в Лондон по работа и беше чудесно. Сега мисля, че е било прекрасно. Тогавя обаче, обратно, все ме притесняваше, струваше ми се, че ми отнема време. Ако всичко можеше да се върне. Виж, прочети.

Извади от сламена чантичка едно прегънато листче.

*Ще се върнеш от света на сенките
на кон от пепел,
ще ме хванеш през кръста,*

*за да ме отведеш на другия край на хоризонта,
ще те помоля за прошка, загдето не успях
да попреча да умреш от желание.*

— Не е лошо.

— Не искам от теб литературна преценка. Зная, че е много слабо. Давам ти го, за да разбереш натрапчивата ми мисъл. Така не мога повече.

— Аз съм частен детектив, а не психиатър.

— Искаш ли да си отида?

И двамата не отместиха очи. Въпреки разстоянието Карвальо усещаше живота, изпълващ отпуснатото тяло на момичето. Въпросът не беше предизвикателен, а звучеше като молба. Карвальо се успокои. Седна в канапето срещу Хесика и веднага бе нападен от Бледа, която упорито се опитваше да си присвои чехъла му.

— Пусни музика — поиска тя.

Карвальо стана. Избра Четвъртата симфония на Малер и с крайчеца на окото видя как Йес се готвеше за пълно отпускане. Облегната на дивана, тя протегна крака и разкърши ръце.

— Толкова добре се чувствам тук. Ако живееше в онзи мавзолей.

— Бива си го мавзолея, все пак!

— Външният вид лъже. Всичко е студено и строго. Майка ми наложи своя стил. Сигурна съм, че пет пари не дава за ритуала или за протокола. Но тъй като и тя самата трябваше да живее в този дом и да го понася, трови сега всички наоколо.

Отвори очи, втренчи се в Карвальо и се приготви да му каже нещо изключително важно.

— Искам да се махна от къщи.

— Мислех, че такова нещо вече не се казва. Че се прави, но не се казва. После, това ми се струва малко демоде.

— Аз съм много „демоде“. И дори не мисля да преставам да бъда такава.

— Все пак не мога да разбера каква е моята роля в цялата тази история. Нает съм от майка ти за този случай, но съм все пак само един служител. Разследвам смъртта на баща ти. Това е всичко.

— Погледът ти излъчва човещина. Не би ме оставил да потъна.

— Шамандурите ти са добри.

Той поправи израза си, който можеше да се изтълкува като обидна забележка към физиката ѝ:

— Имам пред вид, че имаш всички шансове да издържиш. Във всеки случай това не е от моята компетентност. Какво мога да направя за теб?

Момичето скочи от мястото си, падна на колене пред Карвальо, сложи глава в скута му, като пресече гърдите му с камшик от коси.

— Позволи ми да остана тук.

— Не.

— Само тази нощ.

Пръстите на Карвальо заопипваха дългата тежка коса. Накрая потърсиха тайните пътеки, които водеха към тила.

Беше гола, сякаш се появяваше от морето на нощта. Бавна, нерешителна, тя нервно прибра косите си зад ушите, после реши отново да бръкне в чантичката си, извади огледалце и малко пакетче, увито в хартия. Протегна ръка към него, сякаш да предложи или поиска нещо, но дори и не го погледна. Излезе от стаята с леки подскоци, като че се боеше да не стъпи на нещо остро или на огън, и се върна с един нож. Карвальо се покри с чаршаф, а момичето седна пред малката масичка, отрупана с листа и забравени предмети. Направи си място, постави огледалцето като свещен съд и след това бавно разгъна пакетчето, откъдето извади нещо, подобно на малко парченце тебешир. Изстърга кокаина с ножа, докато се превърна в прах върху огледалцето.

— Имаш ли сламка?

— Не.

— А химикалка?

Без да изчака отговор, отново потърси чантата си и извади евтина химикалка от прозрачна пластмаса. Махна пълнителя и опря стъкловидната тръбичка в огледалцето. Изтича до леглото, хвана Карвальо за ръка и усмихната го задърпа, заставяйки го да излезе изпод чаршафа. Карвальо се оказа седнал, гол до нея, също гола, надвесена над огледалцето, където, облян от ярката светлина на метална лампа, кокаинът образуваше малко хълмче. Йес затисна едната си ноздра с пръст и вкара в другата тръбичката от химикалката, за да вдиша кокаина. След това предложи приспособлението на Карвальо. Усмихна се бавно при отказа му и отново смръкна кокаин. Карвальо отиде за вино и чаша, докато тя привършваше порцията бял прах с голямата съсредоточеност на специалист в тази област.

— Често ли взимаш от това нещо?

— Не. Много е скъпо. Искаш ли? Останало ми е още малко.

— Имам си свои опиати.

— Дай ми малко вино.

— Ще ти стане лошо.

Затвори очи и се усмихна, сякаш изживяваше красив сън, хвана ръцете му, изправи го и притисна тялото си до учудената кожа на мъжа, потърка бузата си о рамото му, после по гърдите, след това главата, по цялото му тяло, докато ръцете изследваха гърба на Карвальо като плахи гълъбици. Карвальо си внуши желанието, а тя

замаяно се подчини на еротичните повели на своя партньор. Целуна го инстинктивно, привлечена от устата му, проследи с устни пътеката на гърдите и корема, когато Карвальо леко наведе главата ѝ надолу. Променяше стойката си при най-малкото му движение; всичките ѝ задръжки и страсти бяха победени; кожата и волята ѝ бяха инструмент. Любиха се в раздалечени орбити и едва когато можаха отново да видят тавана, тя сякаш се отърси от омаята си, за да сграбчи френетично ръката на Карвальо и да му каже, че го обича и че не иска да си отива. Карвальо се почувства задължен и изпита неудобство пред самия себе си.

— Всеки път ли като спиш с някого, трябва да вземаш наркотик?

— Чувствам се много добре с теб. Не ме плашиш. Винаги ме е страх. С теб не се страхувах.

Карвальо скочи от леглото, потърси в нощното шкафче кутия „Кондал номер 6“, запали пура и седна на ръба на леглото. Нейното мълчание го накара да се обърне. Спеше. Зави я с чаршафа и одеялото, измъкна пижамата, облече се, излезе от стаята, отново си пусна плочата на Малер, засили огъня в камината и се излегна на канапето, с пурата в едната ръка и виното в обсега на другата. Бледа дремеше до огъня, сякаш беше най-доверчивото животно на света, а Йес спеше в стаята на мълчалив и самотен мъж, който изгаря дните и годините като тежки и неизбежни пороци. Скочи от канапето. Бледа се събуди, смутена в съня си; тя мърдаше изпитателно уши и очи към Карвальо, който се бе запътил към кухнята, сякаш дочул неумолимия звук на там-там. Разпери ръце по безброй вратички и шкафове и строи върху плота от мрамор цяла гвардия от разнообразни продукти. Наряза три сини домата на резени от по един сантиметър и ги осоли. В един тиган сложи олио и чесън, който запържи почти до зачервяване. В същата мазнина обърна няколко глави от скариди, докато белеше опашките и режеше шунка на кубчета. Извади главите скариди и ги сложи да се варят в малко бульон, после обезсоли патладжаните с вода и ги изсуши парче по парче в кърпа. В мазнината, където запържи чесъна и главите на скаридите, изпържи патладжаните и след това ги прецеди през гевгир, за да се изцеди олиото. После в същата мазнина превържи накълцан лук и лъжица брашно и се захвана със соса бешамел с мляко и бульона от варените скаридени глави. Нареди патладжаните на пластове в тава, посипа ги с дъжд от обелени опашки на скариди,

кубчета шунка и всичко това обля с бешамел. От пръстите му се посипа сняг от стъргано сирене върху загорелия бял цвят на бешамела и той сложи съда във фурната, за да се гретенира. Събори с лакти всичко, натрупано върху кухненската маса, и на белия плот разположи два прибора и бутилка розе „Хумиля“, което извади от килерчето до кухнята. Върна се в стаята. Йес спеше с лице към стената, с отвит гръб. Карвальо я разтърси, за да я събуди, изправи я и почти на ръце я занесе в кухнята и я настани пред чиния, в която падна парче патладжани огретен със скариди и шунка.

— Признавам, че е необичайно блюдо. Обикновено се прави с химически чист бешамел и с по-малко скариди. Но аз имам първичен вкус.

Йес гледаше чинията и Карвальо, без да смее да каже каквото и да било, или може би още сънлива. Мушна вилицата в препечената магма и я изтегли, облепена с димящ мръсен памук. Сложи го в уста. Сдъвка го, замислена.

— Много е вкусно. Консерва ли е?

Карвальо имаше късмет. Тереса Марсе беше отворила рано и той я изненада точно между две потраквания на касата ѝ. Бутикът миришеше на ягоди. Клиентката, облечена като Ирма Виля с нейния състав, прибра рестото и излезе, оставяйки Карвальо и Тереса сред призрачни рокли стил „Трети свят“ за противничките на конфекцията.

— Подранила си. Сега е дванадесет часът.

— Дойдох преди четвърт час. А ти как си?

— Познаваш ли се с този тип?

Тереса държеше снимката на Стюарт Педрел, без да престава да гледа Карвальо.

— Все не мога да те разбера, чужденецо! Преди две или може би три години дойде да ме питаш за един труп. Винаги когато идваш, ме питаш за мъртъвци. Каниш ме на вечеря и отиваш да търсиш трупа. И сега същата история. Отново ли труп?

— Отново.

— Стюарт Педрел, както виждам. Беше по-хубав в действителност.

— Дойдох при теб, защото той е бил от твоите хора.

— Така да е. Но много по-богат от другите. Когато бях омъжена жена, съм ходила у семейство Стюарт Педрел. Мъжът ми също се занимаваше със строителство. Къде ще ме поканиш на обяд днес?

— Днес не мога.

— Гратис не работя, а още по-малко за такива като теб.

Увисна на врата на Карвальо и вкара езика си почти до мъжеца му.

— Тереса, може да се каже, че дори още не съм закусил.

Тя прокара пръсти през рижата си прическа „афро“ и се отдръпна.

— Следващия път да дойдеш след закуска.

Заведе го отзад. Карвальо седна на една табуретка за пиано, а тя се качи като на трон на филипински стол от тръстика.

— Какво искаш да знаеш?

— Всичко, което можеш да ми кажеш за сексуалния живот на господин Стюарт Педрел.

— Ясно! В твоите истории все се явявам като изтънчена курва. Макар и в последно време да не ми удряш плесници. Първия път ме плесна. И по-лоши неща ми направи. Трябва да ти кажа, че сексуално

не бих била във възторг от Стюарт Педрел. Когато го видях за пръв път, бях добродетелна съпруга на честен индустриалец, която посещава сбирки на семейни двойки католици, ръководени от някакъв си Хорди Пужол. Говори ли ти нещо това име?

— Политикът ли?

— Да, политикът. Един ден в седмицата млади семейства от доброто барселонско общество се събирахме около Хорди Пужол, за да говорим за морал. И семейство Стюарт Педрел присъстваше понякога. Бяха по-възрастни от нас, на възрастта на Хорди, но слушаха благочестиво нашите приказки за християнския живот.

— Много ли бяха консервативни Стюарт Педрелови?

— Не, не мисля, но даваха тон на сбирките. Бяхме млади буржоа с усмирени страсти, нито много силни, нито много слаби. Говорехме за марксизъм и за гражданската война. Против, разбира се. Против марксизма и гражданската война. Всеки вторник се виждахме в Лисео. А в сряда — у дома или където се падаше поред, за да разговаряме за морал.

— Това ли е всичко, което знаеш за Стюарт Педрел?

— Не. Случи се да ме закача, седнал на стол. Аз също бях седнала на стол.

— Че на столове ли играехте?

— Не, той приближаваше своя стол, ръката си, думите си. Аз отдалечавах моя, а той отново се приближаваше.

— Пред Хорди Пужол?

— Не, бяхме се усамотили.

— И?

— Ами дойде мъжът ми. Не пожела да види това, което беше очевидно. И то не се повтори. Стюарт Педрел водеше двойствен или петорен живот. Не всичко уреждаше с преследване на младоженки със стол. По физиономията ти разбирам, че разказът ми започва да те интересува.

— Някаква интересна история?

— Нищо специално. Един репертоар от омъжени жени и проблеми със съпрузи, лишени от дар слово. Стюарт Педрел умееше да говори. Може би най-шумен бе случаят с Кука Муисонс, но, общо взето, нищо — четири плесника.

— Съпругът ли?

— Не. Жената на Стюарт Педрел удари Кука Муисонс. След това и двамата се успокоиха. Всеки хойкаше на своя страна. Особено откакто Стюарт Педрел се свали с Лита Вилардел. Връзката им продължи до неотдавна. Една силна и много литературна страст. Веднъж Стюарт Педрел ѝ определил среща в Лондон и се явил там облечен като англичанин, с бомбе и тъй нататък. Голямо внимание обръщаше на облеклото. Друг път ѝ определил среща в Кейптаун. Не знам на какво се е предрешил, но бил съвсем точен.

— Не пътуваха ли заедно?

— Не. Така е било много по-вълнуващо.

— Тя не можеше ли да си плаща пътуванията?

— Семейство Вилардел имат толкова, ако не и повече пари от Стюарт Педрел. Лита се омъжила много млада за търговец от флота, също много богат. Има две или три дъщери от него. Но един ден той си сварил в леглото с левия страничен защитник на „Сабадел“. Тогава играел в „Сабадел“, но идвал от клубове с далеч по-големи традиции. Флотският търговец си прибрал дъщерите, а Лита заминала за Кордоба с някакъв китарист на фламенко. За нея се знае също, че имала и някаква криминална история с един марсилски гангстер, който ѝ оставил белег от кама, а тя, когато се напие, едва ли не уверява, че е свалила Жискар д’Естен. Но никой не ѝ обръща внимание. Пада си малко митоманка. Това със Стюарт Педрел продължи с години. Беше трайна връзка. Все едно че си беше женен за нея. Двоен брак. Отвратителни сте мъжете. Винаги искате да се жените за мадамите, с които спите. За да добиете доживотна собственост над тях. Не. Аз няма да се вържа.

— Какво се разправя тук за смъртта му?

— Виж какво, аз вече не упражнявам занаята. Рядко се виждам с някой от тези среди. Някоя клиентка, от време на време. Говори се, че всичко е свързано с фусти. В последно време беше много занесен. Възрастта не прощава. Особено на онези типове, които откриват собствения си дюкян на четиридесет години. Поколението на баща ми например беше съвсем друго. Женеха се и купуваха едновременно законното жилище и наемаха незаконно за фризьорката или маникюристката на жена си. Баща ми нае квартира за Пакиа, шапкарката на майка ми. Много сладка жена. Понякога ходя при нея в Памплона^[1]. С връзки и влиятелни хора успях да я настаня в старчески

дом. Получи хемиплегия^[2]. Но да се върнем към Стюарт Педрел: той беше жертва на франкисткото пуританство. Както Хорди Пужол.

— Какви бяха отношенията му с мадам Вилардел, преди да изчезне?

— Нормални. Вечеряха заедно един път седмично и ходеха да слушат лекции по изкуство. Това го знам със сигурност, защото се видяхме на една от тези сказки.

— Носи ли траур за него?

— Кой? Вилардел?

Тереса Марсе така силно се разсмя, че тръстиковият стол изстена, ужасен за съдбата си.

— Сигурно. Сложила си е спиралата като траурно знаме.

[1] Град в Испания. — Б.пр. ↑

[2] Парализа на половината тяло. — Б.пр. ↑

— Госпожицата има урок по музика, но ми каза да я почакате. Няма да се бави много.

Камериерката продължи да чисти мокета с прахосмукачката. Карвальо обходи килима от зелена вълна до терасата, откъдето се виждаше отвисоко квартал Сария и отвъд улица „Аугуста“, мъгливият декор на града, удавен в море от въглероден двуокис. Субтропически растения в керамични жардениери, два фотьойла „Джардино“ от бяло лакирано дърво, тапицирани в тъмносиньо — единият изтъркан, а другият — собственост на кучето, което вдигна глава, огледа предпазливо Карвальо и като скочи, разлюлявайки увисналите си гърди, започна да лае и да души панталоните му. Сви муцунка, неприятно изненадано от дъха на друго куче, и се нахвърли с лай върху Карвальо. Детективът посегна да го погали, като се опита да приложи най-доброто от наскоро научените нежности за кучета, но лаещото чудо избяга и се скри под креслото си, откъдето изрази дълбоката си неприязън към натрапника.

— Много е глезено — изрече камериерката, като надвика прахосмукачката, — но не хапе.

Карвальо погали палмичката, съсипана от замърсения въздух, обречена да бъде ботанически орангутан в растителната зоологическа градина на надмансарден апартамент в изискан квартал. Облегна се на парапета над тесния каньон на чистата уличка „Сария“, където все още имаше няколко къщички с градинки.

— Госпожицата — обяви прислужницата като глашатай и точно в това време пред Карвальо се появи Адела Вилардел с „Микрокосмоса“ на Бела Барток и нотна тетрадка под ръка.

— Ама че ден! Умирам от умора.

Тридесетгодишни сиво-сини очи оглеждаха Карвальо — очи, наследили всички Виларделовци още от основателя на династията — един търговец на роби по време, когато почти никой не се занимавал с търговия на роби и който се бе завърнал в родния град с достатъчно пари, за да си купи наследствена графска титла. Сиво-сините очи на дядото, тяло на румънска гимнастичка, почти без бюст, черти и ръце на деликатна съпруга на нежен цигулар.

— Харесва ли ви това, което виждате?

— Много съм взискателен.

Адела Вилардел седна на фотьойла, без да си сваля палтото, и кучето веднага скочи като кълбо на коленете ѝ. Карвальо се опита да не гледа към нея, за да си спести друг коментар в самозащита. Облегна се отново на парапета и там застана срещу погледа на жената, която сякаш преценяваше колко е тежък и дали ще може да го преметне надолу.

— Как върви учението?

— Кое учение?

— Ами заниманията ви по музика. Камериерката ви ми каза, че имате урок по музика.

— Нещо ме прихвана на тази тема. Бях стигнала до четвърти клас по пиано, но се отказах. Тогава за мен това беше мъчение, наложено от майка ми. Сега, напротив, е удоволствие. Най-приятните часове в седмицата. И не съм само аз. Ходя в Центъра по музика — нова организация, където е пълно с хора като мен.

— Какви са хората като вас?

— Възрастни хора, пълни с желание да научат нещо, което никога не са учили поради липса на време, средства или желание.

— При вас е било по липса на желание.

Адела Вилардел потвърди и зачака въпросите му.

— Кога за последен път видяхте Стюарт Педрел?

— Не помия точно деня. Беше към края на 1977 година. Подготвяше пътуването си и имахме малко спречкване.

— Щяхте ли да заминете с него?

— Не.

— Той ли не искаше или вие?

— Просто въпросът не се поставяше. В последно време отношенията ни бяха охладнели.

— Защо или заради кого?

— Заради времето. Нашата връзка траеше вече почти десет години и бяхме минали през много силни моменти. Бяхме живели заедно месеци наред през лятото, когато семейството му отиваше на почивка. Бяхме двойка ветеран. Всички знаеха за връзката ни.

— Господин Стюарт Педрел е имал отношения и с други жени.

— С много. Аз първа забелязах това. Е, втора може би, защото допускам, че Мима, жена му, ме е преварила. Но за мен нямаше

значение. Дразнеше ме само, че задиря едва ли не момиченца от детската градина.

— От детската градина ли?

— Ами до двадесет години както мъжете, така и жените би трябвало да са там.

— Имахте ли някаква материална облага от връзката си със Стюарт Педрел?

— Не. Не ме издържаше. Е, понякога, например когато вечеряхме заедно, той плащаше сметката в ресторанта.

— Нима нито веднъж не направихте жеста да платите?

— Аз съм, или по-точно вече бях госпожица, възпитана с принципа, че жените не плашат в ресторант.

— Вие живеете от рента, и то голяма, нали?

— Голяма рента. Трябва да благодаря на праядо ми — овчар от Ампурдан, който събрал достатъчно пари, за да изпрати дядо ми в останалите ни колонии в Америка.

— Знам семейната ви история, прочетох я неотдавна в „Корео Каталон“. Малко е подсладена.

— Татко беше акционер в „Корео“.

— По време на бягството си Стюарт Педрел не се ли опита да влезе във връзка с вас?

В отговор сиво-сините очи се разтвориха широко, стараещи се да изразят пълната невинност на тялото и душата на Адела Вилардел.

— Не.

Едно „не“, което малко трудно се бе изтръгнало от лишените от бюст гърди.

— Такъв е животът! Дълги години връзка, а след това — нищо.

Изчака някакъв коментар от страна на Карвальо и понеже той замълча, добави:

— Изобщо не се обади. Понякога си мислех какво ли прави този човек... Защо така мълчи?

— Защо си мислехте така? Не смятахте ли, че е из Южните морета?

— Веднъж бях там, или съвсем наблизо. Освен това има и пощальони. Ами аз самата пуснах в кутията десетки пощенски картички.

— Бързо ли заменихте Стюарт Педрел?

— Това въпрос ли е или обвинение?

Карвальо вдигна рамене.

— А вас какво ви интересува личният ми живот?

— Изобщо не ме интересува. Но сега има нещо общо с работата ми. Наскоро са ви видели на един мощен „Харли Дейвидсън“^[1], дегизирана с черен костюм и слънчеви очила; придружавал ви е друг моторист, също облечен в черно, на друг мощен „Харли Дейвидсън“.

— Обожавам разходките по пътищата с мотор.

— Кой е мотористът в черно, който е бил с вас?

— А вие откъде знаете всичко това?

— Макар и да ви изглежда невероятно, вие сте лишени от личен живот. Всичко за вас се знае.

— А кои сме „ние“?

— Вие ме разбирате. Където и да позвъня, който и да е ваш бегъл познат да попитам, той ще ми каже всичко за вас. Например вярно ли е това за бомбето?

— Какво бомбе?

— Вярно ли е, че Стюарт Педрел ви е определил среща преди няколко години в един парк в Лондон и се появил там с бомбе като англичанин от Сити?

Тя се изсмя гърлено.

— Напълно вярно.

— Ще ми кажете ли името на моториста в черно?

— Сигурно вече знаете кой е той.

— Да.

— Тогава?

[1] Марка мотоциклети. — Б.пр. ↑

Бискутер седеше на ръба на стола в един ъгъл и като видя Карвальо да влиза, скочи и възкликна:

— Шефе, това момиче ви чака.

— Виждам.

Карвальо плъзна поглед върху Йес, без да обръща внимание, че тя става и се запътва към него. Като изпълни задачата си, Бискутер изчезна зад завесата. Карвальо седна на въртящия се стол и огледа Йес, спряна наред стаята.

— Неприятно ли ти е, че дойдох?

— Неприятно не е точната дума.

— Когато ти си отиде, аз размислих и заключих, че не желая повече да се върна вкъщи.

— Това си е твоя работа.

— Мога ли да остана при теб?

— Не.

— Два-три дни.

— Не.

— Защо?

— Задълженията ми като служител на майка ти и твой компаньон в леглото имат граница.

— Защо все трябва да говориш като частен детектив? Не можеш ли да се изразяваш по-просто, да се извиниш като хората — чакам гости, нямам място.

— Избирай сама. Съжалявам. Освен това мисля, че се виждаме прекалено често. Сега ще обядвам спокойно тук и дори не мисля да те поканя.

— Сама съм.

— Аз също, Хесика, моля те, не ме търси толкова често! Използвай ме само когато е крайно необходимо. Имам работа. Върви си.

Тя не знаеше как да си иде, ръцете ѝ се лутаха, сякаш търсеха опора, а краката ѝ като че ли сами тръгнаха към вратата.

— Ще се убия.

— Би било жалко. Аз не предотвратявам самоубийства. Само ги разследвам.

Карвальо отвори и затвори няколко чекмеджета, подреди книжата по масата и започна да звъни по телефона. Йес леко затвори

вратата зад себе си. Веднага се появи Бискутер с решетеста лъжица в ръка.

— Много сте рязък, шефе. Изглежда добро момиче. Добро, но малко глупаво. Знаете ли какво ме попита? Дали някога съм убивал някого. И за вас ми зададе същия въпрос.

— Какво ѝ отговори?

— Нищо! Но тя не престана да ме разпитва, шефе. Опасна ли е?

— За себе си.

Карвальо затвори рязко телефона, стана и тръгна стремително към вратата.

— Тръгвате ли? Няма ли да обядвате тук?

— Не зная.

— Бях ви приготвил картофки по риохански.

Карвальо спря на прага.

— Картофи по риохански. Топлички са — настоя Бискутер, като го видя да се колебае.

— После.

Слезе по стълбите, като ги прескачаше две по две, и изскочи на „Рамблас“ с вирната глава и очи, вперени в далечните глави, като се опитваше да открие медените коси на йес. Стори му се, че ги видя към „Пласа Реал“ и се затича натам. Не беше тя. Може да е тръгнала на север, към своя град, или може би на юг, към пристанището, за да се потопи във водата и суетнята на „лястовичките“ на вълнолома. Карвальо бързо закрачи на юг, ръцете му подчертаваха усилието на тялото, оглеждаше се внимателно и си повтаряше, че е глупак. Излезе на улицата, която заобикаля паметника на Колумб, сред вбесените погледи и псувните на шофьорите. Пуерта де ла Пас беше обезлюдена от студената пролет, макар и слънцето да топлеше няколко старци по пейките, а амбулантните фотографи да преследваха с напева си малкото отегчени туристи. Точно до къщичката, дето продаваха билетите за „лястовичките“, лежеше съсипано и мръсно момиче с полузаспало кърмаче на гърди. Картонен надпис до нея разказваше за съпруг, болен от рак, и изключително голяма бедност, която се нуждаеше от милостинята на минувачите. Наоколо се шляеха безработни, последователи на Исус Младенец и на светата майка, която го е родила. Градът изглеждаше наводнен от бегълци — бягащи от себеподобните си и от света. Бавно премина една лодка, която

браздеше тежката мазна вода; Карвальо се зазяпа в достойнството, което излъчваше един стар пенсионер, с твърде широко за него сако, с много тесен панталон и голяма филцова шапка — като на канадски полицаи на кон. Един от тези чисти старци, които с ужасяваща решителност крачат към гроба си, плащан в продължение на четиридесет години всяка първа неделя от месеца. „Кой звъни? Кажи, обесва ли се невинен човек в тази къща? Тук просто се беси.“ Къде беше чел това? „Кой е? Осигуровката за погребение. Кой е? Мъртвите.“ Е, добре. И защо трябва да търся Хесика? Каква отговорност нося за нея? Като легне с петнадесетина типа за един месец, и ще се осъзнае. Върна се по стъпките си назад към кантората, като все още търсеше с очи Йес нагоре по рамблата. Влезе в една кръчма близо до Амая, в която предлагаха само южняшко вино. Жадно изпи три чаши студена мансаниля^[1]. Даде една монета на едно от петте циганчета, които влязоха и нахално подложиха ръце пред очите на клиентите, които пиеха, говореха за футбол, бикоборство, педерастии, жени, политика и дребни сделки с партиди старо олово или парчета плат, разпродавани на безценица във фалирали магазини на улица „Графалгар“. Винаги му бяха изглеждали агонизиращи или на границата на фалита тези магазини, управлявани от собственици, продавачи и стари чираци, които мереха вехти парчета плат със стари дървени метри, мостри от първата юбилейна партида след възприемането на десетичната метрична система. Въпреки това те бяха преживели десетилетия, от детските спомени на Карвальо до сега, до реалния момент на старостта и смъртта. Онези овехтели метри. И те ли се продават? Гъвкави създания от жълта гумирана материя, вдървени, вцепенени змии, навити бляскави метални бичове, сгъваеми метри, съзнаващи огромната си власт да измерват света. Децата играят с тях, докато ги унищожат. В детските ръце метрите са задъхани създания за измерване, които се мятат в прегръдката на палачите си и осъзнават постепенно, че никога вече не ще мерят нищо. Със сгъваем метър може да се направи петоъгълник или лицето на луната. Излезе на улицата. Момичето беше с жилетка в нежно син цвят, пола (приличаше на пола-панталон, но не му остана време да се увери в това) и обувки, които я издигаха двадесет сантиметра над морското равнище. У нея едновременно имаше и красота, и грозота и когато му каза: „Извинете, бихте ли желали да спите с мен? Струва хиляда

песети с леглото“, Карвальо забеляза, че едното ѝ око е мораво и че има малка драскотина на прозрачната и изпъстрена с вени кожа на слепоочието. Продължи надолу по тротоара и повтори въпроса си на друг минувач, който я избегна, описвайки полукръг, сякаш искаше да я избегне с карантината на подозрението. Упражняваше занаята си, като че питаше колко е часът. Може да беше някаква нова техника за проститутски маркетинг. Ще трябва да попитам Бромуро или Чаро. Поколеба се дали да се върне в родината на картофите по наварски, или да отиде при Чаро, току-що станала, намусена, задето я пренебрегва и забравя. Може би подготвяше тялото си за вечерната клиентела, уговорена по телефона — посещаваха я предимно постоянни клиенти, които се съветваха с нея по семейни въпроси и понякога дори я питаха как могат да абортират рано пропадналите им дъщери, или собствените им жени, забременели след пет или шест чаши шампанско „Айшартел“, рекламирано от Марсилак или Нурия Есперт. Дали се готвеше за вечерта, или мислеше какви упреци да отправи към все по-далечния Карвальо.

— Ей сега ще ви ги притопля, шефе. Станали са на пюре. Хубаво е да се поразварят, но не чак толкова. И наденицата се развари, но и така е много вкусна. Постарах се да не прекалявам с подправките и стана чудесно.

Карвальо бързо взе да лапа от картофите с наденица. Но малко по малко небцето му подсказа, че трябва да обърне повече внимание на това, което яде.

— Много е вкусно, Бискутер.

— Правим каквото можем, шефе. Има дни, когато човек каквото и да захване, излиза много хубаво, а други... Да не приказвам повече.

Самодоволните обяснения на Бискутер му звучаха като дъжд по стъклата и там потърси пръскането на думите. Валеше. Валеше силно над рамблата „Санта Моника“ и той изпита носталгия за чаршафи и одеяла, за леки грипове и приглушена къщна суетня — Пепе, Пепе, да ти направя ли лимонада? С „Тайнствения остров“ в ръце, а по радиото „Приключенията на инспектор Николо“, в изпълнение на Фернандо Форга.

[1] Бяло вино от Андалусия. — Б.пр. ↑

— Тази вечер ще вечеряме у Бесер — мой приятел, в апартамента му в Сан Кугат. Ще мина да те взема от вас. Пригответи се. Тая година не пожела да дойдеш за курбана. Ако Мохамед не отива в Маестразго, Маестразго отива при Мохамед.

Обаждането на Фустер повиши настроението му. Погледна бележките, които беше водил при разговора си с Тереса Марсе. Беше очертал окръжност около името на Ниса Паскуал, последната известна teenager в живота на Стюарт Педрел. Ходеше на училище следобед в една школа по изкуства по средата на пътя до Валвидрера. Понякога пътищата биват много удобни. Школата заемаше една модернистична къща, изникнала сред пищната растителност на влажната долина; тя внасяше нотка на изкуственост сред чистата и подрязана зеленина от стари дървета, подвластни на пролетта въпреки възрастта си. Няколко ученици се разхождаха и си приказваха или замлъкваха, потопени в приятния аромат на влагата, която дъждът бе изтръгнал от този окосен рай. Бяха запалили първите лампи в някои от приспособените класни стаи, които в миналото са били спални в дом, построен от някой фанатик на модернизма. Цветовете от ретината на художник-примитивист си бяха присвоили рамки, врати и прозорци, подчертавайки този характер на света обител за илюзорни живот и култура. Ниса беше в час по художествен размисъл. Учениците сякаш спазваха едноминутно мълчание за нещо или за някого. Но минутата продължи доста. Четири. Пет. Десет. Карвальо присъстваше на толкова много медитация и толкова много тишина зад стъклата, че започна да се съмнява в правилната им насоченост. Накрая телата възвърнаха живота си. Учителката, полупредрешена като махарани, движеше устни и ръце, сякаш мълвеше последни напевни заклинания. Последваха въпроси и след това телата най-после се запътиха към изхода. Ниса излезе с две също така високи и руси момичета като нея. Беше слаба и луничава, с дълга плитка, която стигаше до началото на дупето ѝ; големите ѝ сини очи, наподобяващи петна сред многото лунички, излъчваха непорочност на девица. Карвальо ѝ направи знак и тя с любопитство се приближи.

— Мога ли да поговоря с вас?

— Разбира се.

— Аз съм частен детектив.

— И са ви наели да ни пазите. Само това липсваше!

Избухна в смях, предоволна от находката. Толкова се смееше, че двете ѝ приятелки се приближиха, за да разберат какво става.

— Сега. Сега идвам. Ще ви разкажа... Днес ми е щастлив ден.

Карвальо отвърна с критично-нахапен поглед на любопитния взор, който бяха вперили в него момичетата.

— Да не би да търсите някоя скъпа огърлица?

— Убили са Карлос Стюарт Педрел и аз разследвам случая. В същност за какво медитирахте преди малко, в час?

— Това е нов метод. Размишлението върху живописиста има толкова голямо значение, както самата живопис. Вие знаете ли да мислите?

— Никой не ме е учил.

— Всеки сам трябва да се научи. Какво казахте за Карлос?

Усмивката все още стоеше на светлите устни, сякаш изрязани по мярката на биберон.

— Той е мъртъв.

— Това вече знам.

— Говориха ми за вас като много близка негова приятелка.

— Бяхме близки. Но мина много време. Той замина на пътешествие и се появи мъртъв. Но това е стара история.

— Не ви ли се обади по време на отсъствието си?

— Не. Истина е, че ми беше много сърдит. Предложи ми да го придружа, но аз отказах. Ако беше кратко пътуване, за два месеца, бих се съгласила. Но това беше пътуване за неопределено време. Аз много го обичах. Беше нежен, безпомощен. Но аз не възнамерявах да търся изгубения рай.

— След като вие не пожелахте да го последвате, той промени ли плановете си?

— Започна да твърди, че няма да замине. Но изведнъж изчезна и аз предположих, че най-после се е решил. Нуждаеше се от това пътуване. Постоянно мислеше за него. Имаше дни, в които беше непоносим. Беше чудесен приятел. Един от тези хора, които ще оставят най-трайна следа в живота ми. Научи ме на много неща; беше неспокоен и любознателен човек.

— Най-сетне някой да ми каже нещо хубаво за Стюарт Педрел.

— Всички ли говориха лошо за него?

— Общо взето. Да речем, не са го възприемали сериозно.

— Той дълбоко съзнаваше това и страдаше.

— По време на дългото си отсъствие нито веднъж ли не ви се обади?

— Би му било трудно. Бях много развълнувана от случилото се между нас. Не можех да свикна с мисълта, че всичко е свършено, че съм оставила зад себе си един етап от живота си. Кандидатствах за стипендия, за да уча живопис в Италия и прекарах там почти една година — Сиена, Перуджа, Венеция...

— Сама ли?

— Не.

— „Кралят е мъртъв, да живее кралят“, а?

— Никога не съм имала крал. Вие моралист ли сте?

— Това ми е работата. Да се съмнявам в морала на хората.

— Е, ако е тъй... Интересно е. Никога не бях говорила с частен детектив. Един път гледах някакъв да говори нещо по телевизията, но не беше като вас. През цялото предаване разправяше какво е забранено да се прави при сегашното законодателство.

— Според законодателството всичко е забранено.

— Трябва да влизам в час по проектиране.

— Проектирате ли нещо или мислите за това, какво можете да проектирате?

— Много се забавлявам тук. Защо не се запишете? Ще внесете малко тайнственост в тази стара къща. Какво ще стане, ако проектираме някое убийство, а вие го разследвате?

— Че кой би искал да убива?

— Никой. Но можем да убедим някого да бъде жертва. Тук хората имат голямо въображение.

— Ужасно сте разочаровали Стюарт Педрел с отказа си.

— Да. Беше просто отчаян...

— И все пак...

— И все пак, какво?

— Оставихте го.

— Ние вече доста се бяхме отчуждили. Ако за него беше така нужно да замине, то е, защото дълбоко в себе си вече не е чувствувал необходимост от никого — нито от семейството си, нито от никого. Пътуването ми с него би траяло седмици и накрая щях да откривя моята грешка, нашата грешка.

— Часът вече започна — предупреди я една от приятелките, като минаваше край нея.

Карвальо задържа поглед върху тънкото ѝ кръстче, русата къдрава коса, спускаща се по нежния гръб.

— Обадете ми се някой ден, за да ми разкажете разни случаи от занаята. Ако искате, ще поканя приятелката си, виждам, че много я заглеждате.

— Мой тип е.

— Да я извикам ли да ѝ кажа?

— О, ще ходя на събрание на бивши бойци.

— Бивши бойци от какво?

— От тайна война. Не е писано по книгите за нея. Ако отново се наложи да говоря с вас, ще ви потърся тук:

Няколко минути по-късно той установи, че от дома му не се виждаше школата на размишляващите, но сигурно щеше да се вижда от спирката на лифта при Валвидрера. С бинокъл всеки ден можеше да търси момичето с тънкото кръстче и къдравите коси. Поне докато то завърши и отвори сергия за рамки и рогове на изобилието.

— Какво правиш с този бинокъл? — извика му Фустер, като показваше главата си от прозореца на колата.

— Искам да видя една жена.

Фустер погледна към далечната Барселона.

— На коя улица? На площад „Пино“ ли?

— Не. В началото на лифта.

— „Шерше ла фам.“ Кого е убила?

— Беше много хубава.

По височината една пълна жена мъкнеше нагоре тежестта си заедно с една кошница. Заслуша се, докато си поеме дъх.

— Землякът ми ни чака. Тръгвай.

Щом се качи в колата, Бледа взе да лае иззад желязната градинска порта.

— Какво е това? Куче ли си купил? Да не си в кризисен период?

— Моята криза не може да се сравнява с твоята. Къде ти е козелската брада, а?

Фустер погали сластолюбиво голата си брадичка.

— Както казва Бодлер, всеки dandy трябва винаги да се стреми да бъде прекрасен. Трябва да живее и спи пред огледалото.

Бесер живееше в Сан Кугат, в апартамент, където имаше само един кухненски бокс и всичка останало беше навсякъде отрупано с книги. Приличаше на риж Мефистофел, с валенсиански акцент. Скара се на Фустер за закъснението, което застрашавало паелята^[1].

— Днес ще ядеш истинска валенсианска паеля — съобщи Фустер.

— Направи ли каквото ти казах?

Бесер се закле, че е спазвал всички инструкции на ръководителя си. Фустер се запъти към кухнята през коридор от книги. Карвальо помисли, че само с половината от тези томове би си осигурил огън в камината, докато е жив. Сякаш отгатнал неговите мисли, Фустер възкликна, без да се обръща.

— Внимавай, Серхио, че този е подпалвач на книги. Използва ги, за да си пали камината.

Бесер застана със светнал поглед срещу Карвальо.

— Наистина ли?

— Точно така.

— Трябва да е изключително удоволствие.

— Несравнимо.

— От утре започвам да горя онази лавица. Без да гледам кои са книгите.

— Когато ги избираш, удоволствието е по-голямо.

— Аз съм сантиментален и бих ги помилвал.

В кухнята Фустер направи оглед на работата на Бесер като сержант от обоза. Малко бил накълцал съставките на запръжката. Изведнъж изрева като ранен от невидима стрела.

— Какво е това?

— Лук.

— Лук в паелята? Откъде го измисли? Лукът разкашква ориза.

— Глупости. В моя край винаги слагат лук.

— В твоя край какво ли не правите, за да се самоизтъкнете. Лук се слага в ориз с риба или треска и се готви в тенджерата, в тенджерата, разбираш ли?

Бесер изхвъркна и се върна с три книги под мишница — „Речник по Валенсианска гастрономия“, „Кухнята в провинция Валенсия“ и „Сто рецепти за ориз от района на Валенсия“.

— Хич не ми се фукай с книги от хора, които не са се родили във Вилъорес. Пуси морелянец! Аз се ръководя само от народната памет. Фустер вдигна очи към тавана на кухнята и задекламира:

*О, славна симфония на всички цветове!
О, славна паеля,
облечена в блуза от цветове,
прегоренка отвътре като от моминска нега!
О, многоцветно блюдо,
което преди с вкуса, се яде с поглед!
Сбор от почести, където нищо не остава.
Договорът на Каспе^[2], между пилето и мидата.
О, решаващо ястие:
отраслово, клоново и колективно.
О, вкусно блюдо,
в което всичко е красиво
и всичко се различава и нищо не се губи.
О, либерално ястие, в което зърното е зърно,
както човекът е избран глас!*

Бесер се ровеше в книгите, без да обръща внимание на поетическия изблик на Фустер, и накрая ги остави.

— Какво?

— Имаш право. В паелята на Кастелионския край не се слага лук. Стана грешка — каталанизъм. Трябва спешно да се върна в Мореля на курс за преквалификация.

— Аха! — възкликна Фустер и изхвърли лука в кофата за боклук. — Съвсем ясно ти бях казал. Половин килограм ориз, половин килограм заешко, половин пиле, четвърт свински гърди, четвърт кило момици, две чушки, два домата, магданоз, чесън, шафран, сол и толкова. Всичко останало е чуждица.

Фустер се залови за работа, а Бесер им сложи мезе, препържен хляб със салам и кървавица от Мореля. Извади и кана арагонско вино и чашите заприличаха на верига от пожарникарски кофи, готови за борба с огъня. Фустер беше донесъл от колата и една мазна картонена кутия,

за която полагаше такива грижи, сякаш беше пълна със съкровища. Бесер с любопитство погледна в нея и извика въодушевен:

— Flaons^[3]! Ти ли си направил това за мен, Енрик?

Прегърнаха се като земляци, които случайно се срещат в Поло, и разясниха на пийналия Карвальо, че „флаонс“ са най-висша степен на сладките, на всички сладки от каталонските краища. В цяло Маестразго ги правят с тесто, замесено с масло, анасон, захар и ги пълнят с извара, счукани бадеми, яйца, канела и настърган лимон.

— Сестра ми ми ги донесе вчера. Изварата е много досадно нещо и веднага се разваля.

Бесер и Фустер ловяха въображаеми шепи от аромата на паелята и ги поднасяха към носовете си.

— Твърде много чушки — отбеляза Бесер.

— Почакайте да я опитате, глупаци — отрече Фустер, надвесен като алхимик над колбите си.

— И накрая няколко охлювчета за украса. Само те липсват, Пепе, сега ще опиташ истинската, нашенска паеля, такава, каквато са готвили, преди рибарите да я опорочат и да задушат рибата в запръжки.

— Ама и от нея си хапваш.

— Та аз с антропология се занимавам бе, глупаци!

Сложиха паелята на самата кухненска маса. Карвальо бе готов да яде по селски, т.е. без чинии, като си определи своя територия в съда. По принцип беше паеля за петима, а я изядоха много бързо, като единственото усилие, което положиха, бе постоянно да я поливат с вино, за да стигне съвсем леко в стомаха. Привършиха шестлитровата кана и започнаха втора. След това Бесер извади бутилка „Алкала де Чисверт“ — десертно вино за сладките.

— Преди да дойде моментът, когато не ще можеш да различиш един сонет от част от телефонния указател, трябва да разрешиш проблема, за който иска да те попита моят приятел детективът. В същност аз не съм ви запознал официално. Вдясно от мен, Серхио Бесер — седемдесет и осем килограма, лош риж нрав, а от лявата ми страна — Пепе Карвальо. Ти колко тежиш? Това е човекът, който знае толкова много за Кларин^[4], че ако Кларин възкръсне, ще го убие. Нищо от литературата не му е чуждо. А това, което той не знае, зная аз. „Яки роби, изпотени от топлината на кухненските огнища, оставяха

на масата първите блюда в големи подноси от червена сагунтинска^[5] глина.“ Това от кого е?

— От „Соника, куртизанката“ на Бласко Ибанес — отгатна Бесер, не особено доволен.

— Откъде знаеш?

— Зная, защото когато си на път да се напиеш, декламираш „Ода за паелята“ от Пеман, а когато си пьян, рецитираш сцената на банкета, който Соника дава в чест на Актеон Атински, в Сагунто.

— „Зад всеки гост стоеше по един роб, за да му прислужва; всички те напълниха чашите от бъчвата за първото отливане“ — продължи да декламира Фустер, а Карвальо извади листчето, на което бе преписал на машина литературния йероглиф на Стюарт Педрел. Изведнъж Бесер придоби сериозното изражение на експерт по диамантите и дяволските му червени вежди настръхнаха пред предизвикателството. Фустер спря да рецитира и напълни устата си с последната сладка. Бесер се изправи и обиколи два пъти гостите си. Изпи още една чаша сладко вино, а Фустер му наля отново, да не би да опре до липса на умствено гориво. Преподавателят тихо си декламираше, сякаш се опитваше да запомни стиховете наизуст. Отново седна на мястото си и остави листчето на масата. Гласът му звучеше хладно, като че ли цялата вечер беше пил само ледена вода, и докато говореше, си сви цигара в хартийка от пилешки бульон.

[1] Национално испанско ястие, най-вкусно приготвяно в провинция Валенсия. — Б.пр. ↑

[2] Договорът на Каспе — решението, постигнато в гр. Каспе от представителите на каталонския, арагонския и валенсианския парламент, които признали за крал Фернандо де Антекера (1412). — Б.пр. ↑

[3] Каталонско название на вид сладки. — Б.пр. ↑

[4] Леополдо Алас-Кларин (1852–1901) — най-добър испански критик на своето време; забележителен белетрист, автор на романи и повести. — Б.пр. ↑

[5] Сагунто — древен испански град. — Б.пр. ↑

— Началните стихове са напълно ясни. Те са от първата поема. „The Waste land“ (Пустата земя) на Елиът. Поет от първата половина на века. I will show you fear in a handfull of dust. Това е любимият ми стих от тази поема: „Ще ти покажа тревогата в шепа пепел.“ Но то не е важно. Да видим за юга. Не бих искал да ставам досаден, но митът за юга, като символ на топлина и светлина, на живот, възраждане на времето, се явява постоянно в литературата, особено откакто американците откриха колко евтино им излиза да летуват с долари. Вторият фрагмент е измъкнат от „Южните морета“ — първата издадена поема на Павезе, италиански поет, силно повлиян от американската литература. Той никога не е бил в Южните морета и сигурно е писал поемата си под влиянието на Мелвил. Чел ли си Мелвил? Не гледай с такъв израз на подпалвач. Четенето е самотен и безобиден порок. В поемата Павезе разказва за един юноша, очарован от своя роднина — моряк, обиколил света. Момчето го разпитва за пътешествията му из Южните морета, а той споделя своето разочарование. За момчето Южните морета са раят; а за моряка — един пейзаж на ежедневен, монотонен труд. Тези поети са толкова досадни. Като жените — възбудят те, а после те оставят в недоумение. Същински „набъбнигащници“. Що се отнася до третия фрагмент, трудно е да се разбере откъде го е взел. Това е съвършен стих в единадесет стъпки и може да е от всеки италиански поет от XVI век насам, но тъгата по юга е съвременна. Или става дума за южен поет, който, когато говори за юга, говори за юга, тоест за Сицилия и Неапол. „Вече никой не ще ме отведе на юг.“ Това ми е много познато. Във всеки случай трите фрагмента образуват цял цикъл на разочарование: надеждата на интелектуалеца — четенето до късно през нощта, копнежа по юга през зимата и пренебрежението към студа и смъртта. Страхът, че може би този митичен юг ще се окаже сетно повторение на еднообразието и разочарованието. И накрая пълното отчаяние... Вече никой няма да го заведе на юг...

— Но той съчетава трите фрагмента, когато именно отива на юг. Когато дори е купил билети и запазил места в хотел.

— Но кой юг? Може да е открил, че дори да отиде на юг, никога не ще го достигне. „Макар и да познавам пътя, никога не ще стигна в Кордоба“ — пише Гарсия Лорка. Разбираш ли? На поетите им допада да се дразнят и да ни дразнят. Чу ли, Енрик? Той знае пътя, а не отива в

Кордоба. Досадници. Както и другият земляк — Алберти. Казва, че никога не ще влезе в Гранада. Наказал града. Аз имам друго схващане за поезията. Тя трябва да е дидактична и историческа. Знаеш ли сценичната ми поема за похода на Сид из кралство Валенсия? Ще ти я изиграем с Енрик, когато изпием няколко бутилки повече и Енрик се съгласи да бъде кон. „Вече никой не ще ме отведе на юг.“ Ще прочета гърбовете на всички книги, които имам, и все ще излезе нещо.

Покачи се на една стълбичка с три стъпалца и започна да преглежда лавица по лавица. От време навреме изваждаше някоя книга, зачиташе се и възклищаваше от учудване. „Дори не съм знаел, че тази книга е тук!“ Фустер, седнал сам до грамофона, слушаше с меланхолично изражение някаква плоча с григориански пения. „Топло! Топло! — викаше Серхио Бесер, покатерил се вече на самите рафтове като пират на абордаж. — Не мирише ли на Южни морета? Дочувам приборя.“ Измъкна една тънка книжка, цялата разядена. Най-напред я подуши, след това заби нос в една страница.

— Ето го, ето го!

Фустер и Карвальо се бяха изправили, въодушевени от близкото разкритие. Горещината от вечерята и алкохола се надигна в тях и сред облаци от вълнение те виждаха смътно Серхио от мачтата, с молитвеника в ръка, и тържественото изражение на човек, който ще разкрие тайната.

— „Lamento per il Sud“ от Салваторе Куазимодо. *La luna rossa, il vento, il tuo calore di donna del Nord, la distessa neva...*^[1]

Това е като „Емигрантът“ от Вендрел или „Емигрантът“ на Хуанито Валдерама, с тази разлика, че първият има Нобелова награда. А, ето го и вашия стих:

*Ma l'uomo grida dovunque la sorte d'una patria.
Piú nessuno mi porterà nel Sud.*^[2]

Скочи от лавицата и след като болните му колена изпукаха, застана пред Карвальо и му подаде книжката „Животът не е сън“ от Салваторе Куазимодо. Карвальо прочете поемата. Риданието на един

южняк, който осъзнава, че е невъзможно да се върне на юг. Сърцето му вече е в плен на полята и буйните реки на Ломбардия.

— Това е почти социална поема. Със съвсем малко неясноти. Не е многозначна, както би се изразил който и да е педант след половин час четене на „Tel Quel“. Това са стихотворения, издадени в следвоенния период, в разгара на критическия неореализъм. Обърни внимание: „Югът е уморен да разнося трупове... уморен от самота, от окови, уморен от проклятията на всички раси, които са викали «смърт» с ехото на неговите кладенци, които са изпили кръвта от сърцето му“. Има и любовен контрапункт, тоест разкрива тъгата на мъжа, разделен от любимата... Ще има ли полза от това?

— Литература — процеди той с презрение.

— И аз мисля така. Струва ми се, че е само литература. Ама какво са полудели по този юг! Може да е имал смисъл преди чартърните полети и командните кули, но сега вече не съществува. Югът не съществува. Американците са създали една литературна митология от нищото и юга го дължим единствено на тях. Думата юг има предварително обусловен смисъл за всеки северноамериканец, той е неговото прокълнато място, победеният край в страна на победители, единствената мъртва бяла цивилизация в Съединените щати е тази на „дълбокия Юг“. Оттук следва и всичко останало. Сигурен съм. Наистина ли не знаеш нашия валенсиански театрален цикъл? Ей сега ще ти го представим с Енрик. Сравни автентичната народна литература с цялата тази сълзлива литература. Аз ще съм Сид, а ти, Енрик — мавърският крал.

— Винаги ме използваш.

— Без приказки. Сега ще те въведа в действието. Ето Сид, макар и някои да се съмняват, че е той. Прочее ето господарят от Мореля^[3] на портите на града, той вижда как се приближава мавърската войска. Обръща се към мавъра, който командва, и казва:

Сид: Кой сте вие, дете ме гледате от коня?

Мавър: Кралят на маврите, идвам да завзема този край.

Сид: Да, но няма да успеете.

Мавър: Тогавя ще оправим жените ви.

Сид: Тогавя тук ще има война.

Мавър: Така да е.

Сид: Корнета, донеси тромпета.

В хор Бесер и Фустер захванаха да пеят и всеки един си танцуваше.

Застанаха пред Карвальо доволни и детективът ръкопляска, докато го заболяха дланите. Преподавателят и посредникът се поклониха.

— Тази първа пиеска може да се озаглави „Защитата на Мореля“. Сега друга част, която се развива пред стените на Валенсия.

Фустер застана на четири крака и Бесер го възседна.

— Аз съм Сид върху Бабиека и някакъв мавър, когото трябва да си представиш, възклицава.

Мавър: Ей, по дяволите, Сид!

Друг мавър: Ей, проститутката.

Първи мавър: Не проститутката, а Химена.

— Ето това е — рече Бесер, слизайки от коня. — Народният театър е винаги кратък. Знаеш ли за „Давид и арфата“?

Карвальо изпусна едно парещо „не“, надигнало се от черния му дроб. Бесер отново си сви цигара в хартийка от пилешки бульон. Фустер дремеше с лице, опряно в таблата на кухненската маса.

— Трябва да си представиш палат в Йерусалим. Давид е побеснял срещу Соломон по причини, които в случая не са важни, но очевидно е страшно сърдит. Представи си каквато искаш арфа и целия азиатски разкош, за който мечтаеш. Виждал ли си някога арфа?

— Виждал съм. Това е нещо такова...

Карвальо изрисува с ръце във въздуха една арфа. Бесер я огледа с критичен поглед.

— Е, горе-долу. И така, Давид е сърдит на Соломон по причини, на които не се спираме тук. Соломон му казва: „Давид, посвири на арфата“. Давид го гледа и смръщва вежди. Хваща арфата и я хвърля в реката. Това е. Как ти се струва?

Карвальо се изправи да ръкопляска. Бесер се усмихваше леко, като победил тореадор, който иска да се представи за скромнен. Фустер се изправи и се опита да ръкопляска, макар и да не успяваше всеки път да срещне дланите си.

След това слабата светлина, която още проблясваше в главата на Карвальо угасна и той почувства, че го пренасят, че го качват в кола и сред измамни образи и спомени усети, че го стоварват с Енрик и Фустер на задната седалка на кола, която не беше неговата, нито на

посредника. Профилът на преподавателя се очертаваше от запаления, „пилешки бульон“, улесняващ го да вижда пътя, където автомобилът откриваше, че правата линия е най-късото разстояние между две точки.

[1] „Тъга по юга“... Червената луна, вятърът, топлината ти на северна жена, снежната шир... ↑

[2] „Но човекът навсякъде оплаква съдбата на една родина. Вече никой не ще ме отведе на юг.“ ↑

[3] Град в Испания — крепост по време на Сид. — Б.пр. ↑

Представи си черния си дроб като животно, разядено от витриол, като каша от лайна и кръв, което в агонията си ще му причини адска болка в ребрата. Но все още не го болеше. Главата и краката му тежаха и изпитваше жажда като в пустинята. Искаше да пие нетърпеливо, да се задавя, а водата да се стича по гърдите му. Докато вървеше в тъмното към хладилника, потупваше черния си дроб, за да успокои яростта му или да благодари за търпението му. Никога вече. Никога вече. Защо? Човек пие и очаква щракването, което отваря винаги затворената врата. Надигна бутилката с минерална вода, напълни устата си, изчака игличките на ледената вода да потекат по пижамата. След това извади кристална чаша, в която пиеше само шампанско от петстотин песети нагоре, и я напълни с минералната вода, с която по-скоро се беше изкъпал, отколкото напил. Реши да превърне газирания ледена течност в изтънено шампанско за ранна утрин.

— Приличаш на пенсиониран херцог, страдащ от хемороиди. Още утре да си намериш билет за Южните морета. Келнер, поръчайте на земляка ми, валенсианеца, да ми изработи лебед от лед и да ми го напълни с пресни фрукти. Какво общо, по дяволите, има тук някакъв си валенсиански келнер?

Беше чел това някъде. Или може би да построи платноход със събратята си корабокрушенци. Да чете до късна нощ и зиме да пътува на юг. Какво знаете вие за юга? „Но когато му кажа, че е сред щастливците, видели разсъмването на най-красивите острови на земята, той се усмихва при спомена и отговаря, че когато слънцето изгрявало, денят за тях е бил вече стар.“

— Югът е обратната страна на луната.

Това той не прошепна, а изкрещя към луната. Беше благодарен на ледената течност, усмиряваща алкохолните пламъци и недоволството му. Обратната страна на луната. Душът, най-напред горещ, после студен, проясни главата му. Беше шест часът сутринта. Като че ли скоро щеше да се развидели. Дърветата вече бяха силуети, изплували пред завесата на хоризонта.

— Обратната страна на луната.

Шепнеше си нещо. Откри с изненада, че търси плана на града, който пазеше за мръсни преследвания. „Вашата съпруга влезе в хотела с мебелирани стаи на булевард «Военна болница» в четири и тридесет часа следобед. Странен час, защото обикновено неверните жени

предпочитат да влизат в тези хотелчета, когато вече се е свечерило. Действително глупаво е да ме питате дали е била с някого.“ Избледнялата карта се разгъна пред него като кожа на съсипано старо животно с уморени, изпотрошени стави. С пръст отбеляза мястото, където бяха намерили трупа на Стюарт Педрел. Погледът му се запъти към другия край на града. Квартал Сан Махин. Един човек умира, намушкан с нож, а неговите убийци решават да заличат контекста на убийството. Затова го отвеждат на другия край на града, но отново в обстановка, където смъртта му да има смисъл, да има подходящо човешко и градско обкръжение.

— С метро ли пътува до Южните морета, а?

Тъй като Стюарт Педрел мълчеше, Карвальо съсредоточи вниманието си в квартал Сан Махин. Разтвори книгата, с която морелянецът му бе услужил. На Стюарт Педрел се приписваха доста спекулации, но най-вече квартал Сан Махин. В края на петдесетте години, по време на политиката на спекулативна експанзия на кмета Порсиолес, дружеството „Конструксионес Ибериса“ (справка: „Мунт маркиз, Планас Руберола, Стюарт Педрел“) купува на безценица незастроени площи, полуразрушени стари сгради от някакви западнали предприятия и частни зеленчукови градини на семейства от така наречения лагер Сан Махи — район, подчинен на община Ospitalet. Между лагера Сан Махи и градските покрайнини на Ospitalet остава широка площ от свободни терени, с което се потвърждава още веднъж унищожителната тенденция на спекулация със земя. Закупува се градоустройствена площ на достатъчно разстояние от границите на града, за да се преоцени районът, заключен между новите квартали и предишните градски очертания. „Конструксионес Ибериса“ построява цял квартал в Сан Махин и същевременно получава на много изгодна цена терените между новия квартал и градчето Ospitalet. Във втория строителен план тази ничия земя също бива застроена и увеличава хиляди пъти началното вложение на „Конструксионес“. Сан Махин бива заселен главно от работници, пришълци от други провинции на страната. Водопроводът е бил напълно завършен едва пет години след като кварталът вече е бил заселен. Никакви служби за социална помощ. Жителите подават молба за построяване на болница, която да обслужва тези десет-дванадесет хиляди жители. Хубаво си се бил подредил, Стюарт

Педрел. А църква? Да! Направили модерна църква до старата църквица на Сан Махин. Целият квартал се наводнява, когато прелее канализацията на Лобрегат.

Престъпникът винаги се връща на местопрестъплението си, Стюарт Педрел. Ти си отишъл в Сан Махин да видиш отблизо делата си, да видиш как живеят твоите канаки в колибите, които си построил за тях. Пътуване с познавателна цел? Или може би към низините? Или си изследвал нрави и обичаи на чарнегите? Или изпадането на „д“ в междугласна позиция? Стюарт Педрел, какво, по дяволите, си дирил в Сан Махин? С такси. Или с автобус. Не. С метро. Сигурно си отишъл с метро, за да ти напомня дългото пътешествие към Южните морета. И казват, че поезията била невъзможна в двадесетия век. Както и приключението. Само взимаш метрото и можеш да отидеш на вълнуващо сафари срещу скромно заплащане. Някой те е убил, накарал те е отново да преминеш границата и те е оставил на мястото, което за него е било обратната страна на луната. Алкохолът се превърна в оловни клони, изпълващи всичките му вени, и той заспа на канапето, с картата на града, вече безвъзвратно смачкана под тежестта на тялото му. Събудиха го студът и близванията на Бледа по лицето. Бавно си припомня въображаемото пътуване, което бе предприел рано сутринта. Опитва се да върне към живот смачканата карта, но накрая я скъса цялата, като запази само частта на Сан Махин. Смътно си припомни едни селски къщи и циментови корита. Майка му върви към него с пълна кошница ориз и шишета олио, купени на черно в някоя от онези къщи. Прекосяват железопътните релси. В далечината към тях се приближава следвоенният град, един хилав град с метални прътове и ями. Защо имаше толкова много метални прътове по покривите? Източват олиото; то бавно се пени в шишето, като бавен зелен живак. Това наистина е зехтин, не като този с купоните. Той върви отзад. В мушамената му чанта има пет бели, много бели, като гипс, хлябове. Полета и ливади, каменисти пътища, по които минават велосипедисти с помръкнали от свечеряването лица, или досадни фукльовци, които бавно карат колите си. После идва градът — първо квартал от бараки, съжителстващи със стари постройки и къщи; арестувани от следвоенното време, излежаващи присъда като победени в гражданската война. Черни пътища, впоследствие павирани и изранени от релсите на трамвая, на който се качваха, изморени от пътя,

но с щастливи очи и съкровище в кошницата, което обещавахе да засити глада им.

— Ще напълня чиния със зехтин, лютеница и сол и ще намажем няколко филии.

— Предпочитам хляб със зехтин и захар.

— Това не е полезно за циреите.

Но майка му не позволи разочарованието да се промъкне в очите му.

— Добре де. Ако ти излязат циреи, ще ти дам лъжичка захар от доктор Састре и Маркес.

Метрото, всяко метро е животно, примирено с подземното си робство. Това примирение изпълва далечните лица на пътниците, оцветени от оскъдните отблясъци на бледата светлина, леко поклащани от щурането в кръг на скучната машина. Да вземе отново метрото, означаваше да си възвърне усещането на юноша, избягал от къщи, който съзерцава със снизхождение съсипаното стадо пасажери, докато той се възползва от метрото, за да достигне до освобождението и радостта. Спомни си ежедневното младежко удивление пред поражението на рано станалите. Спомни си превъзходството, което изпитваше пред жалкото съществуване на пътниците. Той гледаше на тях като досадни спътници в пътуване, което за него беше заминаване, а за тях завръщане. Едва двадесет или двадесет и пет години по-късно бе в състояние да изпита само солидарност и страх. Солидарност със стария човек, небръснат от три дни и облечен със сако и панталон в два различни цвята, стиснал мазния край на папка, пълна с протестни писма. Солидарност с пълните лелки, които объркано бърбеха нещо за рождения ден на леля Енкарнасион. Солидарност с чистичките, но бедни деца, опознали със закъснение остарелия, но тласнал напред развитието на материалната култура влак. „Езикови упражнения“, „Речник Аная“. Момичета, маскирани като Оливия Нютън Джон, ако, разбира се, Оливия Нютън Джон попълва гардероба си от сезонните разпродажби на универсалните магазини в крайградските квартали. Момчета с изражение на свалячи от дискотеките и с мускули на осъдени на безработица. Тук-там утешителната фигура на някой зам.-директор на предприятие за недвижими имоти с повредена кола, който използва обществения транспорт, за да сваля килограми и пести за малко уиски средно качество, поднесено от некадърен келнер с пърхот и черни нокти, чието единствено качество е, че знае кога да го нарече дон Роберто или господин Вентура.

Страх да не би всички да се превърнат в бедна жертва на едно жалко пътуване от беднотата до нищото. Светът беше пейзаж от станции, които приличат на мръсни клозети, облицовани в плочки, почернели от невидимата мръсотия на подземното електричество и киселия дъх на масите. Хората, които слизаха и се качваха, сякаш сменяха караула като един предварително уговорен ритуал, оправдаващ ежедневното лутане на машината. Карвальо изкачи две по две стъпалата от нащърбен и разяден метал и се озова на кръстопът от

широки улици, натъпкани с внушителни камиони и нажежени от страсти автобуси. „Докажи силата си. Гласувай за комунистите. Гласувай за Каталонската социалистическа работническа партия. Социализмът ще реши проблемите ви. Долу реформизмът. Гласувай за Партията на труда.“ Афишите трудно прикриваха стени с преждевременно разкъртени тухли и мазилка. По рекламните табла се хвърляше в очи лаконизмът на правителствената пропаганда: „Центърът^[1] изпълнява“, сякаш предлага платен годишен отпуск. А над саморъчно изработваната пропаганда на прогресивните сили и изтънчените лозунги на правителството от млади лъвове с модни прически, съвсем близо до едно небе с цвят на разтопен евтин метал, победоносните надписи оповестяваха: „Вие навлизате в Сан Махин“.

Но не беше точно така. Сан Махин се издигаше в дъното на една улица — дефиле сред зъбери от различни здания, където съжителствуваха ерозията на архитектурния функционализъм за бедни от петдесетте години и кошертът на готови елементи от последните години. Сан Махин наистина беше един еднообразен хоризонт от блокове в прави редици, един заплашителен лабиринт, устремил окото си към Карвальо. „Вие навлизате в Сан Махин...“ обявяваха небесната и добавяха: „един нов град, за един нов живот“. „Градът сателит Сан Махин бе тържествено открит от негово превъзходителство ръководителя на държавата на двадесет и четвърти юни 1966 година.“ Това беше записано и на каменна плоча, закрепена на обелиск, препречващ входа на градчето от дванадесет еднакви квартала, поставени сякаш по чудо от всемогъщ кран. Бетонните хребети болезнено се впираха в очите и тази липса на уют не се компенсираше нито от жените, облекли изкуствени дунапренови пенъоари, нито от глухото присъствие на хората, живеещи във всяка една от тези клетки, присъствие с дъх на запръжки и влага, заключена във вградените шкафове. Наоколо — разносвачи на домакински газ, жени, тръгнали по утъпкания път до супермаркети и рибни магазини, отрупани с риби с тъжни сиви очи. Бар „Саморанецът“, „Ел Качело“, „Химическо чистене и боядисване“, „Туруленсе“, „Не пропускайте — имаме кървавица от Мурсия“, „Свобода за Карильо“, „Вие, фашистите, сте и терористи“, „Частни уроци за изоставащи деца“, начално училище „Амелин“. Всяка една от тези думи беше оцеляла по чудо, като зелен

стрък, поникнал в бетона. Всяка фасада беше като лице с квадратни очи без зеници, обречени да се склопят над зърнеца проказа.

— Виждали ли сте този човек?

Жената се беше отдръпнала и гледаше Карвальо.

— Какво казахте?

— Виждали ли сте този човек?

— Нямам часовник.

Не можела да говори повече и отново се плъзна напред с лекота на хеликоптер, а Карвальо остана със снимката на Стюарт Педрел в ръка, като се упрекуваше, че така зле започва издирването, което имаше намерение да води, като проникне във всяка една от тези клетки, по следите на аромата Пако Рабан^[2] на Стюарт Педрел. Сякаш наблюдаван от страни, Карвальо се питаше как ли изглежда със снимката в ръка, която показваше във всяко едно магазинче. Само два пъти я погледнаха по-внимателно, като че ли тя събуждаше някакъв спомен. Обикновено дори не я поглеждаха, но измерваха с поглед Карвальо и сякаш доловили миризмата на полицай, инстинктивно се отдръпваха.

— Мой роднина е. Търся го. Не чухте ли съобщението по Националното радио?

Не. Не бяха чували съобщение по Националното радио. Карвальо няколко пъти обиколи улиците с имена на провинции и райони, опитващи се да подхранят илюзиите на една микро Испания, събрана тук благодарение на творческия порив на проектантите на града сателит Сан Махин. Той тръгна след двама зидари с каски, които търсеха нещо да хапнат, и така влезе в ресторантче, претъпкано с работници, седнали пред паници с леща и телешко със зеленчуци. Прегладнелият Карвальо изгълта лещата и телешкото и с помощта на петдесет песети бакшиш установи контакт с младия срамежлив келнер, който му отговаряше, без да го поглежда. Беше юноша от Галисия с две розови петна на бузите и изранени, дълбоко напукани ръце. От две години бил в квартала. Бил племенник на жената, която чистела бара. Спял отзад, в стаичката, където складирали празните кашони от напитки.

— Не, никога не съм виждал този господин.

— Има ли в квартала друг ресторант, по-тежкарски така?

— По-тежкарски има, но не мислете, че ще се нахраните по-добре. Тук се готви силна храна.

— Не се съмнявам. Питам, защото моят роднина може да е посещавал другия ресторант. Човек обича и разнообразието.

Въздухът беше напоен с миризма на кафе, смесено с коняк „Фундадор“. Младите работници се смееха, говореха високо, побутваха се, почесваха се отдолу или спореха кой е по-добро крило — Караско или Хуанито. По-възрастните разбъркваха захарта на кафето с бавния жест на познавачи. Припряността на младежите сякаш се оглеждаше в неодобрителните зеници на по-старите. Хващаха снимката, отдалечаваха я, за да я огледат с очи, около които се виждаха пръски цимент, опипваха я, като че ли допирът щеше да им помогне. Едно постоянно „не“ беше отговорът на лицата им. Съдържателят на ресторанчето не пожела да губи време, като слагаше още двеста и петдесет песети в касата, спечелени от други две порции. През рамо хвърли поглед върху снимката и поклати отрицателно глава. Жена му с една ръка белеше картофи, с друга правеше кафе с коняк, като ругаше дъщеря си — пъпчиво девойче с потни сенки под мишниците, което не успяваше да раздига масите с бързината, която изискваше майка ѝ. Близо до тях — наследникът на ресторанта, един Траволта с нос като картофче, бавно и педантично си режеше ноктите, кръстосал крака в сини джинси, подпрян на хладилника. Вниманието му беше съсредоточено в изтръгването на една кожичка от лявото кутре.

[1] Става въпрос за управляващата партия Съюз на демократичния център. — Б.пр. ↑

[2] Известна луксозна марка парфюми. — Б.пр. ↑

ВИНАРНА „ХУМИЛЯ“.

Карвальо влезе във винарната, която по външен вид не се отличаваше от който и да е ресторант, аптека или магазин за химическо чистене в квартала. Поиска бутилка бяло „Хумиля“ от продавача — сто и петдесет кила набито бяло човешко месо, украсено единствено със сбръчкани морави сенки под очите. Карвальо и той бяха сами в магазина, където властваше огромен хладилник, покрит с дърво и хромирани обковки, чийто шум при отваряне и затваряне напомняше на детектива старите хладилници в баровете и кръчмите от неговия квартал. Но този беше гигантско копие, облицовано отвътре със зелени плочки, направено по мярката на собственика му. Той нахлу шумно в тишината, обкръжаваща Карвальо.

— Всичко е тръгнало на поразия. Ще ги оправя аз. А останалите — до стената. Шестнадесет милиона в повече сме. Ни повече, ни по-малко. Това само с война се оправя.

Карвальо изпи още една чаша и кимна без особено желание, но достатъчно, за да накара сто и петдесетте килограма да се изтъркалят към него и да се разлеят на отсрещния стол.

— Вие смятате ли, че има праволинейност? Разбира се, че не. Мен трябва да ме изучават. Да знаят как да се отнасят с мен. Да разберат какво представлявам. А в действителност? Нищо. Ето това е. Шестнадесет милиона испанци сме излишни. Нямаме изход. Онзи наистина знаеше да ни стяга и който мръдне — „трас“, гилотината. Искаш ли ориз, Каталина, а после ми го носят разварен, но това не е хубаво. За мен светът вече ще пропадне. Казвал съм го съвсем ясно, както сега на вас. Затова вече не си затварям очите. Разбирате ли ме?

Карвальо кимна.

— Ето оня ден например. Говорихме си както трябва. Той така, аз така. Добре. Само оставаше да уточним. Ще повярвате ли, че един час по-късно всичко се разигра наново? И отгоре на това ми се хили насреща. Хили ми се, докато накрая ми кипна и му отпрах един ритник, където трябва. Разбирате ли?

Карвальо привърши бутилката, остави двадесетте дурос^[1] в десеткилограмовата ръка.

— Дръжте здраво фронта, приятелю. Няма да се оставите да ви водят за носа я!

— А, не знаят с кого си имат работа — каза човекът, без да откъсва поглед от кръгчето вино, останало от чашата на Карвальо на плексигласовия плот. Карвальо излезе на улицата и влезе в най-люксоznата бръснарница, която можа да намери. Вътре сред снимки на манекени с прически се четеше оцеляла реклама: „Прическата се прави като скулптура.“ Поиска подстригване и бръснене. Предпазливо изучи ръцете на бръснаря по навик, придобит в затвора; там най-доброто, което можеше да се очаква от бръснаря — обикновено някой мрачен убиец, — беше ръцете му да не са скандално мръсни. Карвальо разказа историята с изчезналия роднина и показа снимката. Бръснарят я погледна бегло, като че ли беше друго лице, над което ще размаха бръснача си. Снимката мина от ръка на ръка през клиентите на бръснарницата и се върна у бръснаря, който я погледна по-внимателно.

— Това лице ми говори нещо... Но не зная какво — добави той след няколко секунди, като я връщаше на Карвальо.

— Моля ви, задръжте я и я поглеждайте от време на време. Утре пак ще дойда.

— Виждал съм това лице. Разбирате ли?

Карвальо мина пред винарната „Хумиля“. Собственикът беше на входа, подпрян на късите си, конусовидни крака, и тихо си говореше сам.

— Все така ли е?

— По-зле.

— Не се предавайте.

— По-скоро ще умра.

Карвальо отмина и човекът остана с грижите си. Единственият зъболекар в Сан Махин също не беше виждал нито лицето, нито зъбите на Стюарт Педрел. Също и двамата лекари, пред чийто кабинет чакаше тълпа от беззъби, фъфлеци старци. Той влезе в „бутика“, където съжителстваха копринената вратовръзка и плюшените долни гащи, после в „Химическо чистене“, без да пренебрегва аптеки и будки за вестници. Някъде снимката сякаш разклащаше някаква утайка от спомени. Но нищо повече. И в двете вечерни училища, ръководени от двама братя — учители от Картахена^[2], не познаваха Стюарт Педрел. Въодушевляването му взе да намалява и само мисълта за загубеното време го тласкаше да продължи това обречено издирване.

— Тази вечер ще има голям митинг на социалистите от Каталония! Работнико, в името на един твой Сан Махин, а не на този на спекулантите, ела на митинга на социалистите на стадион „Ла Креуета“. Ще говорят Мартин Товал, Хосе Игнасио Уренда, Хоан Ревентос, Франсиско Рамос! Социалистите предлагат разрешение на проблемите.

Гласът се лееше от високоговорителите на бавно движеща се камионетка. Хората приемаха съобщението без особен възторг, съзнавайки, че трябва да гласуват за комунистите или социалистите, като едва ли не закономерно следствие от положението им на жители на Сан Махин. Само няколко деца се облягаха на прозорчето на колата, за да искат „листовки“ и се завръщаха разочаровани, да играят, като коментираха — „по-хубави са тия на «у-се-де-то»“^[3]. Един търговец на колбаси постави снимката под мазния край на окачен бут и тежка капка лой от шунка Тревелес падна върху лицето на Стюарт Педрел. Продавачът поправи невниманието си като я изчисти с ръкав, а тя потъмня и лъсна, сякаш изведнъж върху нея се бяха стоварили двадесет години, прекарани в албум.

Излезе от магазина и започна да разпитва по входовете на къщите, които все още нямаха домофон. Стари, побелели в мрака портиери се показваха от дъното на кладенци, осветени от телевизионни екрани, за да му кажат: не, никога не са виждали този човек. Един квартал. Още един. Ако ще и две седмици да търся... каза си той, а си мислеше, че щом се стъмни, ще избяга от Сан Махин и ще тръгне отново по логическата нишка, в търсене на друго решение. Струваше му се, че говори с един и същи портиер, в една и съща портиерна, сякаш постоянно влизаше и излизаше от една и съща врата. Внезапно забеляза, че тротоарите са пълни с деца и притъмнелия следобед сякаш се канеше да погълне техните смехове, викове и игри. Някой беше наредил и на бременните жени да излязат и те се клатеха по тротоарите като неуверени патета. Изкачи се до църквата на кръглия площад, на върха на хълма, където беше построен Сан Махин. Беше действаща църква, изградена с лоши материали, брулена от вятър и дъжд, безмилостно изгаряна от слънцето на този гол хълм, обвита от тежката воня на промишления пушек, идващ отвъд тръстиките, които настойчиво напомняха за някогашния живот на вече пресъхналата рекичка. Сакристията на свещеника беше пълна с лозунги за вече

ненужни и забравени амнистии. Имаше и реклами на италиански за филма „Христос спря в Еболи“. Свещеникът беше с брада и пуловер а ла Марселино Камачо^[4] — модел 1965 година.

— Виждам съм това лице. Но не сега. Преди известно време. Не знам кой е, нито кога точно съм го виждал. Роднина ли ви е?

В едното око, отворено по-широко от другото, искреше всичката революционна бдителност. Карвальо излезе, проследен от прозорливото око, и се замисли дали отново да тръгне из лабиринта на града сателит, или да се отправи към едни осветени бараки, откъдето се чуваше музика. Над вратата табелката гласеше: „Работнически комисии — Сан Махин“, а отвътре звучеше сантименталната песен на Виктор Мануел за любовта на двама ненормални. Подаде снимката на някакъв човек, който се опитваше да запали с талаш печката в средата на една зала, където нощуваха две дузини различни столове, малка камера за лед, черна дъска, библиотечка, а по стените — табла с налепени обяви за събрания и лозунги.

— Познавам го, разбира се. Често идваше тук, преди няколко месеца, когато откриха клуба.

— Как се казваше?

— Нали ви беше роднина, тогава по-добре знаете как се казва. Тук всички го наричаха Счетоводителя. Не, не стана член. Идваше често. После изведнъж престана.

— Беше ли активен? Работеше ли много?

— Откъде да знам. Не зная с какво се е занимавал.

— Не, питам за тук. Тук включваше ли се?

— Нищо особено. Идваше на събранията. Малко спореше, понякога говореше пред публика.

— Беше ли много запален?

— Не. Умерено. Тук при нас има много, които искат да правят революция за един ден. Той беше от умерените. Характерът му беше такъв. Нали? Един така, много възпитан и много предпазлив човек. Не говореше, все да не обиди човека.

— Знаехте ли името му или фамилията?

— Антонио. Казваше се Антонио, въпреки че всички го наричаха Счетоводителя, защото работеше като счетоводител.

— Къде?

— Не зная.

— Сприятели ли се с някого? Да е идвал с някой друг?

— Е, да — леко се усмихна домакинът.

— С момичета ли?

— С едно момиче. Една от машиностроенето, работи в SEAT^[5].

Ана Брионгос.

— Тя продължава ли да идва?

— Не. Много рядко. Тя е много радикална. Беше от тези, които се вбесиха от Споразумението МОНКЛОА и още не са преглътнали този хап. Някои си мислят, че всичко може да се промени от ден до пладне само защото те искат това. Млади са и не познават какво премеждие е войната. Би било полезно да преживеят една гражданска война. Човекът е единственото животно, което се препъва няколко пъти в един и същи камък. Но Ана Брионгос е много мило момиче. И е запалена. Но много нетърпелива. Вижте мен: аз вря в тези неща от 1934 година и съм преминал през всичко, чувате ли, през всичко. Колко съм претеглил. И какво? Да не би да тръгна да вилнея и да паля? Смятате ли, че трябва да вилнеем и да палим? Слушали ли сте някога реч на Соле Тура? Веднъж чух от него нещо, което ме накара да се замисля. Дали ще си спомня. Буржоазията четири века се борила да завземе властта, а работническата класа съществува само от сто години като организирано движение. Дословно. Цитирам ви го наизуст. Тия работи са доста сложни, нали? Има хора, които си мислят, че като се появят с картата от Работническите комисии^[6] в правителствения дворец, могат да кажат: Хайде сега, вие по къщите, че аз тука ще командвам. Нали разбирате? Такива хора има много. Трябва да сме търпеливи. Ако сме търпеливи, няма сила, която да ни победи. Но ако започнем да размахваме тоягата слепешком, всичко ще ни се струпа на главата, защото онези не са слепи. Виждат повече от жабите.

— Къде мога да намеря Брионгос?

— Това не е моя работа и тук няма да ви дадат адреса. Говорете с отговорника, ако искате, но тук никога не даваме адреси. Отговорно е, нали ме разбирате?

— И не знаете ли къде работеше Счетоводителя?

— Не зная със сигурност. Струва ми се, че работеше по няколко часа в счетоводството на някакъв склад за стъклария и инструментариум. Някъде към девети блок, защото съм го виждал да обикаля нататък. Винаги беше стегнат. Ей така ходеше, изпънат,

изправен. Отначало не му се доверявахме. Изглеждаше странно, никой не знаеше откъде беше изникнал. Но когато тръгна с Брионгос, се успокоихме. Това момиче е било в затвора още като е ходело по къси чорапки. Баща ѝ я беше подгонил и тя — давай. Истинска боркиня. Жалко, че такива хора се уморяват и захвърлят всичко след дългогодишни усилия. Сега тук разправя, че вече е все едно, че всички конци ги дърпа буржоазията. Такива работи. Видите ли! Мен, мен ме управлявала буржоазията. И човек слуша, слуша и преглъща, преглъща, докато един ден нещо му кипва. Какво ми е дала на мен буржоазията бе, мама му стара?

— Не се ядосвай, Сифуентес — извика му едно момче и се засмя заедно с другарите си.

— Хайде по-сериозно. По-възпитано. И вие сте станали едни непукисти.

— Да ти дам ли да изпушиш един хашиш, Сифуентес?

— Ако предпочиташ — половин кило хероин, а?

— Чувате ли ги? Много им е весело, но ще ги чуе някоя контра, ще вдигне страшна патърдия. Днешните младежи са много невнимателни. Трябва да се живее предпазливо и да се чакат по-добри условия.

„По-добри условия...“ — припомни си Карвальо идеологическия термин. Условията. Можеха да бъдат и най-добри, или обективни, или субективни. Условията.

— И изведнъж Счетоводителя изчезна и никой не се учуди.

— Не. Както дойде, така си и отиде, а ние не можем да се безпокоим за тези неща. Ако вземем да се притесняваме за това кой влязъл или излязъл от работническото движение, всички ще идем в лудницата. Особено в тези времена. В началото всички се записваха и беше една еуфория. Сега се поддържа известно равновесие по месторабота, но тук — нищо. Когато дойдат юрисконсултите да дадат някоя консултация, настъпва някакво оживление. Франкизмът лошо ни научи. Когато прочета някъде, че испанският народ бил узрял за демокрация, ми иде да се изсмея на глас. Каква ти зрелост, по дяволите!

— Не се ядосвай, Сифуентес!

— Ядосвам се, когато ми е кеф, майка ти стара. Да ме слуша, който си ще! Освен това разговарям с този господин, а не с теб.

Изпрати го до вратата.

— Добри момчета са, но обичат да ме дразнят. Иначе са готови да се раздадат, но се забавляват да ме ядосват. Това си е. А аз търпя, защото съм пенсионер и идвам тук да спестя една надница повече на Работническите комисии. Така както ме гледате, съм бил шест пъти в затвора. Първия път през тридесет и четвърта година, след това при провала на Нуниес, и петдесет и осма година. После, когато отново организирахме Работническите комисии, и всеки път, когато имаше провал в Графиката, Сифуентес се озоваваше на улица „Лайетана“^[7]. Един ден му казвам на инспектор Крейш: Ако пък искате, да взема да се пренеса тук да живея — а мръсникът ми се хили. Какъв негодник! Казаха ми, че го пенсионирали.

— Кого?

— Крейш. Може да е вярно. Трябва да е на моите години. Но не знаете най-интересното — хвана Карвальо под ръка, отведе го към улицата и тихо му каза: Аз и Крейш сме колеги.

Отдръпна се, за да види огромното удивление, което несъмнено би трябвало да се изпише на лицето на Карвальо.

— Не разбирате ли? Сега ще ви стане ясно. Аз ходих на курсовете за ръководни кадри в партийната школа на Пинс дел Валиес през войната. Някои излизаха политкомисари за фронта, а други отиваха в полицията. Казаха ми да вляза в Републиканската полиция. Така ме посъветва самият Каморера, ама точно така ми го каза: „Виж какво, Сифуентес, политкомисари имаме колкото искаш, а се нуждаем от сътрудници в полицията, защото там е пълно с гадове от Петата колона.“ Добре, влязох аз в полицията. Голямо тегло претеглих там. Защото бях в участъка на Ospitalет и шеф ми беше един на име Хил Лямас. Говори ли ви нещо? Този трябва да беше от Петата колона, защото след войната съвсем спокойно си остана в системата.

Нещо повече, когато излязох от затвора през четиридесет и шеста година, го срещнах на Ронда, не зная как се казва оная част от Ронда, където беше „Олимпия“, и той се направи, че не ме познава. Така или иначе доста си изпатих след това и сега, преди няколко месеца, получавам писмо от някакъв началник, в което ми съобщават, че мога да потърся правото си на републикански полицай. Отивам да се срещна с него — един, така, много внимателен, много опитен

господин. Направих някаква молба и толкоз. Действайте по-нататък. И аз действавам, макар и колебливо. И майко мила! Погледнете!

От пластмасов портфейл извади едно прегънато, смачкано писмо: „... — му се признават правата на служител в полицията; пенсионира се на поста зам.-инспектор“.

— Аз, зам.-инспектор. И пенсия от тридесет хиляди песети на месец. Какво ще кажете? Пенсията ми като общ работник в складовете беше петнадесет хиляди песети, а сега — тридесет хиляди. Чувствам се богат, като че ли съм бил богат, аз, виждате ли — зам. инспектор. Време беше да ми се случи нещо хубаво. Жена ми не искаше да повярва. Никак не е добре със здравето след толкова теглила. Показвам ѝ картата. Показвам ѝ всеки месец тридесетте хиляди песети, а тя все се инати. „Еваристо — аз се казвам Еваристо, — това няма да е на хубаво.“ Вие как мислите?

Питаше го като човек от светските среди, идващ оттам, от града, откъдето той беше изхвърлен.

— Сифуентес, когато признават някого за служител, никой не може да му го отнеме. Живейте си спокойно.

— Мен парите не ме вълнуват. Мен ми е за параграфчето. Някой ден ще намеря Крейш и другите като него, дете жив ме одраха, и ще им натикам бележчицата под носа.

[1] Сребърна монета със стойност пет песети. — Б.пр. ↑

[2] Град в Испания. — Б.пр. ↑

[3] USD — Съюз на демократическия център. — Б.пр. ↑

[4] Марселино Камачо — председател на Работническите комисии, изтъкната и популярна политическа личност в Испания. — Б.пр. ↑

[5] SEAT — завод за марка коли, произвеждани в Испания по лиценз на ФИАТ. — Б.пр. ↑

[6] Най-голямата прогресивна профсъюзна централа в Испания. — Б.пр. ↑

[7] На ул. „Лайетана“ в Барселона се намира Дирекция на полицията. — Б.пр. ↑

Вътрешно помещение в нещо като аптека за гиганти, банки за петдесет литра бог знае какви ненаказуеми отвари, стъклени колби, епруветки, стъкло, потънало в талашен прах, рафтове от бяло дърво, потъмняло от влагата и постоянния сумрак, гоблени, килим от стърготини, игриви котенца, сякаш направени от неспокойна сплав, голи крушки, стар мустакат атлет, жонглиращ с картонени кутии. Едно тъжно куче вълча порода облизва новодошлия, а в дъното на коридорчето, сред огромни мъртви шишета, един едър, сериозен човек работи със сметачна машина, поставена в края на голяма маса; до него едно момче проверява спринцовки. Гласът на Алфредо Краус звучи по високоговорител, окачен някъде на тъмния таван — „Ловци на бисери“. Отгоре, над главите се чуват женски токчета. Човекът със сметачната машина проговаря „Кажете?!“, без да се обърне, и го поглежда едва когато Карвальо поставя снимката на Стюарт Педрел пред нервните му очи и нос като на неспокоен кон. Свършва със сметките, после дава няколко нареждания за това какво да се свърши до края на работния ден и закрачва с високо вдигнати рамене и ръце, отделени от тялото. Карвальо тръгва след него по стълбичката нагоре и там открива малка канцеларийка, където едно момиче пише на машина, а една едра жена, със смалени и тъжни зад диоптрите очи, е прекъснала работата си, за да се обади по телефона.

— Тиета, мама пита дали ще дойдеш в неделя в Гарига?^[1]

Когато вижда Карвальо, тя млъква за момент и след това продължава по-тихо. Собственикът отпраща момичето с някаква поръчка и сяда на бюрото, зад което има кантонерка от сив метал за архивите. Една котка яде парченце черен дроб до кошчето. Кучето разглежда новодошлия с каменното изражение на Бъстър Китън. Друго по-малко бретонче, приличащо на Лорън Бакал, го души нахално и се опитва да ухапе глезена му, добре че господарят изръмжава и с това го прогонва под една от масите. В една клетка две пощурели канарчета играят танца на робството. Собственикът натиска едно копче, гласът на Краус секва и полутишината отново изпълва канцеларията, смачкана под тежестта на блока със седемдесет и два апартамента в квартал Сан Махин.

— Мама ще готви печено със зеленчуци...

— Работил ли е тук този човек?

— Да, почти една година. Занимаваше се със сметките, по няколко часа на ден.

— Казваше се Антонио кой?

— Поркерес, мисля.

— Сигурен ли сте?

— Казваше се Поркерес, защото винаги съм го наричал господин Поркерес. Той си вършеше работата, аз му плащах и всичко беше наред.

— Доволен ли сте от работата му?

— Да, много.

— Как попадна тук?

— Прочел обявата, която бях окачил на вратата.

— И вие толкова лесно наехте един счетоводител?

— Донесе едно писмо. Не помня точно от кого. Хосефина, помниш ли от кого беше препоръчителното писмо на господин Поркерес?

Жената вдигна рамене, без да оставя телефона.

— Струва ми се, че беше от господин Вила, строителния предприемач на квартала.

Собственикът потвърди.

— И Поркерес замина, без да се сбогува, измъкна се ей така, а?

— Да.

— Това не ви ли учуди?

— Малко. Но прегледахме книжата и всичко беше наред. Както дойде, така си и отиде. Все един ден трябваше да се случи. Не беше човек за тази работа и за този квартал.

— Защо?

— Вие какво бихте помислили за човек, който знае наизуст плочите на Пласидо Доминго^[2] и толкова добре описва финалната картина на Саломе от Щраус, в изпълнение на Кабайе? Аз съм голям почитател на операта и рядко имам удоволствието да попадна на истински познавач. А той беше такъв.

— Само за опера ли разговаряхте?

— За опера и за работата. В същност ние малко се виждахме. Аз ръководя магазина долу, а съпругата ми води канцеларията на горния етаж.

— Ще дойде и приятелчето на Мириам. Слушай, Инес, не си ли получила писмо от чичото от Аржентина?

— Къде живееше?

— В квартала. Тук съвсем близо, но не бих могъл да кажа точно къде. Случило ли му се е нещо?

— Роднина ми е и го търся. Изчезнал е.

— Всичко това ми изглеждаше доста странно. Но не обичам да се меся в живота на хората. Стига да си гледат работата. Здравсти, добър ден, довиждане, до утре. Това са най-добрите отношения.

— С всички ли?

— С всички и особено със служителите.

— Какъв е адресът на господин Вила, който го е препоръчал?

— Не зная. Живее в края на града сателит. В една стара къща. Не може да се сгреша, защото отзад има зеленчукова градина. Има ли опасност от неприятности? Повтарям ви, беше временно нает, на час, и тук се прояви добре, и това е всичко.

Лорън Бакал беше излязла от скривалището си и разглеждаше непознатия с нахални зелени очи. Карвальо посегна да направи жест, за да изрази солидарността на собственик на куче към друг представител на кучешкия род. Но бдителната Лорън Бакал възмутено излая и само енергичното изръмжаване на господаря ѝ я накара да се върне в скривалището си.

— Имате богата зоологическа градина, както виждам.

— Взимам новородено кученце от някой приятел и после домът ми се превръща в Ноев ковчег. Имаме дори и хамстер.

— Инес, знаеш ли, че Пиула, изглежда, е бременна?

Жената се сбогува, без да се откъсва от телефона.

Собственикът го изпровожда и застава в рамката на вратата, изпращайки с очи Карвальо. Сигурно отново е натиснал копчето, защото гласът на Краус се разнася по неасфалтираната улица и отеква по стените на населеното дефиле, звънти о затворените прозорци, издухва праха на унилите мушката и разлюлява като лек ветрец няколко преживели зимата сенници на тераските от по три квадратни метра. Луминесцентното осветление образува правилни кръгове от светлина по земята, които изтласкват настъпващия мрак. Сан Махин се потапя в тъмнина, а влажен студ, нахлуващ откъм Прат, поражда в главата на Карвальо представи за одеяло и запалена камина. Но той

стъпва в локви светлина, към покрайнините, където един далечен, специално осветен надпис оповестява, че раят е свършил. „Вие излизате от Сан Махин. Довиждане.“

[1] Разговорът по телефона се води на каталонски език. — Б.пр. ↑

[2] Световноизвестен оперен изпълнител. — Б.пр. ↑

Вилата приличаше на рожба от неизвестен баща, строена в съботите и неделите от команда преселници, наети на парче от някой дребен спекулант от четиридесетте години, решил да похарчи излишните си пари за къща с градина, далеч, много далеч от града, където един ден да намери спокойствие от вихъра на тежкия следвоенен период. На входа го посрещна побелял човек с квадратни рамене и велурени пантофи, подплатени със заешка кожа. Къщата миришеше на сос бешамел. Чуваха се викове на ядосани жени и плач на деца. Вила го заведе в кабинета си, малко помещение, където всичко беше така подредено, сякаш никога нищо не е пипано. Двата потънаха в двете канапета от кафяв скарп и когато Карвальо подаде снимката на Вила, той учудено възкликна:

— Господин Стюарт Педрел.

— Познавахте ли го?

— Как да не го познавам? Участвах в строителството на целия квартал, отначало като старши майстор на един блок, а след това отговарях за всичките, защото заслужих доверието на господин Планас. Но никога не съм разговарял лично с господин Стюарт Педрел. Той дори не е наминавал край строежите. Каква ужасна смърт. Научих от вестника.

— Говори ли ви нещо името Антонио Поркерес?

— Не.

— Изглежда, че сте препоръчали този човек на склададжията от квартала, за да му даде работа.

— А, да! Но така и не го видях. На мен ми го препоръча господин Стюарт Педрел. Един ден ми се обади и ми каза, че търси работа и жилище за свой приятел от детинство. Помоли ме да се заема внимателно и дискретно с тази работа. Но не съм виждал господин Поркерес.

— А жилище?

— Да.

— Вие му осигурихте?

— Да.

— Къде?

— Пет-шест апартамента в квартала бяха отделени за фирмата. Винаги може да потрябват за някой служител. Едно от тези жилища отстъпих на господин Поркерес.

— Без да сте се срещали с него?

— Без да съм го виждал. За мен молбата на господин Стюарт Педрел беше заповед. Оставих ключовете за Поркерес в портиерната. Дори не зная дали този господин все още живее в апартамента. Господин Стюарт Педрел ми каза, че щял да плати наема направо на дирекцията.

— Когато се случи това със Стюарт Педрел, не ви ли мина през ум да се поинтересувате за господин Поркерес?

— Защо? Каква връзка има между двамата? Освен това, вече бях забравил. Занимават ме проблемите на хиляди жилища. Знаете ли колко чешми на ден се развалят? Колко клозета на седмица трябва да се отпушват? Тези блокове сякаш са правени от хартия.

— Не ги ли правихте вие?

— Строи с материалите, които ми предоставяха.

— Изпращат ме адвокатът Виладеканс и госпожа Стюарт Педрел. Трябва да видя апартамента, където е живял Поркерес.

— Можете да отидете при портиера от мое име, а ако искате, ще се облека набързо и ще дойда с вас.

— Не е необходимо.

— Ще ви дам бележчица, за да ви улесня.

Написа една, но я скъса и започна отново. Все не му харесваха. Скъса три или четири листчета: „Господин Гарсия, направете всичко, което поиска този господин. Все едно че съм аз.“

— Знаете къде да ме намерите, ако ви потрябва нещо. Как е господин Виладеканс? Все тези дела и съдилища. Чудя се как издържа! Всеки път, когато ми се наложи да ида в съда заради някоя бъркотия тук, се чувствам много потиснат. Бих казал, че е нечовешко, нали? А госпожа Стюарт Педрел? Какво нещастие! Какво голямо нещастие! Аз имах връзка главно с господин Планас, той редовно идваше на строежа. Много е умен. На пръв поглед нищо не разбира, а целият обект му е в главата, от най-малката тресчица до последната торба цимент. Голям строеж е това, колкото и да го критикуват, нали? Тези хора преди са живели натясно в бараки или под наем, а сега поне имат покрив над главите си. Апартаментите наистина остаряха преждевременно, но то е, защото тези хора не знаят как да живеят в тях. Мислят си, че са като бараките, където преди са живели. Всички асансьори са развалени, защото ги използваша с ритници. Няма вече

здрaво място. Всичко е кърпено. С времето тези хора стават по-културни, но им е трудно, много трудно, това е друг начин на живот, нали разбирате.

— Имали сте късмет, че тук няма черни.

— Не се шегувайте. Има негри. ГвинеЙци и разни други. Вече въобще не можем да контролираме броя на наемателите... Това са тесни жилища, строени за четирима души, а вътре живеят по десет човека. Казват, че само така можели да изплатят наемите в срок, но са си и немарливи. Където са петима, там са и двадесет, и давай! Така не може. Сега ме чака цяла папка с анонимни писма за квартиранти, чиито документи не са в ред — чилийци, аржентинци... Откъде се появиха всички тези хора? Дал съм ги на господин Виладеканс. Бягат от страните си и остават където намерят. А ако бягат, то е, защото нещо са направили. Никого не преследват просто така. Повярвайте ми. Това е постоянен източник на проблеми. След това жалбите. Все им е малко. Аз им казвам — Барселона не е от осем години, нито от един век, с времето ще стане град като всички. Търпение. Търпение е дума, която не са чували.

Портиерът Гарсия, напротив, беше много търпелив, за разлика от другите. Изпълзя от дъното на портиерната, сякаш се опитваше да свикне с въздуха и светлината навън. Взе бавно бележката. Прочете я, като че ли беше труд по гастроентерология, и рече:

— Значи...

— Значи, искам да видя апартамента, в който живееше господин Антонио Поркерес. Зает ли е?

— Както го остави, така си е. Никой не ми е нареждал друго. Аз тук съм сляп, ням и глух, ако не ми кажат отгоре. Влезте.

На масата в столовата, покрита със стъкло, едно момченце си пишеше домашното и все поглеждаше към телевизора. Портиерът се наведе над чекмеджето на бюфета, като че ли молеше кръста си да му позволи да се прегъне. Кръстът му отговори бавно. И ръцете му повториха бавната гимнастика, с която се движеше из света.

— Ето ключа от апартамента.

— Искам и ключа за входа на блока.

— Ще останете ли тази нощ?

— Не зная.

Бавно схвана, че отговорът на Карвальо не му оставяше друга възможност, освен да му даде ключа, но му го даде нерешително, като го задържа за момент между пръстите си, докато Карвальо не го издърпа от ръката, му.

— Сигурно е много мръсно. Дъщеря ми почисти преди един месец, но тъй като на мен никой нищо не ми е казал... Нещата на дон Антонио са в стаята му и в банята. Всичко останало си беше в апартамента, когато той го нае. Идете сам. Няма да дойда с вас. Едва се движа.

— Да, виждам.

— Течение. Става много силно течение в тази портиерна.

Невъзможно изглеждаше да прониква въздух в такава крипта. Момчето изведнъж извика: Осем по четири — тридесет и две, и го записа бързо на листа, като че ли е открило света. Господин Гарсия поклати глава и процеди през зъби:

— Вечно шуми. Не мога да понасям шума.

Асансьорът беше кърпен с парчета шперплат. Подът приличаше на пружиниращо легло, с което човек можеше да отлети към тавана или да пропадне в бездната. Карвальо се вкопчи в стените. Излезе в коридор с кремави стени, потъмнял от мазна прах и осъден да стои в полумрака на двадесетватовите крушки, затворени в решетки като в подземие. Осем сиви врати от прогнило дърво затваряха осемте апартамента на всяка площадка. Спря се пред 7-Н. Някой беше надраскал с ключ името Лола по боята. Вратата се отвори леко, както се отваря една книга. Запали клечка кибрит, за да намери електромера, но той беше тук, на видно място, като смазано кибернетично табло. Запали лампата в антрето. Празнота от голи стени на петна. След това светлината откри хол-столова с двуместно диванче в черна и проядена желязна рамка в неравномерно избеляла тапицерия в шотландско каре. Висок лампион с абажур от восъчна хартия. На едната стена висеше подкова. На другата — портрет на валенсианка, закрила бюста си с ветрило. Знаменце на „Бултако“. Полупразна кутия кибрит. Върху малка масичка — пепелник, все още пълен с угарки. На една витрина четири чаши за херес^[1] и две книги — „Смисълът на екстаза“ от Алън Уатс и „Щастливи на четиридесет години“ от Барбара Пробст Саломон. След това забеляза и други книги в амбалажен кашон до съгваемото легло — „Граждани и луди. Социална история на психиатрията“ от Клаус Дьорнер, „Френсис Скот Фицджералд“ от Робърт Склар, „Изкуственият рай“ от Бодлер, „Човекът от гипс“ от Йозев Кесел, „Диалог в ада между Макиавели и Монтескьо“ от Морис Жоли; книжлета като „Що е социализмът... империализмът... комунизмът...“, около дванадесет или тринадесет подобни заглавия, една книга от свещеника Ширинакс на каталонски, „Събрани стихотворения“ от Сернуда^[2]. „Структура на съвременната лирика“ от Фридрих. Като отгърна завивките на леглото, го лъхна миризмата на многомесечна влага, на сгънати чаршафи и одеяла. На стената на спалнята висеше карта на Тихия океан с бреговете на Америка и Азия, устата на Азия още малко да захапне задника на Америка. И тук пожълтели, почти нечетливи изрезки от вестници закачени с кабарчета по стените.

Политически бележки във връзка със Споразумението Монклоа, все остарели съобщения от 1977 и 1978 година, но много помалобройни, като че Стюарт Педрел бе преодолял желанието за нещо

свое по тези чужди стени. В дрешника — тъмносив костюм, закупен от магазин в Ospitalет, комплект сако и панталон от същия магазин, бельо, вратовръзка, чифт летни плетени обувки. Кухнята беше пустиня, обитавана от половин дузина чинии на мивката, кафеварка, две чаши за кафе, пакет захар, превърнат във втвърдена топка, и плик с мляно обезцветено кафе. В изключения хладилник намери едно като по чудо мумифицирано резенче развалена шунка. Бурканче люти чушлета, консервирани в оцет, и зърна чер пипер придаваха екзотичен вид на тази поличка, където имаше пакетче гранясало масло, увито в алуминиево фолио. В остъкления стенен шкаф — пакет американски ориз „Чичо Бен“, една суха супа, запечатан пакет кафе, преполовена бутилка евтин сух херес, бутилка коняк „Фундадор“ и бутилка „Мари Бризар“. В последната, най-малката стаичка от апартамента, намери кутия с боя и четки за обувки и друга от картон с най-необходимите аптекарски принадлежности — аспирина, дезинфектант, лейкопласт, кислородна вода, спирт, пила за мазоли. В банята — комплект хавлиени кърпи, шише с гел за баня „Мусел-Мусел-Мусел“ на Легрен — Париж, пемза, бяла хавлия, нещо като ориенталски пантофи, много изтърган парцал за пода. Още три пъти обиколи къщата, като отбеляза всичко, което видя.

След това излезе, без да изключва електромера. Навън потърси уличен телефон. Нито един наоколо не работеше. Влезе във винарна „Хумиля“. Белият собственик беше сам, седнал пред пълна чаша анасонлийка. Не погледна Карвальо, но му каза „да“, когато поиска разрешение да ползува телефона. Позвъни на Бискутер да иде до Валвидрера и да нахрани Бледа.

— Нямам нищо за куче.

— Във Валвидрера има разни работи. Какво беше приготвил за мен?

— Мерлуза със сидра^[3].

— Откъде намери сидрата?

— Собственикът на кръчмичката на ъгъла е астуриец.

— Дай й мерлуза със сидра. Но добре изчисти костичките.

— На кучето? Мерлуза със сидра на кучето?

— Трябва да му се възпитава вкусът. Някой търси ли ме?

— Все тя.

— Момичето ли?

— Момичето.

— Ще мина рано сутринта през кантората.

— Да ѝ кажа ли, ако отново се обади?

— Не. Внимавай с костичките. Да не вземе да му се забие някоя в гърлото.

— Настоявате ли за мерлузата със сидра?

— Прави каквото знаеш.

— Къде мога да ви намеря?

— Не съм си взел компаса, за да ти кажа географската дължина и ширина.

Прекъсна въпроса на Бискутер за мерлузата със сидра и Бледа. Да ти е сладко, Бледа. Надникни в света на цивилизованите хора посредством една достойна кухня и когато умра, помни, че един ден съм ти дал да вечеряш онова, което Бискутер с любов бе приготвил за мен.

— Какво ви дължа?

— На мен никой нищо не ми дължи. Аз съм този, който дължи на всички — отговори му човекът от дълбочината на своето самовглъбение.

Карвальо обиколи квартала, докато намери отворен бар. Пригответи му сандвич с риба тон в олио и изяде една порция омлет с картофи. Купи бутилка обикновено бяло вино без звездички. Върна се в апартамента на Стюарт Педрел, включи бойлера. Взе душ, насапуниса се с гела „Мусел-Мусел-Мусел“ на Легрен — Париж, загърна се в хавлията, дъхаща на влага. Обиколи студения като гроб апартамент — гроб без покойник. Провери дали чаршафите и одеялата са чисти. Постла си леглото. Привърши виното, докато разглеждаше лист по лист книгите, които Стюарт Педрел беше спасил от корабкрушението. Не бяха избрани с вкус, по-скоро говореха за интелектуален глад, който се стори на Карвальо болезнен. Намери само едно листче, явно използвано за показалец в книгата „Събрани стихотворения“ на Сернуда.

*Помня, че стигнахме брега, след дълго плаване,
и оставяйки кораба, и кея, по улички
(прах, цветя и люспи),*

*се озовах на площадка, където бе пазарът.
Голяма беше жегата, а сянката — малко.*

Стихотворението се наричаше „Острови“ и разказваше за приключенията на един човек, който попада на някакъв остров, една жена го сваля и спи с него и после той разсъждава за спомените и желанието. „Не е ли споменът безсилие на желанието?“ Карвальо затвори книгата и угаси светлината. Легна в леглото. Мракът беше пълен с миризмата на мъртъв въздух, далечен шум от коли, гласове, вода, капеща в банята на съседния апартамент. Стюарт Педрел е прекарал в тази стая нощите на една дълга година. Достатъчно е било да прекоси няколко километра, за да си възвърне всичко, което е имал в продължение на петдесет години, но напротив, живял е в този мрак, нощ след нощ, играл е ролята на един Гоген, движен по волята на някой писател — фанатик на социалистическия реализъм, решил да го накаже за всичките грехове на експлоататор, които беше извършил. И този автор е бил самият той. Неспособен да изрази същността си, той самият се е превърнал в сказание. Изживявал е романа, който не е могъл да напише, или филма, който не е бил способен да режисира. Но за коя публика? Кой е трябвало да ръкопляска или свири в края на изпълнението? Той самият. Той е изстрадал нарцисист, беше казал маркиз Мунт. Самопрезрял се е до такава степен, че е търпял по цели нощи тази анонимна самота — самота на болен от амнезия. Карвальо се беше убедил толкова трудно, че си струва човек сам да си готви. И му беше трудно да разбере как човек може сам да смени ролята си, без да има възможност да сподели това с другите. Поглеждаше ли се поне в огледалото, Стюарт Педрел? Скочи от леглото. Отиде в банята, запали лампата и се погледна в огледалото, разядено от пръски вода и паста за зъби. „Колко си остарял, Карвальо!“ Върна се в леглото. Замисли се за живота на Стюарт Педрел.

[1] Сладко испанско вино за аперитив. — Б.пр. ↑

[2] Испански прогресивен поет. — Б.пр. ↑

[3] Сидра — сайдер, ябълково вино, специалитет на провинция Астурия. — Б.пр. ↑

След два часа сън се събуди. Трудно му беше да се опомни и познае мястото, където се намираше. Опита се отново да заспи, но го смущаваха миризмата и допирът с дълго неизползуваните чаршафи. Свари си кафе. Какво може човек да прави в Сан Махин в пет часа сутринта? Да хване автобуса и да отиде на работа. Не беше допил кафето си, когато му мина през ум, че Ана Брионгос скоро щеше да вземе автобуса за SEAT. Изпи кафето. Дълго се колеба и накрая отвори бурканчето с люти чушки. Опита една. Отвратителна. Асансьорът бавно се покачи, като червей, пълзящ в дупка, от която никога не ще може да излезе. Самотни тротоари; но зад ъгъла се различаваха разпръснати потоци от хора, упорито насочени към входа на квартала. Ускори крачка, за да се присъедини към ранобудните. Едно момче с вдигнати ревери от напа го осведоми, че автобусите за SEAT спират на площада, точно до обелиска, който разправяше легендата „Новият град за нов живот“. Там имаше два сини автобуса; вътрешните им светлини очертаваха лицата на първите пътници и ги потапяха в някакъв домашен уют, контрастиращ с неприветливостта на студената утрин.

— Винаги се качва на втория — му каза шофьорът на първия автобус, — но още я няма.

— Това момиче е от следващата смяна. Няма да излезе до един час.

— Не знаете ли къде живее?

— Не, но винаги идва оттам.

Автобусите се напълниха безшумно и Карвальо ги гледеше как заминават, сякаш беше господарят на Сан Махин, изпрацащ експедицията на своите аргонавти, тръгнали да търсят златното руно. Пред възможността да обикаля квартала на разсъмване или да се върне в апартамента на Стюарт Педрел, той предпочете да остане там, където беше. Но студът го принуди да потърси някой бар за ранобудните. В безрезултатно търсене от около половин час той отново обиколи част от квартала. Осветени прозорци засияха по циментовите зъбери. Слънцето изгряваше отвъд блоковете и неговият блясък описваше апотеозна златиста дъга над раменете и плешивото теме на сивото дебелокожо. Върна се отново на спирката с надеждата, че Ана Брионгос може да дойде достатъчно рано, за да има време да поговорят. Празните автобуси чакаха. Сега работниците пристигаха на по-големи групи; окуражени от настъпващия ден, те разговаряха, а

някои дори се смееха. Ана Брионгос се появи. С приближаването ѝ се очерта фигурата на ниско и набито момиче с едри тъмни черти и коси, съсипани от кварталния фризьорски салон; на ревера на велуреното ѝ подплатено палто имаше стара емблема с лозунг в защита на свободата на словото и значка, разобличаваща ядрените централи. Издържа погледа на човека, който в шест часа сутринта я питаше дали тя е Ана Брионгос.

— Да. А вие кой сте?

— Търся един свой изчезнал роднина. Обърнах половината град и накрая се оказа, че е живял тук. Познавате ли го?

С едното око в снимката и другото в Карвальо, момичето понечи да продължи по пътя си:

— Съжалявам, автобусът тръгва.

— Ще чака още десет минути. Разбирам, че сега не е подходящо време. Бих искал да разговарям с вас в друг, по-удобен час. На обяд например.

— Аз обядвам в завода, като свърша смяната.

— А после?

— После имам работа.

— Целия ден ли?

— Целия ден.

— Ще ви чакам на изхода след смяната.

— Казах ви вече, че не познавам този господин.

— Може би не сте погледнали както трябва снимката. Казаха ми, че сте се познавали, че сте излизали заедно; научих го от един ветеран, комунист и профсъюзен деятел, от тези, които не лъжат, или поне така са ме учили като малък.

— Не се увличайте. Добре. Познавам го. Колкото по-бързо свършим с тая история, толкова по-добре.

— Автобусът ще тръгне.

— За това, което искам да кажа, има предостатъчно време. Този господин се казва Антонио. Живееше в квартала. Запознахме се и се виждахме няколко пъти. Един хубав ден изчезна и това е всичко.

— Изчезна от квартала, но се появи мъртъв в един строеж. Убит с нож.

Тя извърна лице, за да прикрие риданието. С гръб към Карвальо, заплака неудържимо. Приятелката ѝ бързо се приближи:

— Какво ти е?

— Нищо. Идвам.

Обърна се и втренчено погледна Карвальо, без да свежда очи. Няколко сълзи бяха достатъчни, за да се зачерви носът ѝ. Месестите ѝ устни потрепваха, когато изрече:

— Довечера в седем, на същото място.

Седна в автобуса до приятелката си и, изглежда, ѝ каза нещо за Карвальо, защото тя кимна и погледна загрижено към него. Детективът им обърна гръб, прекоси площада към входа на метрото и се гмурна в клокочещия поток от хора, които местеха крака по металните стъпала, изтъркани от милиони уморени стъпки, стъпки, влачещи извънредния товар на убеждението, че всеки ден е като предишния, че всяко стъпало нагоре, утре ще бъде стъпало надолу.

— Трябваше да почнеш в някоя банка, когато беше още млад. Сега щеше да си навъртял вече двадесет-двадесет и пет години.

Това му беше казал баща му няколко дни преди смъртта си, това беше мисълта, която го бе измъчвала, откак Карвальо му заяви, че ще напусне и университета, и затвора, и страната; и живота дори без лаврови венци по челото.

— Ако беше постъпил в Спестовна каса, щеше да е още по-добре. Работата им е по-лека.

Карвальо слушаше тези съвети с възмущение до тридесет години, с безразличие по-късно и с умиление напоследък.

Баща му искаше да му завещае сигурност. Сигурността значи да се качваш два пъти на ден на служебния рейс или в метрото, за да отидеш и да се прибереш от работа.

Метрото го приближаваше към сърцето на града. Излезе на „Паралело“, прекоси тихата улица с разбит паваж и тръгна по „Конде дел Осалто“ към Рамблас. Закрачи по познатите булеварди, сякаш се бе завърнал от много дълго пътешествие. В грозната беднота на Китайския квартал се съдържаше истината на историята. По нищо не приличаше на черната мизерия, полуфабрикувана от полуфабрикатни спекуланти, полуфабрикуващи полуфабрикатни квартали. За предпочитане е бедността да е гнусна, отколкото жалка. В Сан Махин нямаше въргалящи се в калта пияници, които търсят струйка топлина в мръсни стълбища. Но това не беше постижение на прогреса, а точно обратно. Жителите на Сан Махин не можеха и да се самоубият, преди

да платят всички вноски за покупката на дупката си в този нов град за нов живот. На първата страница на току-що отпечатан вестник се четеше: Съединените щати ще имат нулев прираст през 1980 година. Президентът Картър потвърждаваше това с присъствието си на страницата — като същински директор на клон на Спестовна каса, който всеки ден с учудване открива, че в задълженията му влиза да бомбардира Москва или да се подуе от денонощно тъпчене с ябълкова торта. Какво би направил ти, ако си президент на Съединените щати? Щеше да спиш с Фей Дънъуей^[1]. Това за начало... Ако се съгласи, разбира се. „Предупреждавам ви, че аз съм президентът.“ Фей би го погледнала с дивите си очи и би се направила, че го целува, за да ухапе и откъсне предателски носа му. Предупреждавам ви, че току-що изядохте носа на президента на Съединените щати. Карвальо влезе безшумно в кабинета си. Бискутер хъркаше на сгъваемото походно легло, което всяка вечер разпъваше, след като приготви и почисти продуктите за ястията, с които искаше да удиви Карвальо на следващия ден. Спеше свит и с едно отворено око. Кичурите руса и права коса стърчаха на слепоочията като израснали не на мястото си рога.

— Вие ли сте, шефе? — каза по-скоро отвореното му око, отколкото устата, която току-що бе изхъркала.

— Аз самият. Ама че концерт! Що за хъркане!

— Ами, буден съм, шефе — и продължи да хърка.

Карвальо го прескочи и се зае да прави кафе. Но Бискутер вече ставаше от леглото и търкаше изпъкналите си, без мигли оченца. Усмихна му се, едва прогонил съня, като грозно ангелче, напъхано в жълта пижама.

— Цяла нощ веселба, а? Бива си ви, шефе. Отново се обади онази смахнатата и Чаро, и една госпожа се обади, поне имаше глас на такава. Записах фамилията в бележника.

Карвальо видя, че гласът, на госпожата принадлежеше на вдовицата.

Госпожа Стюарт Педрел го канеше на аперитив на Вия Венето.

— Какво ще се празнува?

— Победата на господин Планас като заместник-председател на СЕОЕ. Единственото свободно време, с което разполага госпожа

Стюарт. Не забравяйте вратовръзката. Много са стриктни във Виа Венето.

Секретарката отново напомни, че срещата е в един.

— Бискутер, имаш ли вратовръзка?

— Имам една, която ми подари майка ми преди двадесет години.

— Много добре.

Бискутер се появи с продълговата картонена кутия, пълна с нафталин, под който спеше горската красавица — синя вратовръзка на бели точки.

— Много мирише.

— Обичам си я много, спомен ми е.

— Закачи спомена си на прозореца, малко да се изветри вонята. Ако изляза на улицата с такава връзка, веднага ще ме откарат в инфекциозна болница.

— Ами такива неща се държат в нафталин.

Бискутер откряна прозореца, опъна конец между двете крила и закачи вратовръзката, сякаш с нежна ласка, а не с шипка за пране. Карвальо се обади в дома на Стюарт Педрел.

— Не, не бъдете госпожица Йес. Кажете й, че съм се обаждал. Ще я чакам в два часа в ресторант „Синята река“ на улица „Сантало“.

Още щом затвори, телефонът иззвъня. Мъжки лиричен тенор.

— Има ли там частен детектив?

— Да, аз съм.

— Бих искал да говоря с вас по един поверителен случай.

— Жена ви ли е избягала?

— Как разбрахте?

— Интуиция.

— Не е за телефона. Работата е много деликатна.

— Елате тук. Сега.

— След четвърт час съм при вас.

Учуденият поглед на Бискутер го очакваше.

— Как отгатнахте?

— По гласа. Деветдесет процента от тези гласове принадлежат на съпрузи, на които жените са избягали. Защото им е дошло до гуша да ги слушат, предполагам.

Бискутер отиде до магазина. Карвальо си рисуваше чудовища и цветенца, когато човекът почука плахо. Носеше измачкан костюм

върху измачкано тяло. Беше плешив и имаше глас на границата между лиричен тенор и колоратурен сопран. Някои хора се раждат с вид на изоставени съпрузи, помисли Карвальо. Прочее не си струва изобщо човек да се ражда за съпруг. Онзи избухна в плач още след първото сложно изречение. А когато съобщи, че жена му е руса и се казва Нурия, се задуши от ридания.

— Пийнете една глътка. Това е ракия.

— Не пия на гладно.

— По това време не трябва да сте гладен. Искате ли някакъв сандвич? Може би е останало малко мерлуза със сидра.

Човекът беше забелязал връзката на прозореца и не отместваше от нея лявото си око, а с дясното наблюдаваше Карвальо.

— Аз съм един скромен хлебар. Имам малка фабрика за хляб.

Ужас! Как може човек да има фабрика за хляб?!

— С това съм се занимавал цял живот. Родителите ми имаха хлебарница и фурна в Сантс и винаги съм живял в такава обстановка. Какво да ви кажа, това е целият ми живот.

— И жена ви ли се занимава с това?

— Помага малко в сметките. Но тя е от друга среда. Баща ѝ е бил съдия.

— Знаете ли къде е?

— Мисля, че знам.

— Къде?

— Срам ме е.

— Не само знаете къде е, но и с кого е.

— Да, но разберете, много ми е неудобно. Някъде из тези улички наоколо. Отишла е с господин Ипарагире, баски пелотари^[2], който си въобразява разни работи.

— Какви работи?

— Ох, дори не питайте. Фантазии. Не зная просто както намират жените в такива типове.

— Какво си въобразява? Кажете де!

— Че бил от ЕТА^[3], нали разбирате. Живееше под наем в малко мебелирано апартаментче в сградата, където е канцеларията ми, и често идваше да си побъбрим. Разправяше какви били баските, какви били мъжествени, това, онова. Заложат четири бомби, убият четирима

нещастници и вече се мислят за кой знае какво, я за Кърк Дъгълс, я за Тарзан.

Засмя се съзливо на собствената си шега.

— Имали сте късмет, можеше да тръгне и с някой от ГРАПО^[4].

— Защо да съм имал късмет?

— Защото ЕТА е друго нещо. В последно време вие сте вторият случай на съпруг, измамен от някой, който твърди, че е от ЕТА.

— А не е ли от ЕТА?

— Не е.

— Ама че нахалник.

— Всякакви средства са добри, за да свалиш някоя мадама. По мое време с половин дузина позиви и малко политически спорове под сурдинка винаги имаше шансове. Днес жените са по-взискателни. Търсят по-силни изживявания.

— Но моята Нурия никога не се е занимавала с политика. Вижте, баща ѝ беше от десницата, много десен — един от тези съдии, които дойдоха с националистите. И, майчице, какво ли не направиха! Та за какво ѝ е сега това на нея? Аз също не се интересувам от политика. Не си изкарвам прехраната с нея.

— Добре. Вие си знаете къде и с кого е жена ви. Какво искате да направя аз?

— Да се срещнете с нея и да ѝ кажете колко зле постъпва. И децата изостави. Две малки момичета.

Отново сълзи.

— Само след няколко дни ще мога да направя нещо за вас. Дотогава да не бързаме. Не бива да ги плашим.

— Но ако се забавите много?

— Какво от това?

— Неморално е.

— Най-неморалното вече е минало. Нужно е време, да ги вразумим.

— Ще платя колкото трябва.

— Надявам се.

— Ето моята картичка. В мое лице имате не само клиент, но и приятел. Е, какво да кажа на дъщеричките?

— Какво им казвахте досега?

— Че майка им е отишла в Сарагоса.

— Защо в Сарагоса?

— Защото понякога ходи там.

— Какво прави в Сарагоса?

— Там имаме приятели, които държат склад за брашно. Просто не знам как да постъпя. Дори мислех да им кажа... В такъв момент на човек му минават през ум толкова глупости.

— Какво искахте да им кажете?

— Ами че е умряла.

Гледаше го с потънали като в локви очи, решителен, почти героичен, сякаш показваше на Карвальо ножа, с който е убил прелюбодейката.

— Все някой ден ще се върне, защото чувствата на тези пелотари не са много трайни. Но жалко за децата.

— Този не е какъв да е пелотари. Струва ми се, че има постоянен договор на едно игрище в Барселона.

— Те са непостоянни хора. И казвате, че са някъде в този квартал?

— Да.

— Откъде знаете?

— Преди два месеца баскът се премести и Нурия започна да закъснява за работа или за вкъщи. Един ден не се стърпях и я проследих. Те се срещнаха много близо. На площада, където е паметникът. Влязоха в едно от мръсните пансиончета из съседните улички. Качиха се. Попитах портиера дали баскът живее там. Там живееше. Предполагам, че сега са заедно. Ето ви адреса. Оставям тази работа във вашите ръце. Ще платя колкото кажете. Умея да ценя добрата работа. Искате ли чек? Десет хиляди, двадесет хиляди?

— Петдесет хиляди.

— Петдесет хиляди — повтори човекът, преглъщайки цифрата и посегна към портфейла си.

— Не сега. След седмица, когато Нурия се завърне у дома, тогава ще ми платите.

Учтивостта му беше така прекалена, както и депресията преди малко. Карвальо затвори вратата зад него и си рече: Нурия, давам ти още няколко дни да се разнообразиш. Полага ти се семеен отпуск. Отбеляза в тефтерчето деня, в който трябваше да освободи неверницата от ръцете на терориста. Освободи и вратовръзката от

бесилото ѝ, помириса я — миризмата беше понамаляла. Бискутер се върна, когато Карвальо ръкомахаше с вратовръзката, увита като змия около шията му.

— Бискутер, не мога.

— Внимателно, шефе. Полека, че ще ми я съсипете.

Бискутер му направи възела с ръце на цигулар.

— Погледнете се в огледалото, шефе. Страшно ви отива.

[1] Известна американска кинозвезда. — Б.пр. ↑

[2] Пелотари — играч на „пелота баска“. — Б.пр. ↑

[3] ЕТА — сепаратистко движение на баските. — Б.пр. ↑

[4] Терористична организация в Испания. — Б.пр. ↑

Царя го нямаше, въпреки че заведението беше украсено, сякаш за да се угоди на повелителя на цяла Русия. Двеста или триста чистички мъже, с вратовръзки и лица, току-що изваяни от скулптор, специализиран в изработката на глави на директори на предприятия. Около петдесет жени, заети в ежедневна и безмилостна борба със затлъстяването, разширените вени и регулировчиците. Около тридесет келнери с табли-аероплани, натоварени с деликатеси, лъжици, пълни с кашички, обсаждащи — ам, ам, ам — устата на злояди деца. Злояди пръсти, но безмилостни челюсти, нагъващи парченца от рая по двеста песети квадратния метър: руски хайвер, астурийска съомга, фурми, увити в бекон, омлет с картофи и пълзящи по майонезата скариди, руски раци във френски сос, маслини от Каламата, парченца шунка Кумбрес Майорес. Без алкохол — поръчваха те, като опипваха с ръка талиите си, малтретирани с класова омраза от масажистите. Безалкохолна бира, безалкохолен вермут, безалкохолно вино, безалкохолен херес, безалкохолно уиски.

— Едно уиски с алкохол — поръча Карвальо и сервитьорът избра бутилка уиски с алкохол.

— Това е уиски с алкохол — каза той на вдовицата, сякаш запознаваше бутилката с нея. Тя беше сложила тюрбан от лилава коприна, подчертаващ приликата ѝ с Жан Моро и Мария Монтес^[1].

— Трябваше да разговарям с вас и няхах друг удобен случай.

— Между другото аз ще поздравя господин Планас.

— Това си е ваша работа. А аз напразно очаквам да ми се обадите, за да ми съобщите как вървят нещата.

— Няма нищо ново. За няколко часа не мога да разреша мистерия, която съществува повече от година.

— С кого разговаряхте?

Той премълча всичко, свързано със Сан Махин. Тя не се разстрои, когато Карвальо спомена имената на Лита Вилардел и Ниса Паскуал.

— Серхио Бесер ли? Кой е той?

— Специалист по „Регентката“, роман на Кларин. Но познава добре и италианската литература.

— Защо се консултирахте с него?

— Не съм специалист по всичко. Поезията не ми се отдава много, а съпругът ви е бил голям почитател на стиховете.

— С една дума — напреднахте ли?

— И много, и никак.

— Кога ще науча нещо? Надявам се, че първа ще получа информация. Отпишете другите кандидати или кандидатки. Например дъщеря ми. Аз съм ви наела, не Йес.

— Престъпникът винаги се връща на местопрестъплението си — намеси се Планас в разговора. — Да не би господин Карвальо да се надява да намери между нас това, което търси?

— Аз го помолих да дойде. Нямаше друг начин да говоря с него.

— Още не съм ви поздравил.

— Благодаря. Както казах при приемането на поста, това е длъжност, на която се служи, а не с която си служиш.

— Сега не правиш изказване.

— Трябва да си го повтарям, докато сам си повярвам.

Отдалечи се към предишното си място, с чаша плодов сок в ръка. Маркиз Мунт, с мундир на адмирал от флота на държава без кораби, го прегърна топло и широко. Маркизът и Планас се отделиха и си зашепнаха усмихнати, като стария висок маркиз бе сложил ръце на раменете на избаника. По едно време Планас погледна през рамо към Карвальо и погледът на маркиза стана някак твърд, когато се спря на детектива.

— Гледат ни.

— И какво от това?

— Когато по филмите героят казва на героинята: гледат ни, тя трябва да пусне тънък смях и зачервена, да го хване за ръцете и да го задърпа към градината.

— Тук всеки гледа всеки.

— Да, но тайно, а двамата ваши съдружници ни гледат и идват насам.

— Карвальо, не пиете ли бяло вино? Нима тук нямат от вашата марка?

— Вие също не пиете бяло вино.

— Не. Пия нещо не толкова ортодоксално, което открих в Португалия. Вино Порту с парченце лед и резен лимон. По-добро е от най-добрия вермут. Негово Кралско Височество графът на Барселона ми препоръча рецептата по време на една от безкрайните ваканции, прекарани в Есторил^[2], и Мотрико също я призна за отлична. Исидро,

би трябвало поне за миг да нарушиш диетата си и да го опиташ. Господин Карвальо, този човек е невъзможен. Когато е на диета, е на диета, а когато прави гимнастика, прави гимнастика.

Маркизът погали с гърба на ръката си бузата на Планас, който рязко се отдръпна.

— Чудесна си, Мима, младееш с всеки ден. Като те видях отдалече, си помислих: Коя ли е тази ослепителна жена? Коя можеше да бъде?

— Господин Планас, вика ви господин Ферер Салат.

Припрени шъткания възстановиха тишината.

Председателят на Сдружението на собствениците изнесе реч и се поздрави, задето има до себе си толкова упорит, интелигентен и полезен човек като Исидро Планас. Планас слушаше в положение „мирно“, с ръце отзад, вирнати рамене и ту вдигаше високо глава, ту изведнъж я навеждаше, особено когато се усмихваше на някое от остроумията или похвалите на Ферер Салат. Ръкоплясканията за първия оратор бяха кратки, но силни, като че ли точно измерени за големината на помещението и значението на повода. Планас се появи на сцената, като клатеше глава, сякаш думите му излизаха от някаква вътрешна хидравлична помпа.

— Няма да се извинявам, че съм се родил. Ние, едрите собственици, трябва да престанем да искаме прошка, че сме се родили. Голяма част от благополучието, в което сега живеем, е плод на усилията ни, но въпреки това сега времената са трудни. Сякаш е срамно, че си бил или че си собственик. Но повтарям — нямам намерение да се извинявам, че съм се родил. И съм се родил собственик.

Ръкопляскания. Мунт ги използва, за да се наведе към Карвальо и да пошепне на ухото му:

— Какъв демагог!

— И не само няма да се извинявам, че съм се родил, но и ще помагам всички ние да си възвърнем духа, който искат да ни отнемат. Много самоубийци има в нашето общество. Те изобщо не разбират една проста истина. Не знаят, че като пропаднат собствениците, пропада страната и работническата класа. Едно свободно общество върви ръка за ръка с общество, в което икономиката на пазара и свободната инициатива са закон. Такъв е и нашият закон, защото ние

вярваме в свободното общество. Свободата заслужава да бъде жертвувана само заради живота, но за предпочитане е да имаме и двете, ако могат да съществуват заедно. Знаете, че никога не съм гонил служби. Може би ще кажете, че е било от политическа предпазливост. Моят приятел маркиз Мунт би казал, че е естетическа предпазливост. Аз не потвърждавам, нито отричам. Но смятам, че ние сме били, сме и ще бъдем собственици в който и да е политически строй и нашата функция е да постигнем благополучие за всички, което да гарантира мира и свободата. Оставам безусловно верен на нашия председател и като го поздравявам, му казвам: „Карлос, ако ти не се предадеш, ние няма да се предадем и аз няма да се предам!“

Ръкоплясканията заглушиха лукавството в съдържаните призови на маркиз Мунт: „Не се предавай, Карлос!“

— Непоправими са. Никога няма да се спасим от риториката. А ти, Мима, няма ли да се явиш на изборите за Съюза на жените предприемачи?

Очите на Педрел меко укориха маркиза. Карвальо усети на раменете си съсухрената ръка на старика. Долови и сандаловия му парфюм и се почувства попаднал в затвор от поверителни тайни и цивилизовано двуличие.

— Вие сте от моите хора, Карвальо. Кажете, напреднахте ли с разследването? Досетих се за разговора ни преди няколко дни. Може би не беше толкова абсурдно това, което казах за университета. Изведнъж си спомних, че Стюарт Педрел ми каза, че се надява на голяма американска стипендия, с която да може да обикаля спокойно Щатите, и ако не се лъжа — да изучава социална антропология. Беше очарован от Средния Запад. Но това беше преди Южните морета, нали, Мима?

— След идеята за социалната антропология реши да замине за Гватемала, за да изучава културата на майте, и после замечта за Южните морета.

— Всеки две седмици променяше плановете си. Южните морета бяха нещо друго. Божествено, Исидро, божествено!

Планас не се възпротиви на прегръдката на маркиза.

— Жалко за финала. Приличаше на съветите, които даваше Красавица Дорита в мелницата. „Не се предавай, Карлос!“ Това да не е каталонският лозунг на собствениците?

— Ти всичко приемаш на шега.

— Всичко, освен сигурността на богатството ми. Така е. Никога няма да се предам. Ще обядваме ли заедно, Мима, господин Карвальо? Теб не те каня, Исидро, сигурно ще обядваш с шефа си.

— Да, работен обяд. Утре заминаваме за Мадрид. Ще ни приеме Абрил Марторел.

— Започват изпитанията. А вие?

— Аз имам ангажимент.

— Аз ще обядвам с теб, ако ми дадеш две минути да поговоря насаме с моя детектив.

— Значи оставам с най-приятната част на групата. Много съм щастлив, Мима.

[1] Мария Монтес — испанска киноактриса. — Б.пр. ↑

[2] Есторил или Ишторил (на португалски) — стар буржоазен крайбрежен комплекс с игрален дом, недалеч от Лисабон. — Б.пр. ↑

— Все такива ли са?

— Какви?

— Ами превземат се.

— Оставете всеки да играе ролята си. Бих желала да насочим петте си сетива към това, което ви засяга. Искам изводи, колкото е възможно по-скоро. Никой и нищо да не ви разсейва.

— След пет минути имам среща с дъщеря ви.

— И това имах пред вид между другото.

— Не аз търся нейната компания.

— Има много начини хората да се търсят и само един да се избягват. Искам да ме информирате всеки четиридесет и осем часа.

— По въпроса за дъщеря ви ли?

— Не се правете на глупак!

Йес го чакаше на един стол, встрани от масата, със събрани крака и ръце, вкопчени в седалката, в очакване на освобождаващия сигнал за ставане. Сигналът беше появата на Карвальо. Стана. Поколеба се. Накрая тръгна бързо към него. Целуна го по бузите. Карвальо я хвана за ръката, отблъсна я от себе си и я принуди отново да седне на стола.

— Най-последно — каза тя с израз, като че ли го беше чакала години да се върне от фронта.

— Току-що се разделих с майка ти и съдружниците й.

— Ужас!

— Има и по-лошо. Майка ти подозира, че развращавам малолетни, че ще те прелъстя и продам в Бейрут.

— А не е ли така?

— Не още. Искам нещата между нас да са съвсем ясни. След около седмица ще съм приключил работата си. Ще докладвам на майка ти, ще си взема парите и ако ми падне друг случай, ще се заема. Аз и ти повече няма да имаме случай да се срещаме. Нито да се чуваме по телефона. Ако искаш дотогава от време на време да преспиваме заедно, аз нямам нищо против. Но нищо повече. И не очаквай нищо за в бъдеще. Моят занаят не е да правя компания на чувствителни девойки.

— Една седмица. Само една. Позволи ми да я изживея с теб.

— Личи си, че никога не ти се е случвало нищо сериозно!

— Аз не съм виновна, че никога не ми се е случвало нищо сериозно, както ти казваш. Какви хора уважаваш? Тези, които страдат още от раждането си ли? Една седмица. След това ще си отида и повече няма да те безпокоя, заклевам се.

Беше хванала ръката на Карвальо върху масата и келнерът трябваше да се изкашля, за да ѝ обърне внимание върху менюто.

— Каквото и да е, моля.

— В китайски ресторант не можеш да поръчваш каквото и да е.

— Избери ти.

Карвальо избра порция пържен ориз, роле „Пролет“, скариди и телешко със сос от стриди. През цялото време Йес държеше едната си ръка на лицето и без охота чоплеше по нещо ту тук, ту там. Карвальо преглътна възмущението, което обикновено изпитваше, когато се хранеше с човек без апетит, и компенсира пропуските на Йес.

— Майка ми иска отново да отида в Лондон.

— Отлична идея.

— За какво? Вече зная английски. Познавам добре страната. Иска да замина, за да не ѝ преча. За нея всичко е идеално. Брат ми в Бали — не я притеснява, харчи по-малко, отколкото тук, и не си пъха носа в търговията. Другите двама — по цял ден на моторите и учат по задължение. Две късчета кръстено месо. Малкият е изцяло неин, властва над него и го контролира. Само аз ѝ преча, както ѝ пречеше баща ми.

Карвальо продължаваше да яде, сякаш не му говореха.

— Тя го уби.

За момент Карвальо взе да дъвчи по-бавно.

— Чувствам го. Усещам го.

Дъвченето възприе нормалния си ритъм.

— Това е ужасно семейство. По-големият ми брат замина отегчен от всичко и от всички.

— От какво беше отегчен?

— Не зная. Той замина, докато аз още бях в Англия, но сигурно му е било дотегнало от тези маниери на богиня, на жена, която всичко знае. По същия начин се отнасяше с баща ми. Никога не му прости няколкото романа, нито пък тя се реши да има свои приключения. Знаеш ли защо? Защото в такъв случай трябваше да прости на баща ми. Не, не. Продължи да се прави на добродетелна, за да може да

изисква, да се кара, да осъжда. Баща ми беше човек с въображение, с изтънчена душа.

— Скаридите са чудесни.

— Научи се да свири на пиано, без някой да го е учил, и свиреше като мен и дори по-добре. Да, по-добре свиреше.

— Баща ти беше егоист като всяко друго човешко същество. Живял е живота си и това е.

— Не, не е вярно. Не може да се живее с мисълта, че всички са егоисти и мръсници.

— Аз съм живял по този начин и точно така мисля. Убеден съм в това.

— Значи аз съм мръсница?

— Сигурно ще станеш.

— Хората, които си обичал, също ли бяха мръсници?

— Това е уловка. За нас е необходимо да бъдем добри с тези, които са добри с нас. Това е неписан договор, но е договор. Но обикновено живеем, сякаш не знаем, че всички са мръсници. Колкото по-умен е човек, толкова по-рядко забравя това и повече мисли за него. Никога не съм познавал някой наистина умен човек, който да обича или да има доверие в хората. Най-много да ги съжалява. Разбирам това чувство.

— Но другите няма защо да са непременно лоши или осакатени. Така ли разделяш хората?

— Е, има глупави и садисти.

— И това ли е всичко?

— Има и бедни и богати. Има хора от Сарагоса или от Ла Коруня^[1].

— А ако имаш дете, какво би мислил за него?

— Докато е слабо същество, ще му съчувствам. Когато стане като теб, ще започна да го изучавам, да го дебна, за да уловя точния момент, когато младата жертва ще претърпи метаморфозата и ще направи първите си стъпки на палач. А когато стане палач, ще се постарая да се срещам с него колкото е възможно по-рядко. Ако се окаже палач с успехи, няма да има нужда от мен. Ако е жертва, ще заплати многократно моята помощ. Ще я заплати с огромното удоволствие, което ще изпитам от възможността да продължавам да го закрилям.

— Би трябвало да те стерилизират.

— Не е необходимо. Аз съм се погрижил за това. Първото нещо, което изисквам от партньорките си, е доказателството, че носят спирала или вземат хапчета, а ако не са наред, си слагам презерватив. Винаги си нося кутийка в джоба. Купувам ги в „Ла Пахарита“, магазинчето за гумени изделия на улица „Риера Баха“. Там започнах да си купувам и все оттам пазарувам. Десерт?

— Не искам десерт.

— Аз също. Спестявам си триста и петдесет или четиристотин калории. Планас ме зарази с манията си за диети.

Йес сбърчи нос.

— Не го ли харесваш?

— Никак. Той е пълна противоположност на баща ми. Суров и пресметлив.

— А маркиз Мунт?

— Този пък като че ли е изскочил от някоя оперета.

— Учудваш ме. Много си строга с другите.

— Те бяха обсадата на баща ми. Те го затвориха в този мизерен кръг на мизерно съществуване.

— В последно време баща ти е търсил любовници на твоята възраст.

— Какво от това? Да не би да им е плащал? Те сами са го харесвали. Страшно се радвам.

— Кой или какво уби баща ти?

— Те го убиха. Всички те. Майка ми, Планас, маркизът, Лита Вилардел... Сломен беше от отвращение, както аз сега.

— Същото би могла да каже майка ти.

— Не. Тя е щастлива сега. Всички я ласкаят. Всички коментари по неин адрес са хвалебствени. Колко е смела! Колко е умна! По-добре се справя от мъжа си! Разбира се, че се справя по-добре. Нищо не ѝ пречи. Тя е като ловец, устремен след плячката си. Никога не се разсейва. Няма усет за нюанси.

Сграбчи ръката на Карвальо и пепелта от пурата му падна в чашата с горещ жасминов чай.

— Нека дойда у вас някой ден. Днес.

— Какво натрапчиво желание да дойдеш в дома ми.

— Там е чудесно. Това е първият дом, в който майка ми би се чувствала неловко.

— Очевидно никога не си пристъпвала прага на блоковете, които баща ти е построил за другите. Чакам те вкъщи тази вечер. Ела по-късно.

[1] Градове в Испания. — Б.пр. ↑

— Каква чест! Ти тук, без да са били камбаните! — Чаро, полугримирана, още не се беше отстранила от входа. — Мисля, че малко нещо се познаваме.

— Ще ме пуснеш ли да вляза или не?

— Та кой може да попречи на великия Пепе Карвальо да влезе? Очаквах с огромно нетърпение господинът да се върне от експедиция, ако не се лъжа — на Северния полюс. Как са белите мечки?

Карвальо се отправи механично към обичайното си място. Остави сакото си на обичайния стол, отпусна се както винаги в единия край на дивана, механично потърси пепелника.

— От петнадесет дни тези стени не бяха виждали ваше благородие. Мислех си, може да са го избрали за римски папа, че напоследък те взеха много да мрат, а и моят Пепе е добър йезуит. Да, йезуит си.

— Чаро...

— Йезуит е слабо казано. Цяло йезуитище. Ако му трябва Чаро, хайде — Чаро. Ако няма нужда от нея, хайде в килера. Но Чаро трябва винаги да е на разположение на господина, на неговите заповеди. Кълна ти се, дотук ми е дошло. И по-нагоре дори.

— Ако веднага не млъкнеш, си тръгвам.

Разкочена, с ръце на кръста, със затворени очи, като клатеше глава, Чаро викаше:

— Отивай си, откъдето си дошъл. Сама съм си виновна, защото съм глупачка! — дребното й, намазано с фон дьо тен лице потръпваше от ярост.

Карвальо стана, взе сакото си и тръгна към вратата.

— Сега пък си отива. На господина не можеш да му кажеш истината в очите, защото се обижда. А аз не мога ли да се обиждам? Къде отиваш? Не те пускам. Тук ще стоиш.

Изтича пред него и заключи вратата. Разплака се и потърси закрила у Карвальо. Въпреки че той отначало реагира бавно, тя силно се притисна в него и продължи да плаче на гърдите му.

— Толкова съм самотна, Пепе. Самотна. Какви ли не ужасни неща си помислих, Пепе, кълна ти се. Вече съм ти омръзнала, защото съм парцал. Винаги съм се страхувала, че няма да издържим дълго.

— Но, Чаро, при нас е така от осем години...

— Да, но никога не е било толкова зле, както напоследък. Сигурно имаш някаква връзка.

— Винаги съм имал някоя и друга връзка.

— Каква нужда имаш от други жени? Аз ходя с други мъже, за да живея, за да ям, а ти?

— Престани, Чаро. Вярно, че напоследък идвам рядко, но сега разследвам един много заплетен случай. Обикалям. Днес тук, утре — там.

— Вчера не си спал вкъщи.

— Не.

— Среща ли имаше?

— Не, никаква среща. Спах в един гроб.

— В гроб ли?

— Мъртвеца го нямаше.

— Ти все пак оставаш с мен, Пепе — засмя се тя през сълзи.

Пепе я отдръпна и се отправи към вратата.

— Дойдох да те поканя за събота и неделя, но ако не искаш, забрави го.

— Аз да не искам? Цели събота и неделя? Къде, Пепе, къде?

— Препоръчаха ми един ресторант в Сердания^[1], на семейство пенсионери, жената готвела много вкусно. Можем да направим и една екскурзия. До Франция. Ще си купим разни сиренета и пастети.

— А аз ще си купя някакъв крем за пъпчиците, които ми излязоха. Виж, Пепе, гледай, моля ти се, колко съм грозна с тия пъпчици.

— Ще ти се обадя в петък по обяд. Можем да тръгнем привечер.

— Нали знаеш, че петък вечер имам много работа.

— Тогава събота сутринта.

— Не, Пепе, не. В петък. По дяволите работата.

Целуна го по устата, сякаш пиеше от него, и се притисна до Карвальо с цялото си тяло, докато краката му не заслизаха по стъпалата. Образите на вдовицата и дъщеря ѝ се наслаждаваха върху този на Чаро.

На улицата проститутките се бяха впуснали да търсят клиенти по необичаен за добрите времена час. Страхотен пазар! Стара проститутка, пропита от алкохол от всякакви реколти, стоеше до млада, пропаднала за петнадесет дни настървена практика със

затворени очи, с желанието да забрави колкото може по-скоро изгубеното чувство за морални задръжки. Младите погледи излъчваха повече цинизъм от старите. „Ще те направя много щастлив, миличък, харесваш ми. Искаш ли да си легнем?“ Проститутката за часовете между обяда и вечерята, едва вдигнала масата у дома си, дебнеща часовника, за да се върне навреме вкъщи и пригответи вечеря за мъжа си и децата, прикрива чакането си пред витрините на магазини, където няма нищо за гледане. Беше се запознал с Чаро пред витрината на магазин за куфари. Момичето вече бе направило скока от проститутка в заведението „Венецуела“ до постоянна call-girl^[2], в стая под наем за нейна сметка, на мансардния етаж на една нова кооперация в сърцето на Китайския квартал. Тогава Карвальо беше пиян и я попита за цената, а тя му беше отвърнала, че греша. „Ако е грешка, готов съм да платя много повече.“ Така той за първи път влезе в апартамента, който често щеше да бъде негов дом до седем вечерта, когато идваха постоянните клиенти на Чаро. „Няма ли да ти подхожда повече някой апартамент в Барио алто^[3]?“ Но там жилищата бяха по-скъпи, а и на клиентите повече им харесваше смесицата между обичайната гнусотия и изискаността на прогреса. Китайски квартал и телефон. „Следващия път се обади по телефона. Не обичам да ме вземат от улицата. Никога не съм била по улиците. Не съм от тези.“ Карвальо привикна с шизофренията на момичето, двойствения ѝ живот на ревнива приятелка през деня и телефонна проститутка през нощта. Най-напред той ѝ предложи да остави занаята, но тя твърдеше, че не може да прави нищо друго. „Ако се хвана секретарка или машинописка, шефът ще ме работи, а ако се омъжа, ще ме работят мъжът ми, свекърът, зетят и всичко живо. Не се смей! В моето село женените жени ги толкова всичко живо и най-често свекърът. Нали така? Тогава не ме закачай. Аз обичам теб и когато ме пожелаеш, няма да се правя на превзета.“ Никога не говореше за работата си, нито за клиентите. Наложиха се само веднъж Карвальо да се намеси. „Една свиня иска да ме гледа как ходя по голяма нужда, а ако не се съглася, ме заплашва с пистолет.“ Карвальо го бе причакал на стълбите с шише урина и му го беше излял на главата. „Като се появиш следващия път, ще бъдат лайна и ще ти ги излея у вас, пред жена ти.“

Твърде много бяха жените около него в последно време. Вдовицата, решена да остави и кожата си в един свят на борба,

създаден за мъже като Планас или мъжа й. Невротичното момиче, което внезапно се бе сблъскало с болката и смъртта. Чаро, която му искаше сметка за толкова отнети минути на нежност и секс. Другата щеше да бъде Ана Брионгос, от която трябваше да изтръгне тайните й за любов и смърт със Стюарт Педрел. И като допълнение — Бледа. Разстрои го мисълта за кученцето, което, само в градината на Валвидрера, навярно преследваше звуци и миризми и вреше любопитна муцунка във всичко. Оставаше му повече от час до срещата с Ана Брионгос. Без да иска, насочи колата към Валвидрера, но по средата на пътя осъзна импулсивното си желание да види кучето и дори да го вземе със себе си на срещата в Сан Махин. Хубава картинка би представлявал Пепе Карвальо. Ще минеш в историята като Пепе Карвальо и Бледа, по подобие на Шерлок Холмс и доктор Уатсон. Раздразни се от собствената си слабост и обърна колата обратно. Големите очи на Бледа го преследваха километри напред. Аз съм расист. За едно човешко същество бих се жертвал, но в края на краищата защо мъжът или жената да са човешки същества, а кучето — не? Бих могъл да я изуча, да я пратя във френска гимназия и да им кажа: Искам да направите от тази кучка директор на Панаирите или председателка на Националната асоциация на собствениците кучета! Космонавтка. Да, Бледа би могла да учи за космонавт или за примабалерина. Сан Махин не е строен от куче. Нито едно куче не е обявявало гражданска война.

[1] Област в Източните Пиренеи с испанска (каталонска) и френска част. Районът е разделен между Испания и Франция през 1659 г. — Б.пр. ↑

[2] Call-girl (англ.) — проститутка на телефонно повикване. — Б.пр. ↑

[3] Буржоазен квартал в Барселона. — Б.пр. ↑

Той видя отдалеч неясния, загърнат в дебело палто силует на момичето, което крачеше напред-назад със здравите си къси крака. Като че ли го беше подушила, защото рязко се извърна в момента, в който Карвальо спря колата до нея.

— Качете се.

Ана Брионгос се вмъкна в колата, без да го поглежда. Замръзна на мястото си срещу движещия се пейзаж на Сан Махин, който се нижеше край тях, сякаш беше безкраен като земното кълбо.

— Тук ли ще говорим или ще идем в някой бар? Къде живеете?

— Живея в един апартамент с още две момичета.

— А семейството ви?

— Много са добре. А вашето?

— Не се сърдете. Не знаех, че и в работническата класа има такива порядки.

— Вие, както и всички куки, не знаете много неща за работническата класа.

— Аз не съм кука.

— Не ме баламосвайте с това за загубения роднина.

— Правилно. Но все пак не съм кука. Семейството на покойния ми възложи разследването. Това е занаят като всеки друг. Никога ли не сте чели криминални романи?

— Чета други книги.

— Грамши е четял криминални романи и дори има теория за криминалните романи. Знаете ли кой е Грамши?

— Италианец.

— Точно така. Един от основателите на Италианската комунистическа партия.

— Не ме интересува какво е чел.

Значките с политическите лозунги все още стояха на ревера й. „Ядрени централи? Не, благодаря“, „Свобода на словото“ и картинката с трагедията на грубо запушената с червена лента уста. Значката беше избеляла и напукана от дъжда и буквите бяха почти изтрити.

— Не мога да говоря за това в колата, изнервям се. Да отидем в кръчмичката на Хулио. Близко до църквата.

Приличаше на стара закусвалня, сякаш наета от реквизитите на Метро Голдуин Майер. Маси с мушамы на червени квадратчета, по стените висят салами, шунки и плитки чеснов лук. Отборите

„Барселона“, „Ел Еспаньол“ и „Гранада“ — увековечени на снимки. Шум от приглушени гласове — игра на домино сред кълба цигарен дим. Дървените столове отвън очакват лятото и семействата, преяли тортиля^[1], търсеци прашната и потна хладина в края на квартала. Карвальо забеляза, че приятелката, която беше с Ана Брионгос сутринта, е седнала на една маса с някакъв мъж и ги следи с очи. Ана поръча кафе, а Карвальо — една ментовка с лед. Момичето погледна смаяно чашата на Карвальо.

— Мислех си, че това се пие през лятото или е за жени със смущения в яйчниците.

— Че кой няма проблеми с яйчниците. Виж, момиче, трябва да си поговорим сериозно.

— Защо ми говорите на „ти“? Виждате ли, че сте кука. Само куките са толкова фамилиарни.

— И ти можеш да ми говориш на „ти“.

— Ще ви говоря на „ви“ и ви моля и вие да направите това.

— Как се казваше вашият приятел?

— Антонио ли имате пред вид? Знаете много добре — казваше се Антонио Поркерес.

— Първата лъжа. Да видим втората. Счетоводител ли беше?

— Защо да лъжа? Казваше се Антонио Поркерес и беше счетоводител или работеше като счетоводител при Набуко.

— Втора лъжа. Нима искате да кажете, че наистина не сте знаели истинското име на Антонио Поркерес?

— И да има друго име, това не ме засяга. Аз го познавам като Антонио Поркерес и това е всичко.

— Как се запознахте?

— На едно политическо мероприятие в края на 1977 година. Трябваше да проведем редица разяснителни събрания за Споразумението от Монклоа. Хората въобще не го приемаха, а ние, с цялата си добросъвестност, се чудехме как да ги убедим. Разправяхме им, че за в бъдеще то ще е благоприятно за работническата класа и прочее, въобще говорехме това, което ни бяха казали да казваме. После се оказа, че е мошеническа история, както всички други. Трябваше да взема думата в „Навия“, — тукашното кино. Когато свърших, Антонио дойде при мен и започнахме да спорим. Той беше против споразуменията от Монклоа. Защо се смеете?

— Можяхте ли да го убедите?

— Горедолу. Беше човек, който умее да слуша и разговаря. Не беше като другите ми познати. Не че подценявам хората от моята среда; аз се разбирам с тях главно защото са като мен. Но той имаше маниер, култура. Беше образован човек, много беше пътувал и чел.

— Сигурно е кацнал тук от планетата Марс. Не се ли замислихте за това?

— Каза ми, че бил вдовец и живял много дълго време в чужбина. Бил уморен и искал само да живее, да наблюдава и бъде съпричастен към новия етап в развитието на страната.

— Бяхте ли интимни?

— Бяхме.

— Съвсем ли?

— Какво, по дяволите, ви интересува!? Дали сме спали заедно? Разбира се, че спяхме заедно.

— И изведнъж си отиде, без да се сбогува?

— Отиде си изведнъж, без да се сбогува.

— Не се ли учудихте? Не направихте ли нещо?

— Нищо не направих и не се учудих. Както беше дошъл, така си и отиде.

— Жените никога не се поучават от опита. Винаги очакват и вярват в моряка чужденец, висок и рус като в реклама за бира.

— Аз не вярвам в моряци. Разбирам обаче какво искате да кажете. Но и тук, в Сан Махин, нещата се промениха. Един мъж и една жена могат да се свържат просто така, да живеят заедно и после — сбогом. Сигурно си мислите, че такава свобода може да си позволи само буржоазията.

— И твърдите, че Антонио Поркерес е бил Антонио Поркерес?

— Казвам ви това, което зная.

— Е, тогава малко знаете или поне така изглежда. Вашият човек се казваше в действителност Карлос Стюарт Педрел. Това име говори ли ви нещо?

— Да.

— Знаете ли кой е?

— Чела съм във вестниците. Индуриалец, нали?

— Да. Създателят на Сан Махин.

Очите на Ана Брионгос се разшириха от учудване. Опитваше се безуспешно да каже нещо.

— Вие сте живели заедно с един от създателите на този рай.

— Може да не е рай, но тук сме по-добре, отколкото в Соморостро. Вие не знаете какво беше. Там прекарах цялото си детство. Антонио...

Беше се облегла на стола и под разкопчаното палто се показваше щедра гръд, облечена в рокля от тънък вълнен плат, а почти непосредствено под нея — корем на бременна, освободен от прикритието на връхната дреха. Инстинктивно се опита да се закрие, но разбра, че е късно. Спогледаха се. Тъгата в погледа на Ана Брионгос постепенно изпълни очите на Карвальо.

— Какво ще бъде — момченце или момиченце?

— Надявам се да е момиче. Едно копеле по-малко на този свят.

— Ами ако е момче?

Вдигна рамене и погледна към небето от салам, колбаси, чесън и звънци, сякаш облечени в униформа от слой прах и дим от евтини цигари.

— Господин Стюарт Педрел ли е бащата?

— Аз съм и майката, и бащата.

— Никога ли не сте подозирали, че Антонио Поркерес е друг човек?

— Винаги съм подозирала, но не ме засягаше.

— Сигурно винаги е вървял от лявата ви страна, понякога ви е купувал цветя, чел е повече книги от вас, употребявал е две или три хиляди думи повече от вас, можел е да опише очарованието на априлски ден в Париж. А никога ли не ви е казал, че април е най-жестокият месец? Никога ли не е споменавал, че иска да чете до късно през нощта, а през зимата да пътува на юг?

— Какво се опитвате да ми опишете? Картината на невинното прелъстено и изоставено момиче? Аз му бях обяснила за какво се борим. Обясних му какво представляват подземията на улица „Лайетана“, какъв е женският затвор в Тринидад.

— Тринидад. Това е предзнаменование. В един строеж на този район бе намерен трупът му.

Огромно недоверие се изписа по лицето на Ана Брионгос.

— Бяха го намушкали няколко пъти с нож. Изглежда, са действали двама. Единият — слаб и нерешителен, другият — професионален убиец.

— Наслаждавате се на подробностите.

— Хвърлили го в изоставения строеж, навярно през оградата. Но не е бил убит там. Когато го намерили, почти цялата му кръв е била изтекла, но наоколо нямало нищо, тоест пренесли са го от друго място. И това друго място е квартал Сан Махин. Убийците му са го пренесли на другия край на града. Може би не са знаели, че фалшивото име на Антонио Поркерес ще им бъде в помощ. А може и да са знаели. Вие трябва да ми помогнете. Навярно знаете достатъчно, за да бъдете полезна.

— Вероятно са искали да го ограбят.

— Разполагаше ли с много пари?

— Не. Колкото да преживява. С малкото, което имаше, беше великолепен. Все мислеше какво да ми подари. Но не цветя. Тук грешите. В Сан Махин няма цветя.

— Един ден той не е дошъл на срещата. Вие какво направихте?

— Чаках няколко часа. После отидох у тях. Нямаше го. Но всичко беше на мястото си, сякаш съвсем скоро щеше да се върне.

— Имахте ли ключ?

— Да.

— След това отново ли ходихте?

— Да, много пъти.

— Не му ли оставихте бележка, в случай че се върне.

— Да... не... Не му оставих бележка, за какво? Веднага разбрах, че вече няма да се върне.

— Знаеше ли за детето?

— Да.

— Предположихте ли, че е избягал заради детето?

— Отначало не го свързвах с това, защото ясно му бях казала, че детето си е мое. Но после се замислих. Може би се е почувствал виновен, но какво говоря? Сякаш си е отишъл, а в същност вече го няма.

— Не ви ли мина през ум да позвъните по болниците, да разпитате в градската полиция? Не се ли учудихте, когато седмици след това апартаментът все си е стоял така?

— Престанах да ходя у тях. Освен това той държеше малко свои неща. Живееше там под наем. Имаше само малко книги. Останалото беше на предприятието или на предишния наемател.

— Знаете ли, че ако отида в полицията и им разкрия двойствения живот на Стюарт Педрел в Сан Махин, веднага ще се хванат за вас, защото сте единствения свидетел.

— Имам опит. От четиринадесетгодишна се разправям с полицията. И освен това няма какво да крия.

— Винаги има нещо, което да се крие, и полицията знае това.

— Аз знам правата си. Ще се оправя, не се грижете. Идете в полицията и им разкажете каквото знаете. Ако искате, ще отида аз самата.

— Не съм упълномощен да ви позволя това. Аз разследвам случая частно, по поръка на вдовицата.

— Вдовицата. Каква е тя?

— По-стара от вас и много по-богата.

— Добре ли са се разбирали?

— Не.

— Беше тъжен човек.

— И вие му възвърнахте радостта...

— Нищо не съм му възвръщала. За глупачка ли ме мислите? Струва ми се, че за вас ние тук сме някакво дивашко племе.

— Ще ви задам един последен въпрос за днес. Не помните ли нещо, някакъв факт или лице, които да могат да ни насочат по следите на убийството?

— Последен въпрос за днес и завинаги. И последният ми отговор — не.

— Пак ще се видим — каза Карвальо и неохотно стана.

— Надявам се, че не.

— Кажете на приятелката си и придружителя ѝ следващия път да се прикриват по-умело.

— Въобще няма за какво да се прикриват. Тук са, защото така искат, както и аз.

Карвальо тръгна с колата за срещата с господин Вила. Той беше пред телевизора, заобиколен от внуците си, и гледаше някакъв филм за коне. Отново се качиха в кабинета.

— Имате ли информация за живущите в квартала?

— Почти за всички.

— Може би имате и картотека?

— Господин Виладеканс разпореди да се направи. Има административна картотека и друга с данни за живущите. Административната е съвсем пълна, а другата — не толкова.

— Какви данни?

— Ами ако се забъркат в някаква история... Изобщо трябва да знаем с кого си имаме работа. Това тук е джунгла.

— Трябва да узная всичко за Ана Брионгос.

— За нея мога да ви кажа и без картон. Това момиче е червено, но не пречи. Особено от няколко месеца насам. От около година не се проявява. Казаха ми, че имала приятел.

— Къде живее, какви са ѝ познанствата, семейството. Всичко, което знаете.

— Да видим какво мога да направя.

Картотеката се намираше в шкаф с най-обикновена външност. Господин Вила започна да рови в него и извади: три-четири картонени фиша, които се опита да прочете, като ги отдалечи от очите си.

— Нищо не виждам без очила.

Адресът на Ана Брионгос, този на семейството ѝ. Родители и шест деца. Родителите бяха родом от Гракала, както и най-големият син; другите бяха родени в заселническа Барселона, най-малкият — в Сан Махин. Бащата — разпоредител в едно кино в Ла Бордета. Майката работи като чистачка в същото кино. Най-големият син — женен, на работа във фабрика за бъчви във Вик. След него беше Ана, Педро Лариос...

— Защо това момче от семейство Брионгос се казва Педро Лариос?

— Не е тяхно дете. Нищо повече не зная.

Едно от момичетата работеше като фризьорка в Сан Махни. Малките две момчета бяха ученици. Фишът на Ана Брионгос информираше за активна политическа дейност. До името на брат ѝ Педро Лариос беше отбелязано, че на четиринадесет години е откраднал мотоциклет.

— Какво друго се знае за това момче?

— Това не е полицейска картотека. Тук отбелязвам каквото ми разкажат.

Карвальо си записа някои данни.

— Искам от вас пълна дискретност.

— Не се притеснявайте. Забъркали ли са се в нещо?

— Не. Просто формалност.

— Не е много приятно да се следят хората, но този контрол сега е по-нужен от всякога. Свободата е много хубаво нещо, но тя е свързана с голяма отговорност и затова трябва да се наблюдава. Има ли някаква връзка с наемателя, за който ме питахте онзи ден?

— Вероятно.

— Аз не поемам никаква отговорност. Това беше пряка заповед от господин Стюарт Педрел, лека му пръст. Ще говоря с господин Виладеканс.

— За сега не говорете с него. Аз лично ще му представя доклад.

— Както кажете. Искате ли да пийнете нещичко?

— Какво имате?

— Каквото искате. „Калисай“, билково, коняк, анансонлийка, „Аромас де Монсерат“.

Изпи чашка „Аромас де Монсерат“, загледан в телевизора. Новелата разказваше тъжната история на една красива мексиканска фермерка, изоставена от мъжа си заради неговата слабост към конете.

— Дядо, какво значи Чаро?

— Чаро е каубой.

— Каубой от Запада ли?

— Да, но от Мексиканския Запад. Всичко искат да знаят. На такава възраст човек обаче невинаги знае всичко, което го интересува.

— Почти никога.

— Това е вярно. Точно така си е.

— Казаха ми, че семейство Брионгос не е одобрявало политическата дейност на дъщеря си.

— Да. Такова излезе това момиче, кой знае защо. От сополанче досега все ще се забърка в някоя каша. Но и при Франко също. И яде бой, защото си го търсеше. Един ден си поприказвах с нея, когато беше оная бъркотия с поликлиниката. Тя ми рече, че съм бил франкист. Аз никакъв не съм бил. Стрелял съм пет пъти по време на войната, и то на страната на червените, защото войната ме завари тук, не за друго. Аз й казах, че е скандалджийка и че хората само когато разговарят, стигат до разбирателство, а не като си крещят един на друг. А тя все ми казва,

че съм бил франкист. Аз на Франко нищо не дължа, е, не нищо, дължа му спокойствието и работата си. Защото много го критикуваме, ама при него нямаше такива работи. Никой не ще да работи. Дошъл някой си от Алмерия^[2] и си въобразява, че за да се наведе да прибере една хартийка, ще му дадат хиляда песети. Не така. Аз също не съм директор, но тази неразбория ни води към пълна катастрофа. Работил съм като добиче, за да имам спокойни старини. Никой нищо не ми е дал. Децата ми се изпожениха и имат добро положение. И здраве. Някоя пара, когато вече няма да мога да работя. Какво повече ми трябва? Но да ме тровят двама-трима нехранимайковци, на които им са се приискали звездите от небето — а, не! Виж, родителите са друго нещо. Добри хора, работници. Ходих да поговоря с господин Брионгос малко да постегне дъщеря си. Веднъж ще ми иска поликлиника, друг път — да поправяме водопровода. Училища. Хей, момиче, я се опомни. Джобът ми да не е бездънен. Освен това на мен ми нареждат какво да правя. За щастие от няколко месеца си трае и веднага си пролича. Явно, годеникът ѝ е подействал успокояващо. Да пази господ от недотакована жена!

Намигна, за да оправдае неприличния израз, надигна лакти, като че ли бяха криле, с които ще литне, и се изсмя или по-скоро кихна, предизвиквайки възмущението на внуците, на които бе попречил да проследят тъжната история на красивата мексиканка, изоставена заради половин дузина коне.

[1] Испански омлет (яйца, лук, картофи). — Б.пр. ↑

[2] Град в Южна Испания. — Б.пр. ↑

Господин Брионгос миришеше на омлет и капката олио, която се опитваше да забърше с кърпата от брадичката си, по всичко приличаше на капка олио именно от омлет. Имаше вид на крупие от ферибот по Мисисипи, западнал поради язва на стомаха. Изпит, плешив, с дълги бакенбарди, с големи очи като дъщеря си, той всичко определяше с ръкомахания; сякаш канеше Карвальо да влезе в огромен палат и правеше знак на семейството и прислугата да се оттеглят в покоите си. Стаята беше копие на тази с шотландското канапенце у Стюарт Педрел. Но в тясното пространство бяха наблъскани телевизорът с антена, голямата претенциозна маса за хранене в неокласически стил, столове, бюфет с витринки и два фотьойла от зелен скай, където се бяха настанили две момченца и момиченце, вкарало пръстите на едната си ръка в едно шишенце.

— Загасете телевизора и отивайте в стаята си. Трябва да говоря с този господин.

Тежкият поглед на бащата пресече възраженията на децата. Мексиканската дама беше решила да се научи да язди, за да придружава мъжа си, чарото. Една едра жена с лошо боядисана коса на платинени и кестеняви кичури започна да прибира мръсните чинии от масата.

— Пак ли се е забъркала в нещо дъщерята? Трябва да ви предупредя, че нямам нищо общо с нея. Тя живее своя живот, а аз — моя.

— Господи, ох, господи! — мърмореше жената, като продължаваше да разтребва.

— Тази наша дъщеря ни създава неприятности, а радост — никаква. Не че не съм се опитвал да я вкарам в правия път. Но какво могат да направят двама родители с толкова деца? При това и двамата работим.

— Лошите приятели и книгите й объркаха главата — извика жената високо от кухнята, за да я чуят.

— Да се чете не е лошо, но зависи какво четеш. За лошите приятели съм съгласен. Хайде, кажете ми моля какво е направила? Готов съм за най-лошото.

— Нищо. Искях да говоря с вас не точно за нея, а за един неин приятел от миналата година.

— Тя ги е имала толкова много, толкова много, че ще умра от срам. Не зная вече от какво повече ме е срам, дали от това, дето се набърка в политиката, или от това, че ляга с когото си поиска, откак разбра, че оная работа служи и за нещо друго, освен за ходене по малка нужда. Извинете, но това момиче ме изважда от равновесие.

— Става въпрос за един човек на възраст. Казваше се Антонио Поркерес.

— Да, музикантът. Дошъл е да ни пита за музиканта, Ампаро!

— А, музикантът! — извика Ампаро от кухнята.

— Музикант ли беше?

— Така го наричахме, защото дойде един ден и през цялото време говори само за музика. Бях си купил плоча на Маркос Редондо, той я разгледа и като започна — все за музика. Когато си отиде, стана много весело. Соле, момиченцето, което видяхте тук, е много смешно и започна да имитира всичко, което онзи беше казал. Едва не се пукнахме от смях. Много надут тип. Целият квартал вече говореше, че Ана си има постоянен приятел, а не го беше довела вкъщи. Майка ѝ беше потънала в земята от срам. Отидох на спирката на служебния автобус и ѝ казах: „Дори само заради майка си, запознай ни с този мъж!“. И един ден го доведе. След това си е отишъл и ѝ е оставил, каквото ѝ е оставил.

— Вие знаете ли какво ѝ е оставил?

— Та нали имам очи.

— Ох, господи, господи! — възкликна Ампаро от кухнята.

— Отидох пак на спирката и хубавичко ѝ поговорих: „Връзваш се ти, момиче, но сама се оправяй. Аз нямам нищо общо. Достатъчно си носих кръста заради Педрито“.

— Кой е Педрито?

— Синът ми. Много дълга история. Когато вече беше родена Ана, си намерих работа на един язовир във Валенсия^[1]. Отидох сам и нали знаете.

— Господинът няма защо да знае. Има мъже и мъже. Има мъже, които знаят какво да правят.

— Ти мълчи и си гледай работата. Така че тръгнах с едно тамошно момиче и то взе, че почина при раждането. Цялото село беше против мен и ми натресоха детето. А през нея беше минало цялото село, всички мъже. Връщам се с детето и жена ми, понеже е светица,

го прие. Жалко, че после излезе лошо, от лоша семка. Откъде да знае човек от кого е. Че не е мой син, се убеждавам все повече. Но това за семката е много относително. Ето на, Ана си е моя, а вижте какво стана с нея. Нито Ана, нито Педрито успяхме да укротим. Не е да не са яли бой. Накрая, по съвет на Ампаро, настанихме Педрито в изправителния дом за малолетни. Нямахме друг начин. Не издържахме. Избяга, пак го вкарахме и досега все така.

— У вас ли живее?

— Не — извика рязко жената от кухнята и добави: — Няма да живее тук, докато зависи от мен.

— Но момчето не е лошо по сърце.

— Той въобще няма сърце. Нито лошо, нито добро.

— Преувеличаваш!

— Да не говорим за това незаконно дете, защото се вбесявам, а добре ме познаваш.

Беше изпълнила цялата врата, готова да връхлети върху тях и да ги смаже.

— Тук, когато говорихте за музиката ли беше единствената ви среща с Антонио Поркерес?

— Да, тогава и още веднъж, когато бях дал билети на дъщерята, да идат заедно на кино. Поканих го на една бира, но той не пожела. Здравсти, здравсти и довиждане. Това беше всичко. Повече въобще не го видях.

Разтвори широко очи и откри лице, сякаш, за да може Карвальо да прочете в тях цялата истина.

— Мога ли да говоря със сина ви?

— За какво?

— За какво? — повтори жената и влезе в трапезарията.

— Може той да е имал някакви отношения с този човек.

— Не е имал никакви връзки с него. Дори не го видя, когато идва тук.

— Питайте и Ана. Тя ще ви каже.

— Да, питайте Ана.

„Страхувате се. Не зная дали е този предохранителен страх, който изпитваме всички бедни, но ви е страх.“

— Педро не е близък с никого от семейството.

— С никого.

— От месеци наред не се е виждал с нас. Не бих могла дори да ви кажа къде спи.

— Живее свой живот. Тук, в това семейство, всички имат свой живот, само ние двамата сме винаги зависими от другите. Нали, Ампаро?

Жената се отправи към кухнята с очи, плувнали в сълзи, а той стана. Аудиенцията беше свършила.

Карвальо му остави два телефонни номера.

— Ако синът ви мине през къщи, кажете му, че искам да говоря с него.

— Няма да го видим. Мога да ви кажа това със сигурност.

Изпрати го до вратата.

— Човек винаги мисли, че прави най-доброто за децата и накрая се оказва, че или си грешил, или не получаващ благодарност. Така и не успях с момичето. Какво да направя с момчето? Той беше непокорен. Вироглав още от ей такъв. Лепна му два шамара, а той ме гледа втренчено. Още два шамара — все същото. И Ампаро не слушаше. Веднъж я замери с включена ютия, да я хване ток, копелето му с копеле. Отстрани всичко изглежда много лесно. Да го вкараш в изправителното е донякъде коварство. Но какво можехме да сторим? От изправителното излизат понякога много свестни хора. Той също може да стане такъв, като поотрасне и има семейство. Но не е вярно, че е лош по душа. В същност той ни обича. Когато последния път го изгоних от къщи, идваше тайно да носи бонбони на малките. Като стане истински мъж и има семейство, може да поулегне...

Ако има късмет синът му да не го гледа втренчено, когато му удари два плесника, може и да стане сериозен мъж.

— Във ваш интерес и в интерес на всички е да му кажете да ме намери.

— Какво искате да кажете?

— Намерете го.

[1] Има се предвид не градът, а провинцията. — Б.пр. ↑

Бромуро, ваксаджията, неохотно се опитваше да набоде с пръчица парченца калмар, плуващи в кафеникава течност. Кожата висеше на изпитото му лице и плешивата му глава, цялата на петънца и ситни пъпчици, се клатеше под тъповатия поглед на келнера, който, застанал зад тезгяха, следеше с напрегнато внимание стрелбата на Бромуро.

— Нищо не мож улови...

— Че какво да уловя, като това е само вода, изобщо не знам защо го наричат калмари със сос. Та това е Средиземно море с малко запръжка. Човек вече не може да се нахрани като хората. Бездруго нямам голям апетит. Дай още едно винце. Да не ми ръждясат чарковете. Ама дай ми истинско вино, не ми сипвай от тая гадост!

Карвальо докосна рамото на Бромуро.

— Пепе, майка му стара. В последно време си заприличал на отрепка. Я си виж обувките. Да ти ги лъсна ли?

— Довърши си мезето.

— Какво ти мезе бе, братче. Това прилича на потъването на „Титаник“. Никога не бях виждал толкова много сос за толкова малко калмари. Момче, я донеси цялата бутилка и две чаши ей там, в оня ъгъл.

Карвальо седна, а Бромуро се наведе над обувките му.

— Искам да говоря с теб.

— Казвай.

— Познаваш ли бандите „навахерос“^[1]?

— Да, разбира се! В този квартал ги знам наизуст. А това е цяло постижение, защото всеки ден се появяват нови. Всяко момче, когато поотрасне, си прави собствена банда.

— А в покрайнините — Тринидад, Сан Махин, Сан Илдефонсо, Ospitalет, Санта Колома...

— Стига, стига. Там никой не е в състояние да ги контролира. Изостанал си, Пепино. Всеки един от тези райони си има автономия. Не е вече както преди. По-рано всичко, каквото ставаше в Барселона, се научаваше в тези сто квадратни метра, в които се движа. Но сега е невъзможно. За мен някой от Санта Колома е все едно от чужбина. Разбираш ли?

— Нямах ли начин да се осведомиш?

— Никакъв, братле. Ако бяха класически джебчии или крадци, както по мое или по твое време, тогава можех нещичко да подразбера. Но за тия с ножовете хич не ме питай. Те са много самостоятелни, имат свои закони и са млади, а знаеш какви са младите днес. Особени са. Трябва да ги направят киноартисти. Като от филмите са. Направо като в киното, ти казвам.

— Какво е това?

— Емблемка срещу ядрените централи.

— На твоята възраст се занимаваш с политика?

— Аз съм предвестник на всичко това. Изпотровиха ни, братле. Дишаме и ядем лайна. Най-здроаво е това, което отделяме, защото човешкото тяло задържа лошото и изхвърля хубавото. Хората все ми се смеят и ме нарекоха Бромуро; аз от четиридесет години все повтарям: слагат ни бром в хляба и водата, та да не се избиваме и да не тръгнем да такваме наляво и надясно като луди.

— Какво общо има това с ядрените централи?

— Че то е същото. Сега пък искат да ни прецакат, но в голям мащаб, на едро, да ни смажат като гниди. Не пропускам нито една демонстрация.

— Ти си еколог!

— Еконищо съм аз. Пий вино, Пепино, и не разчитай на мен, че тези дни като че ли ще ида на онзи свят. Много съм зле, Пепино, много зле. Веднъж ме боли единият бъбрек, друг път другият. Пипни, пипни тук. Не усещаш ли една бучка? Наблюдавам я. Аз въобще се самонаблюдавам. Защото съм животно и действувам като животните. Какво прави котето, когато е болно? Отива в поликлиниката ли? Не. Отива на балкона и изяжда някое мушкато. Какво прави кучето? Трябва да се учим от тях. Така че се наблюдавам де, и това се появи от две седмици. Обзалагам се, че не знаеш от какво е.

— Не.

— Защото от две седмици се храня с консерва миди. Имам зет, който работи в консервна фабрика във Виго^[2] и от време на време ми праща по някое колетче с консерви. Бях закъсал с мангизите и си рекох: Бромуро, яж си консервите, че и бездруго морските фрукти са много хранителни. И ядох от тях, докато веднъж забелязах бучката. Ясно. Ядох хляб с домати и консерва миди, а хляб и домати винаги съм

ял и не са ми излизали бучки, така че си направи изводи. От какво е това?

— От мидите.

— Ти го каза.

— Дезертираш, Бромуро, мислех си, че ще помогнеш за „навахерос“.

— Как няма да дезертирам. Този град вече не е това, което беше. По-рано проститутката си беше проститутка, а крадецът — крадец. Сега проститутки изскочиха отвсякъде и са най-обикновени крадли. Ако ми кажат, че са те пипнали да обираш магазин за колбаси, ще повярвам. Злото е плъзнало навсякъде, без ред и организация. По-рано ще поприказваш с трима-четирима и вече си разбрал свърталището. А сега и със сто души да говориш — нищо. Помниш ли го моя приятел, оня красивия жабар^[3] — „Златния чук“? Онзи ден го пребили до смърт. И кой? Конкуренцията? Марсилците? Не. Четирима гвинейци се сбрали и тръгнали да се бият. По-рано такова нещо беше невъзможно. Имаше много повече уважение. Лоши станахме. Всички сме пощурели. Само железен ред ще ни оправи. Много работа биха ни свършили хора като Муньос Грандес, моя генерал от Синята дивизия. Този наистина беше човек за уважение. И честен, защото Пакито^[4] й постла хубавичко на вдовицата си, а Муньос Грандес напусна този свят така, както се бе появил. За какво са ти притрябвали тези с ножовете? Много ниско си паднал.

— Използвали са нож срещу съпруга на една клиентка.

— Е, трудничко ще ти е, братле. Убийство с нож по-трудно се разкрива от убийство с пистолет. Че кой няма нож?

Студена смърт. Виждаш очите на смъртта. Приближават се към теб, спират и смъртта навлиза в теб през леден коридор. Карвальо опипа ножа, който винаги носеше у себе си, един звяр, зареден със смърт, докато внезапно освободи съдържаната си ярост.

— Пази се от тези главорези, Карвальо. Всички са откачени и са млади... Нямам какво да пазят...

— Ще имам пред вид съвета ти. Вземи, за да оставиш мидите и да си купиш бифтек.

— Хиляда песети за нищо. Не, Пепе, не мога да ги взема.

— Друг път ще ми дадеш информация.

— Освен това не мога да ям месо. Стомаха ми не го бива, а те пълнят месото с хормони и вода. Абе, човек не може и въздух да диша. Ще си купя две бутилки хубаво вино, от това, дето ти го пиеш. То подхранва и убива бактериите.

— И успех в борбата ти за свят без ядрени централи.

— Ами, успех. Ядрени ще станат дори супозиториумите. На всеки ще натикат ядрени свещички в задника. Нали виждаш политиците. Всички са съгласни, всички казват „да“ на ядрените централи. Е, да, но им се иска да имат и съгласието на народа. Да бъде запазен циркът на демокрацията. Само един Муньос Грандес би ни оправил. И дори един Франко, бих казал.

— Франко направи първите ядрени централи.

— Защото Муньос Грандес беше вече умрял, иначе как.

Обади се на Бискутер, за да му съобщи, че веднага отива на Валвидрера, а след това намери и Виладеканс, след дълго телефонно преследване, което завърши в кабинета на Планас.

— Трябва да се срещна с полицаия, който ми бяхте изпратили.

— Не прекалявайте с тази връзка.

— Не прекалявам. Абсолютно е необходимо.

— Ще видя какво мога да направя. Утре от десет до единадесет си бъдете в кантората, ако го намеря, ще ви го изпратя по това време. Почакайте, господин Планас иска нещо да ви каже.

— Карвальо, аз съм, Планас. Толкова ли беше необходимо да се ровите в онзи кокошарник Сан Махин?

— Имате верни шпиони. Никой не ми е забранил да разследвам в Сан Махин.

— Понастоящем всякаква връзка между смъртта на Стюарт и нашия бизнес ще ни навреди. Бих искал да поговорим за това лично. Свободен ли сте през деня? Можем да обядваме заедно. В два, в „Ока Гурме“.

[1] Навахеро — престъпник, който действа с наваха — нож. — Б.пр. ↑

[2] Град в Испания. — Б.пр. ↑

[3] Италианец. — Б.пр. ↑

[4] Умалително на Франсиско, Франко. — Б.пр. ↑

Йес беше прескочила оградата, за да влезе. Седнала на стълбите, тя си играеше с Бледа, като ѝ подръпваше ушите.

— Не ѝ дърпай ушите, защото са много деликатни и не искам да ѝ клепнат — каза Карвальо, преди да отвори вратата.

Бледа довърши с език труда на Бромуро, след това се опита да почисти панталоните му, но Карвальо я хвана, вдигна я до лицето си и я заразпитва какво е правила през деня. Животното размишляваше за отговора с изплезен език.

— Аз съм тук.

— Видях те.

— Донесох вечеря.

— Сигурно е ужасна. Какво си сготвила? „Вишисоаз“ с кокаин ли?

Йес посочи към плетена кошница, сякаш го примамваше.

— Пълна е с чудни неща. Четири вида сирене, които никога не си вкусил. Пастет от пилешко дробче, приготвен от една старица от Вик, която не познаваш, луканка от диво прасе от Валие де'Аран.

— Откъде си взела всичко това?

— Препоръчаха ми едно магазинче на улица „Монтанер“, почти на ъгъла с „Генерал Питре“. Записах ти адреса.

Карвальо изглежда, че одобри това кулинарно начало и отвори входната врата.

— Донесох ти дори една книга, да я изгориш. Не зная дали ще ти хареса.

— Която и да е, все ще послужи.

— Любимата книга на майка ми.

— Добре ще гори.

— Заглавието е „Балада за тъжното кафе“.

— Ще изгорят баладата, кафето и тъгата и дори оня гърбавият, който е вътре.

— Чел ли си я?

— Преди да се родиш. Можеш да я скъсаш.

Когато Карвальо се върна с наръч дърва, Йес четеше книгата пред камината.

— Много е хубава. Жал ми е да я горим.

— Когато станеш колкото мен, ще ми благодариш, че си прочела една книга по-малко и най-вече тази. Написана е от едва жалка

нещастница, която не е успяла да преживее дори благодарение на литературата.

— Помилвай я.

— Не, на кладата!

— Ще я сменя с някоя твоя, която най мразиш. За две, ако искаш. За три, обещавам да ти донеса десет книги от къщи, да ги изгориш.

— Прави каквото знаеш.

— Не, не, ще я накъсам.

Разкъса я и разпиля мъртвите страници върху старата пепел. Карвальо запали камината и като се обърна, видя, че Йес беше сложила масата.

— Липсва кокаинът.

— Това после. Много по-добре се отразява след ядене.

Карвальо донесе бутилка червено „Пеняфиел“.

— Разкажи ми сега за луканката от диво прасе.

— Продавачът ми каза за нея, ето тук съм записала. Нарича се „xolis de porc senglar“, колбас, който се прави във Валие де Аран. Каза ми, че много трудно се намира. Това парче беше единственото, което имаше в момента.

„Кабралес“, наварско овче сирене, „Честер“ и едно топено сирене от Маестразго. Йес се въодушеви от похвалата.

— Имахме у дома една прислужница, която казваше: Човек като го бива за нещо, го бива за всичко.

— Тази прислужница е била глупава.

— Сега, когато звярът в теб се нахрани, нека ти кажа моя план. Като приключиш с разследването, ако, разбира се, си решил да го приключиш, ще заминем с колата за Италия, Югославия, Гърция, Крит. Островът сигурно е вълшебен през пролетта. Ако всичко е наред, ще прекосим Босфора и ще продължим за Турция, Афганистан...

— За колко време?

— Цял живот.

— За теб това е много време.

— Можем да наемем някъде някоя къща и да чакаме.

— Какво да чакаме?

— Нещо да се случи. След като се случи, продължаваме пътешествието. Бих искала да видя брат си в Бали. Той е добро момче.

Но ако не ти е приятно да се срещаме с брат ми, можем да отидем в Бали и да не му се обадим.

— А ако се видим на улицата?

— Аз ще се направя на разсеяна. „Йес, Йес!“ „Грешите, приятелю.“ „Как, не си ли сестра ми Йес?“ „Не, не съм ничия сестра.“

— Той тогава ще ти каже, че сестра му има белег под лявата гръд и ще иска да провери.

— И тъй като е вярно, ти няма да му позволиш.

— Ами Бледа?

— Ще я вземем.

— А Бискутер?

— Не. Ужас! Него няма да го вземем.

— А Чаро?

— Коя е Чаро?

— Тя е като моя жена. Една проститутка, с която ходя от осем години. Яла е на тази маса и сме правили любов на това легло. И то само преди няколко дни.

— Нямахте нужда да ми казваш, че е проститутка.

— Но тя е проститутка.

Йес стана рязко и столът падна. Влезе в стаята на Карвальо и затвори вратата. Детективът отиде до грамофона и сложи „Химна на плодородието“. Пламъците напразно се опитваха да избягат нагоре по комина. Карвальо легна на канапето, загледан в тях. След малко ръцете на Йес покриха очите му.

— Защо винаги ме гониш?

— Защото трябва да си идеш и колкото по-скоро, толкова по-добре.

— Защо да трябва? Защо колкото е възможно по-бързо? От теб искам само приятелство.

— От мен искаш пътешествия за цял живот.

— Живот, който може да трае седмица, две, три, години. От какво се страхуваш?

Той стана, за да пусне отново „Химна на плодородното“.

— Много подходяща музика.

— Най-подходящата, която имам.

Съблече я бавно и проникна в нея, сякаш искаше да я закове на килима. Тя нежно се уви около него. Телата, зачервени от огъня,

омекнаха от топлина и влага и се отделиха, отнасяйки всяко своята частица покрив и желание.

— Винаги съм се ужасявал от това, да не стана роб на чувствата, защото зная, че мога да бъда техен роб. Не ме бива за експерименти, Йес. Живей своя живот.

— Какъв живот ми отреждаш? Да се ожена за някой наследник, богат, разбира се? Да имам деца? Да летувам в Литерас? Любовник? Двама? Сто? Защо да не живея с теб? Не е необходимо непременно да пътуваме. Можем да си останем тук. В тази стая.

— Когато навърших четиридесет години, набелязах какво ме очаква — да си платя дълговете и да погребя умрелите. Изплатих тази къща и погребях покойниците си. Не можеш дори да си представиш колко съм уморен. Сега осъзнавам, че нямам повече време за сериозни ангажименти. Не бих могъл да се справя. Единственият покойник, който ми остава да погребя, съм аз самият. Не желая да се влюбя дълбоко в момиче, което не прави разлика между любовта и кокаина. За теб това е като кокаина. Тази нощ остани да спиш тук. Утре рано сутринта си отиваш и повече няма да се виждаме.

Йес стана. От пода Карвальо видя във височина чистите очертания на тялото ѝ.

Тя понесе към вратата закръгления си ханш. Обърна се за миг и упорито отметна и нагласи косите си на обичайното място зад едното ухо. Влезе в стаята и затвори. След малко Карвальо отиде при нея. Видя, че смърка кокаин. Йес му се усмихна от дълбините на бялата мечта.

— Вие като че ли не можете да дишате без мен! Вече ви обясних, че не обичам да се показвам.

— Трябваше да говоря с вас.

— Не съм слуга на никого. Казах това на Виладеканс. Ако той ми е правил услуги, то аз съм се реванширал вече. Полицаят не е слуга.

Той нервно се разхождаше из кабинета на Карвальо.

— Не би ми било приятно някой от управлението да разбере, че се срещам с „душикюлотки“. Не се обиждайте, но така ви наричаме.

— Зная. Ще бъда много кратък. Когато разследвахте случая Стюарт Педрел, предполагам, че преди всичко сте проследили бандите „навахерос“.

— Направихме, каквото можахме. Казват, че в този град има по една мишка на глава от населението. На всеки жител се пада и по един навахеро. Имаме списък на някои банди, но всеки ден излизат все нови и нови.

— Някой не ви ли съобщи нещо интересно?

— Разбрахме само, че никоя известна банда не поема отговорността за убийството. Не беше голям успех. Нали ви казвам, всеки ден се появяват нови. Че как няма да се появяват? Нали знаете, че шефът на следствения отдел е червен? Щом му ги предадем, той ги пуска да си ходят. И през рентген не ги прекарва дори. Въобще от ден на ден занаятът става все по-отвратителен. Сега по време на разпита имаш адвокат. Моля ви се, та какво можеш да измъкнеш от някой крадец, ако не му опънеш два шамара. Трябва тези, дето си измислят законите, сами да се занимават с тази паплач. Все пак добре е, че адвокатите повече се страхуват, отколкото срамуват, и почти не припарват в участъка.

Беше се поуспокоил. Зад слънчевите очила разведрените очи погледнаха лукаво Карвальо.

— Надявам се, че няма да искате от мен да разреши този случай. Сега си е вече ваша работа.

— Претърсихте ли всички квартали в града?

— Най-вече Тринидад и околностите. След това мобилизирахме нашите хора навсякъде. Но беше трудно да проверим основно, заради натиска от страна на семейството. Не публикувахме например снимката на Стюарт Педрел. Виладеканс има голямо влияние във върховете. Между нас казано, аз ще напусна. Но преди това ще чуят за

мен. Ще подгоня някой и друг червен, а след това нека ме търсят. Ще създадат общество от осакатени хора. Вижте — извади от джоба си пачка банкноти, — четиридесет хилядарки. Винаги ги нося в себе си. Когато ми хрумне, си купувам билет за Париж. Парите ще ми стигнат за няколко дни, докато ме включат в някоя армия наемници за Африка. В деня, в който ми кипне, ще направя чудо и заминавам за Родезия.

— В Родезия вече има черно правителство.

— И в Родезия ли? Всичко се скапа, да му се не знае. Тогава ще отида в Южна Африка, онези там си ги бива, с тях шега няма.

— До какви заключения стигнахте със случая Стюарт Педрел?

— Че все някой ден ще се разкрие. Когато човек най-малко очаква, хоп, хване птичето. Насиниш го едно хубаво и то, за да те умилостиви, вземе, че си признае някое по-едро деяние. И тогава нещата изникват. Но без бой не става. И някой ден убиецът се хваща в мрежите. Системата е да му припишем най-тежкото неизлежано престъпление и той омеква и изплюва нещо, което можеш да повярваш. Нещо като взаимна услуга. Обичам си занаята. Не мога да кажа обратното, но става вече все по-трудно. Червените ни мразят и се боят от нас. Знаят, че сме опората на обществото и че ако ни свалят, те ще станат господари. Ей с тази ръка му цапнах една на един депутат, от ония, дето сега толкова много се перчат. Бяха комисия, която трябваше да представи някакъв документ на председателя на Депутацията, а нямаха разрешение. Старецът^[1] още беше жив. Онзи взе да се надува и аз такъв му отперих, че ще ме помни. Имате ли някой познат издател? Но трябва да е наш човек. Ще ви кажа нещо. Имам един дневник, в който вписвам всичко, което върша, виждам и научавам. Ние сме жертва на конспирация. Ще умрете от ужас, ако ви спомена за важни особи у нас, които са взимали подкупи. Една моя приятелка съхранява дневника, ако нещо се случи с мен. Ако сте съгласен да го предложите на някой навит издател, ще ви дам комисионна.

— Фуерса Нуева^[2] имат издателство.

— Те са всичките продажници. Правителството ги търпи, за да водят хлапците за носа. Че какво правят те? От време на време няколко митинга, някое сбиване и край. Така забаламосват децата и им пречат наистина да вдигнат всичко във въздуха. Ще го издам, когато отида в Южна Африка или в Чили. „Испания под червената власт.“ Как

ви се струва това заглавие? Вече съм си избрал псевдоним: Boris le Noir — Борис Черни. Добре звучи. От малък все си измислях разни приключения и винаги бях Boris le Noir.

— Искам да кажа, че Борис е руско име.

— Има и руснаци, които не са комунисти. Обърнете внимание: на север са страните, в които демокрацията и комунизмът разлагат всичко, а на юг индивидът все още има някакви способности за борба и настъпление. Например Чили, Аржентина, Родезия, Южна Африка, Индонезия. Няма грешка. Повярвайте ми. Ако все още имате желание да умрете прав, смело, с пистолети в двете ръце, пратете всичко по дяволите и се запишете в армия наемници.

— Всички ли ваши колеги мислят като вас?

— Не. И в управлението всичко е прогнило. Социалистите никнат като гъби. Къде бяхте преди четири години? — ги питам аз и те не могат да ми отговорят. Тези хора нямат усет към приключенията, те са като чиновници, разбирате ли? Разговорът с вас ме въодушевява. Струва ми се, че още тази вечер ще цъфна на френската гара. А книгата?

— Вземете я със себе си и я допълнете с някои наблюдения на място.

— Добра идея. Ами ако се загуби? Не. Ще направя фотокопие и ще го оставя на моята приятелка. Един съвет — не си трошете главата с онзи тип. Измислете някакво правдоподобно обяснение, предложете го на семейството и си вземете парите. Тях ни най-малко не ги засяга какво в същност е станало. Този човечец им е пречил, просто го усещам. На всички им е пречил.

Примляска, оправи си очилата и си отиде.

— Не разбирам как можете да слушате такива тиради. Как издържате с хора като този тип?

— Добро момче, но съвсем скоро ще го направят на решето. Никога няма да достигне до генерален директор.

— Той си го търси. Тръгнал да убива черни, защото не може да убива червени. Той е луд.

— Бискутер, ще ти дам задача за следващите три месеца.

— Слушам, шефе.

— Китайската кухня е най-диетичната от всички. Вкусна е, но от нея не се пълнее. Така че ти заповядвам да се специализираш в

китайската кухня.

— Значи да готвя мишки и змии, така ли?

— Всичко останало, без мишки и змии. Всяка сутрин отиваш за час-два в китайския ресторант и там стопанинът, който ми е приятел, ще те посвети в тайните на тази кухня.

— Точно сега усъвършенствам риоханската кухня и не се справям зле...

— Бъдещето е на китайската кухня.

— Благодаря, шефе. За мен е чест и стимул. Човек не трябва да се задоволява с постигнатото. Благодарение на това че ви готвя, открих, че и аз ставам за нещо и бих желал да повиша познанията си.

— А ако се стараяш, не изключвам възможността да ти осигуря престой в Париж, за да се научиш да правиш сосове.

— А, сам тук не ви оставям.

— Кой ти каза, че ще остана сам тук? Аз също бих могъл да отида в Париж и да се установя за известно време там.

— Ще бъде страшно готино, шефе. Само за това ще мисля и няма да спя.

— Спи спокойно, Бискутер. Важното е да имаме план, който би могъл изцяло да промени нашия живот.

— Ами Чаро?

— Също ще дойде в Париж.

— А кучето?

— Но разбира се!

— В апартамент ли ще бъдем? Нали знаете, едно куче не бива да стои затворено. Ще се подуе.

— Ще наемем къщичка извън града, край реката, близо до някой шлюз.

— Кога, шефе, кога?

— Не зная. Но ти пръв ще узнаеш.

[1] Франко. — Б.пр. ↑

[2] Неофашистка организация в Испания. — Б.пр. ↑

— Имате ли нещо против да обядвам с вас?

Маркиз Мунт беше облечен в костюм от туид; едно ярко шалче беше бухнало под адамовата ябълка и космите на брадичката му. Седнал до него, Планас разклащаше чаша, пълна вероятно с безалкохолно питие.

— Исидро ме помоли.

Планас го погледна учуден.

— Тъй като обяд между двама души неминуемо става двоен монолог, помислих, че трето лице би го превърнало в истински разговор.

— Мислех, че днес сте в Мадрид, на среща с някакъв министър.

— Вече бях.

— Такъв е Исидро. Един ден в девет сутринта се бяхме разбрали да обядваме заедно. Срегнахме се и тогава научих, че междуременно е бил вече в Лондон.

— Господин Карвальо, направо на въпроса.

— Исидро, Исидро, не бързай, сериозните разговори се подхващат при второто блюдо.

— Но аз искам да говорим сега.

— Поне изчакай аперитива. Приемате ли предложението ми? Точно така. Както е казал Бертолд Брехт: първо стомаха и после морала.

Карвальо не само прие предложението на маркиза, но и избра бяло вино за аперитив.

Двама келнери поздравиха Планас за неотдавнашното му назначение, а той мрачно им благодари, без да отпуска свъсените вежди, с които беше посрещнал Карвальо.

— Зелена салата и прясна риба на скара.

— Исидро, защо не си поръчаш салата на скара и зелена риба? Ще приемеш същите калории и няма да подразниш зрителното ни въображение.

— Всеки си има слабост...

— Невъзможен човек! Много е загрижен да запази младо и здраво тялото си. Виждали ли сте го гол? Като гръцки атлет е. Изпъкват всичките му мускули. А вътрешностите му са още по-добре. Черният му дроб е като на младо яре.

— Смей се. Аз последен ще се смея.

— Това, което казваш, е нито много остроумно, нито ти прави чест. На моите седемдесет и толкова години изглеждам отлично, без да се лишавам от нищо.

Карвальо поръча скариси с майонеза и морски костур с копър.

Маркизът започна с охлюви по бургундски и се присъедини към Карвальо, като също поръча костур.

— Сега вече, като понапълнихте стомасите си, мисля, че мога да започна. Никак не съм доволен, че сте ходили да душиите в Сан Махин. Ако разкривате нещо, откривайте го навсякъде другаде, но не и в Сан Махин.

— Никой не ми е определял къде да се движа. Виладеканс не ми е забранил да ходя в Сан Махин. Вдовицата също.

— Нали ти казах. Виладеканс в последно време не е в течение на нещата. Вчера дори спори с мен, задето рязко съм възразил да се замесва Сан Махин. Какво става с това момче?

— Аз едва имам неудоволствието да го познавам, това е твоя работа.

— Но ако се усложнят нещата, ще се отрази и на теб. Карвальо, сега моментът е деликатен. Успяхме да предотвратим комисията за оглед на строителството в Сан Махин. Противопоставихме се и на опитите на някои журналисти да се възползват от така наречения „скандал с недвижимите имоти“, за да опетнят кариерата ми. Сега заемам по-специална длъжност и не мога да се излагам на разни кампании.

— Поддържам това, което каза Исидро, господин Карвальо. Ако бях урбанист, вероятно щях да препоръчам да разрушат Сан Махин. Но за съжаление това не е възможно. Един скандал само би навредил на господин Планас и на мен. Използвах влиянието си пред председателя на комитета за благоустройство и получих дори невъзможното. Това е явна спекулация, от която нито се срамувам, нито я прикривам. Цялото икономическо чудо на франкисткия режим беше блъф. Всички спекулирахме с единственото, което в действителност притежавахме: земята. Тъй като тази земя не съдържа богатства, не си струваше да я пазим. Окаяна страна сме. Много земя и никакви подземни богатства. А сега и морето се замърсява. Не усещате ли, че тази риба има дъх на нефт? Костурът е най-мръсната риба в морето, полепва се по корабите и всичко гълта, дори и нефта.

— Ще ви дам един съвет, Карвальо, а когато аз давам съвет, то е нещо повече от обикновена препоръка.

— Исидро!

— Не ме прекъсвай. Сега не приказвам за кухня. Говоря за истински неща. Привършете колкото може по-бързо разследването си и представете достоверен доклад на вдовицата. Ще ви платя колкото и тя предлага. Ще спечелите двойно.

— Исидро, това се говори, когато кафето е вече сервирано, дори след някоя и друга чашка „Марк де Шампан“.

— Но и вие бихте ми казали същото, нали?

— В същност да. С друг тон и, разбира се, след питието. Макар че вие нямаше да реагирате по-различно.

— Разбрали ли сте се за това с вдовицата?

— Не. Трябва да се споразумеем между нас тримата. На вдовицата ѝ е достатъчно някакво обяснение, което да ѝ осигури спокойствие за наследството на Стюарт Педрел. Мислите ли, че вашето обяснение ще я задоволи?

— Вероятно.

— В такъв случай всичко е наред. Господин Карвальо не се стреми да усложнява нещата нито за нас, нито за себе си. Щом господин Карвальо съумее да спази професионалната си етика, всичко ще бъде наред. Прав ли съм?

— Да. Моят ангажимент е да представя на клиента си истината, до която съм се добрал и която той иска. Всичко останало не ме засяга.

— Видя ли, Исидро?

— Все пак е рисковано. Какво сте правили в Сан Махин? Кой е Антонио Поркерес? Свързан ли е с изчезването на Стюарт Педрел?

— Да. Нищо повече няма да кажа. Когато му дойде времето, ще съобщя заключенията си на клиентката.

— Не забравяйте, че съм ви направил предложение. И аз мога да бъда ваш клиент.

— Двойната игра на детектива, господин Карвальо. Много вълнуващо!

— Не.

— Така и предполагам, Исидро. Задоволи се с обещанието на господин Карвальо, че всичко си остава между нас.

— Не вярвам на обещания, които ми излизат гратис.

— Ето все същия Исидро Планас!

— Всяко нещо, което получаваш безплатно, ти излиза в крайна сметка скъпо. А ти не се смей. Снощи не ти беше толкова весело. Беше загрижен като мен.

— Днес е друг ден.

— Ти обичаш да седиш над всичко и над всички. Но мен не можеш да заблудиш с твоите номера на отегчен аристократ.

— Исидро, Исидро...

Маркизът го потупа по гърба. Планас стана рязко и захвърли салфетката на масата, като събори една кристална чаша. Наведе се, за да не се чуе наоколо задъханият му от гняв глас.

— До гуша ми дойде от теб, ясно ли ти е? До гуша.

— Не говори неща, за които може да съжаляваш.

— Винаги аз съм потърпевшият; а ти все се правиш, че си над всичко, над доброто и злото, а онзи прибираше парите с неохотна гримаса. И когато трябваше да се върши нещо мръсно — аз, разбира се! Кой, питам, кой блъскаше като вол?

— Ти, Исидро. Но не забравяй, че уговорката беше такава. Ти беше един умен бедняк, който без нашите пари нищо не би направил в този живот. Щеше да предаваш умивалници в някое кухненско магазинче.

— Благодарение на мен натрупахте пари! Благодарение на мен! Но сега имам възможност да ви пратя по дяволите. Не сте ми нужни за нищо!

Тръгна към изхода, без да чуе предупреждението на маркиза.

— Поне да беше платил обяда, че не съм взел пари.

Маркизът избра чаша шампанско вместо десерт, а Карвальо — печени круши, полети с вино.

— Много е избухлив. Така е, когато се почувстваш близък с управниците. Тази сутрин го е приел човек на по-висок пост от министър. Жаждата за власт може да го разори. Тя е ахилесова пета на всички, които се стремят към израстване. Но не пренебрегвайте това, което ви каза. Аз съм на същото мнение. Имам обществено честолубие и ще ми е неприятно да се появи във вестниците снимката ми под заглавие: „Банда спекуланти с недвижими имущества“.

Планас отново беше застанал до масата и с наведена глава прошепна:

— Извинявай.

— Връщаш се както винаги в най-подходящия момент, Исидро. Не нося пари в себе си. Трябва да платиш или да запишеш обяда на твоята сметка.

Убити бяха един генерал и един полковник, но нищо нямаше да спре необратимия ход към демокрацията. Всички мислеха така. Дори някои генерали и полковници. Млади комунисти и социалисти бяха работили през нощта и Рамблас и съседните улици осъмнаха с лозунги за изборите. „Този път можеш да спечелиш“, обещаваха някои плакати. „Крайно време беше“ — помисли Карвальо. На лепкави афиши, под лепкави физиономии, присвоили си правото да са център в града, беше изписан лозунгът на правителствената партия — „Ти си центърът на този град“. Няколко нощи преди това пиян педераст или извратен пияница се клатушкаше надолу по Рамблас и викаше:

— Граждани, не се лъжете. Центърът на града е площад „Каталония“.

Двама ранобудни травести^[1] се разхождаха маскирани като Еухения де Монтихо^[2], испанката, която е била повече от кралица. „Преустройството на Каталония ще мине през демократизирането на общините“, декларираше или по-точно декламираше някакъв лидер с брадичка от корицата на едно списание. Но никоя изборна програма не обещаваше да разруши построеното от франкизма. Това е първата политическа промяна, която уважава руините. Всеки век строи своите руини; всичките наши руини са построени от франкизма. Слаби са ти мускулите, за да разрушиш толкова руини. Ще стане сигурно нещо като среднощно чудо. На разсъмване градът ще се събуди изчистен от корупцията, щастливо оголен, с покрайнини, превърнати в благополучни купища развалини, а гражданите ще започнат дръзновено да градят върху останките. Така може би Йес не би желала непрекъснато да обикаля света като самотен сателит, и Чаро би била по-доволна от занаята си, Бискутер — щастлив със своите познания по риоханска кухня, а той самият щеше отново да обикне ежедневието — да разследва, да пести, да яде, да обикаля по два-три пъти на ден Рамблас, а нощем да си откъщава ненужно на културата, която го бе отчуждила от живота. Как бихме обичали, ако не бяхме прочели в книгите как се обича? Как бихме страдали? Вероятно бихме страдали по-малко. Искане ми се да отида на курорт, където има много оздравяващи, и там да срещна Йес. Да започнем любов в декор от кални бани и чаша билков чай. Планински курорт, над който да вали всяка вечер, а гръмотевиците да ни карат да онемяваме. И да не излизаме от станцията. Сезоните да се редуват, да привикваме със

слабата светлина, да се ориентираме по съвсем незначителни отправни точки, да изпитваме благодарност за топлите одеяла и винаги да се радваме на собственото си тяло. Любовта с Йес би била сладкогорчива и вечна. Билките биха ми дали достатъчно сила, за да бъда винаги млад за Йес. Така тя никога няма да напусне планината, привлечена от пътеките на Изтока, в търсене на произхода и парализа на слънцето.

И днес Чаро беше още наполовина гримирана. Прегърна го и се усмихна доволно, когато Карвальо се отпусна на канапето в поза на човек, който има време. Тя му каза, че след малко ще е готова с грима и биха могли да се любят.

— Не сега. Натрупай енергия за края на седмицата.

— Ех, тази събота и неделя ще бъдат, ще бъдат, дори не искам да си представям. Няма да излизаме от стаята. Ще изхвърлим ключа през прозореца, както във филмите.

— Искам да ям в ресторанта, за който ти говорих.

— Ще ти дам да ядеш по пет пъти на ден, но между всяко ядене — в леглото.

Тя хвана ръцете му и ги сложи на лицето и раменете си, за да я погали. Карвальо я погали, колкото да не я обиди.

— Тъжен си, какво има?

— Нещо с храносмилането.

— Ох, и на мен ми се случва! След ядене ми става студено и винаги се сърдя на себе си, защото съм яла твърде много. Понякога дори ме избива на плач.

Той използва отиването ѝ в банята, за да си тръгне. Чаро се подаде с изкуствени мигли на единия клепащ.

— Отиваш ли си вече?

— Вече съм към края. Искам утре да приключа всичко и да замина спокоен.

— Опасно ли е?

— Не.

Съобщението, което той очакваше, беше записано в бележника до едно кратко съчинение на Бискутер, в което му обясняваше, че разбрал, че майка му е в Огарес Мундет и отива да я види. Дори не знаеше, че Бискутер има майка. За това, което го интересуваше, той пишеше: „Господин Брионгос каза, че синът му щял да бъде днес в

девет пред кино «Навия», в Сан Махни. Позвъни и дъщерята на господин Брионгос и каза да не отивате, и да ѝ се обадите“. Карвальо извади сгъваемия си нож. Натисна пружината и острието изскочи с изщракване. Ножът и Карвальо се спогледаха. Той сякаш чакаше заповед за атака. А Карвальо като че ли се боеше от него. Затвори го и го сложи отново в джоба си. Отвори една кутия. Пистолетът спеше като замразен гущер. Карвальо го взе и го огледа. Прицели се в стената. След това извади куршумите от картонена кутийка и го зареди бавно и внимателно. Когато затвори барабана, заспалият гущер вече беше буден, бдителен, зареден със смърт. Сложи предпазителя, отнемайки желанието му да убива, и го пъкна в джоба с изричното предупреждение да мирува. Пистолетът стопли тялото му. От друга кутия извади железен бокс и го надяна на пръстите си. Сложи си го. Сви и разтвори ръка. Замахна и удари невидим противник. Махна бокса и го пусна в другия джоб на самото си. Готово. Непобедимата армада. От хладилника взе бутилка бяло вино, но премисли, върна я и извади ракия. Изпи две чаши, направо от тенджерата яде с пръсти от рибата треска със стар чесън, която Бискутер беше сготвил. Довиждане — каза на четирите стени и заслиза мързеливо по стълбите, като се заслушваше ту в ударите на чукчето на скулптора, ту в шумното суетене от фризьорския салон, в тромпета със сурдинка на лилавото момче. Размина се с две педерастчета, преоблечени като момченца, отиващи на първо причастие, или с две момченца, тръгнали на първо причастие, но с вид на педерастчета. Приличаха на Ромео и Жулиета, но с бради и мустаци, бягащи от Капулетите и Монтеките.

— Пепе, Пепе, чакай!

Бромуро го настигна, въоръжен с кутията си.

— Каня те на чашка. Каквото си избереш. Благодарение на теб аз съм богат.

— Имам среща.

— Чукай и заради мен.

— Не е такава среща.

— Жалко. Колко малко имаме ние, мъжете, от това, от което те имат нужда. Замислял ли си се?

— Понякога.

— И не ти ли се приплаква чак? Когато аз бях в конната дивизия на разпореждане на генерал Муньос Грандес, една нощ оправих една

шест пъти. А тя спокойно би приела още шест. Това беше моята велика нощ. Повече си ги бива от нас. Оттук надолу са по-съвършени.

Той остави Бромуро с меланхолията му на недостоен мъж. Качи се в колата и спокойно пое към Сан Махин. Като стигна в горния край на града, се озова заобиколен от коли, шофирани от жени, тръгнали да вземат децата си от училище. Той ги зараглежда като зяпач, а те го поглеждаха като бягащи красавици. Вдовицата Стюарт сигурно дни наред бе ходила така да прибира децата си. А след това те бяха пораснали и отишли в Бали, или в облаците.

[1] Травест — педераст, облечен в крещящо дамско облекло. — Б.пр. ↑

[2] Съпруга на Наполеон III, кралица на Франция от 1853 до 1870 година. — Б.пр. ↑

Ана Брионгос пристигна със своя син автобус и въздъхна с облекчение, когато видя Карвальо на спирката, скочи първа и бързо се запъти към него.

— Благодаря ви, че ми обърнахте внимание.

Закрачиха един до друг. Карвальо почти чуваше думите, които напиреха на устните ѝ. Тя гледаше Карвальо и очакваше най-малкото движение, за да започне да говори. Но Карвальо вървеше също така замислен, сякаш разполагаше с цяла нощ за мълчание и разходки.

— Защо сте ходили у дома?

— Днес за втори път ми се карат заради този квартал. По-добре напишете на входа „Сан Махин — забранен град“.

— Не знаете какво зло ни причинихте и какво можете да причините с това посещение.

— Злото вече е било сторено.

— Родителите ми са двама нещастници, които умират от страх. Страхуват се от всичко.

Карвальо сви рамене.

— Не се срещайте с брат ми.

— Защо?

— Не си струва труда.

— Това ще преценя, след като поговоря с него.

— Брат ми не е нормално момче. Има неочаквани реакции. Той е като дете, като едно буйно дете. Цял живот само бой е ял. Винаги него биеха. Майка ми винаги го е мразела. Тя е злобна и дребнава като всички бедни. Това е отличителната ѝ черта и единственото ѝ качество. А баща ми вечно е живял в страх пред нея. Вечно ще изкупва греха от раждането на Педро.

— Ама че картинка.

— Беше на седем години, когато за първи път го вкараха в изправителен дом. Беше обрал една съседка, за да си купи някаква дреболийка. След две години се върна още по-лош. Две години по-късно. Беше на девет години. Книжарниците са пълни с книги, които поучават възрастните да се държат внимателно и да уважават децата. А брат ми на девет години беше само един обект за колана на баща ми или метлата и чехлите на майка ми. На единадесет години отново го вкараха в интерната. Имате ли представа от изправителния дом „Уад Рас“?

— Аз съм от друго поколение. На децата, които израснаха под заплахата да попаднат в приюта „Дуран“.

— Независимо от всичко, той винаги е бил сякаш привързан към семейството. Винаги се е чувствувал един от нас. Три гроша да имаше в себе си, ще ги похарчи за нас. Сега е на осемнадесет години. Само на осемнадесет.

— Само четири или пет години по-малко от вас.

— Той е различен. Оставете го на мира. Каквото и да е направил, животът му го оправдава.

— Какво е направил?

— Какво искате? Вие сте техен жалък слуга и си пъхате носа в един свят, с който нямате нищо общо.

— Както и Стюарт Педрел. Като вашия Антонио. И той си е пъхал носа в свят, който не е бил неговият.

— Да, но на мен никой не ми плаща за болката от смъртта на Антонио. А ме боли. Боли ме тук — посочи към корема си. — Но беше неизбежно.

— Какво се случи?

— Защо не си идете? В края на краищата очаква ви лесна победа. Жертвите са слаби. Такива ли ви се нравят?

— Не се засягам, защото ми присъждате роля, която е наистина моя. Аз съм слуга на господарите си, както вие на вашите. Но не обичам жертвите, били те лесни или трудни. Жертвите са едни последствия.

— Те са хора. Хора, които обичам и които са уязвими. Понякога си представям брат си като малък; тогава той не знаеше, че е виновен, грешник заради унижението на майка ми. Спомням си детското лице, сега белязано от цялата житейска бруталност, която се е стоварила върху него.

— Съвсем логично е да се срещна с брат ви. Ще отида докрай. Във всичките си случаи съм отивал докрай. Приключвам всичко, отивам при клиента си, казвам му какво съм разбрал и оставям решението на него. Полицията предава престъпниците на съда. Моят съдия е моят клиент.

— Една стара и богата истеричка, която не знае какво е страдание.

— Богата е, но не е стара. А всички хора познават страданието. Вие говорите с много предимства за своя сметка. Принадлежите към класата, която има право и го натяква на всички.

— Опитвах се да му дам съвет. Педрито, не прави това! Педрито, не прави онова! Когато не бях вкъщи, все треперех. Какво ли ще направи Педро? Когато се връщах, винаги имаше нещо. Винаги намираха повод, за да го изтормозят и отблъснат. Чаках го на входа на училището, за да се прибере направо вкъщи, да не направи някоя поразия по пътя. Знаете ли как се държа полицията с него, когато дойдоха да го арестуват заради мотора? Как се държаха с нас? Като прибавим и моето политическо досие... Нали знаете как се отнасят в участъка или в затвора с обикновените престъпници?

— Нито съм сътворил света, нито съм създал това общество. Не желая да бъда съвестта на всичко. Това е прекадено тежка роля. Предполагам, не сте ме извикали, за да разкажете тъжната история на брат си.

— Не искам да се срещнете с него!

— Ще се срещна!

— Знаете какво ще стане, нали?

— Представям си.

— Това не ви ли стига? Не можете ли да оставите всичко, все едно че е приключено. Измислете нещо за клиентката си. Тя самата е заинтересована аз да мълча.

— За това вече ще се разберете с нея.

Тя го хвана за ръка и го разтърси.

— Не бъдете глупак! Може да се случи нещо ужасно! Ако аз проговоря, ако аз ви разкажа всичко... ще се откажете ли от срещата с брат ми?

— Искам той сам да ми разкаже всичко. Той трябва да ми го каже. Не бъдете глупава. Ще съжалявате.

Карвальо продължи напред, а тя спря внезапно и протегна ръка след него, като се опита да бръкне в джоба на палтото си, сякаш за да се подпре. Така остана като вцепенена няколко секунди. Изтича, настигна го и тръгна мълчаливо до него.

— А колко лесно би било просто да се махне човек оттук!

— Този квартал и тези хора ще вървят с вас. Всеки охлюв мъкне черупката си.

— Не мисля да си отивам оттук. Невероятно е, но ми се струва, че не бих могла да живея на друго място.

— Ако се роди момченце, все пак не се отчайвайте. Има мъже, които са показали отлични резултати. В бъдеще мъжете ще бъдат по-добри от жените.

— Все ми е едно дали ще е момиче, или момче. Еднакво ще го обичам.

— Една от първите ми професии беше детски учител. Училището беше в един стар квартал с богато минало, но населен с хора като тези, които живеят тук. Имах един малък, тъжен черноок ученик, с израз на стар мъдрец. Говореше, сякаш винаги се извинява за нещо. Един ден се запознах на входа с майка му. Беше дребна, тъжна черноока жена с израз на стар мъдрец и говореше, сякаш винаги се извинява. Беше много красива, макар и да беше цялата побеляла. Детето можеше да е излязло от която и да е част от тялото ѝ. Можеше да се е родило от ръката ѝ, от гърдите, от главата. Беше самотна майка по време, когато нямаше оправдание за това. Войната много отдавна бе свършила, за да ѝ бъде алиби.

— И какво стана?

— Нищо. Напуснах училището и никога повече не ги видях. Но често си спомням за тях и понякога имам странното усещане, че и детето беше с бели коси. Това бяха годините на моето юношество.

Беше обут в джинси и носеше мушамено черно яке, цялото в изкуствени сребърни украшения — халки, ципове, нитове от метал с цвета на луната, — една евтина луна, закупена с намаление. Обувки с високи токове, за да повдигнат едно нервно тяло, ръце в джобовете на якето, приведен врат — знак, че главата е нащрек пред опасностите, къса коса, лъскава и гладка, оградила лице на млад жребец. Погледна Карвальо и поклати глава, сякаш не одобряваше това, което вижда. С рамо му показва да го последва.

— Тук не можем да говорим. Да отидем на по-спокойно местенце — той крачеше бързо, рязко, на тласъци, сякаш всяка стъпка беше удар с камшик. — Спокойно. Няма да се преумориш.

Карвальо не отговори. Педро Лариос се обърна няколко пъти към него и му се усмихна.

— Още малко.

Свиха зад ъгъла и над тях падна тъмнината и пустошта на покрайнините на Сан Махин. На лунната светлина се очертаваше силуетът на църквата. От близък джубокс се чуваше гласът на Хулио Иглесиас. Карвальо и Педро Лариос се озоваха в светлия кръг на една улична лампа, полюшвана от лекия вятър на върха на метален стълб. Педро, все още с ръце в джобовете, се усмихна, погледна наляво и надясно и от тъмнината излязоха още две момчета, които застанаха от двете страни на Карвальо.

— По-добре е да си поприказваме в компания.

Карвальо огледа едрото тяло от лявата си страна. Погледна го в мътните безизразни очи, които сякаш не искаха да виждат това, което щяха да видят. Момчето отдясно бе почти дете, което го гледаше като наежено кученце.

— Онемяхте ли? Зная, че пред баща ми, у дома, сте говорили прекалено много!

— Тези ли ти бяха помощници?

— За какво?

— За убийството на онзи, дето ходеше със сестра ти.

Той премигна. И тримата се спогледаха.

— Нищо подобно.

— Не прекалявай, чичко, и внимавай какво говориш — рече по-малкият.

— Виж какво, аз не зная какво ти е казал баща ми, но това, което аз ще ти кажа, е важно и си отваряй ушите. Не обичам досадниците, а ти си голям досадник.

— Личи му по физиономията — подкрепи го младокът.

— Да свършваме вече — каза рязко набитият.

— Онези, които си пъхат носа, където не им е работа, са много неприятни, такива изобщо не мога да понасям.

И двамата пристъпиха две крачки към него. Карвальо вече беше близо до тях. Зад гърба му имаше ограда на строеж. Малкият пръв извади ножа. Размаха го под носа му. Педро също извади своя, сякаш беше отворен още в джоба му. Едрият сви юмруци, прибра рамене и наведе глава.

Малкият замахна с ножа към лицето на Карвальо. Той избегна удара, като отстъпи, а едрият се хвърли отгоре му, докато Педро атакува фронтално. Юмрукът на едрия меко се стовари върху лицето на детектива. Той ритна малкия, който изстена и се сгъна на две. С ръце спря здравеняка, който летеше срещу него, и го тласна към Педро. Ръката на Карвальо не успя да стигне до пистолета. Малкият отново се понесе към него, като псуваше и сляпо размахваше ножа. Улови ръката му и я изви. Нещо изпука и се чу вик на болка.

— Счупи ми ръката! Говедо!

Другите двама погледнаха издължената, омекнала ръка на момчето. Обезумял, Педро се стрелна, докато едрият направи крачка назад. Ножът леко се плъзна по бузата на Карвальо. Здравенякът се окуражи и също се хвърли напред. Карвальо го удари странично с двата си юмрука. На пръстите му проблесна спасителният бокс и живи рани се появиха по квадратното лице на едрия. Карвальо го заудря с две ръце по главата и лицето. Падайки, момчето се вкопчи за краката на детектива и го събори.

— Убий го, Педро, убий го! — крещеше малкият.

Сред двете боричкащи се тела Педро търсеше място да забие ножа. Карвальо се измъкна изпод противника си, хвана го отзад за шията и опря ножа си до лицето му.

— Махнете се или веднага ще му прережа гърлото!

— Убий го бе, Педро, убий го!

Дангалакът също се опита да каже нещо, но Карвальо го стисна за гърлото.

— Детето да се разкара! Хей, лайнарче, изчезвай!

Педро му нареди да се махне. Момчето изчезна от осветения кръг и започна да хвърля камъни от тъмнината.

— Ще удариш и нас бе, идиот!

Онзи престана. Карвальо пусна шията на жертвата си, обърна го с лице към себе си и започна с настървение да го бие по лицето, гърдите, стомаха. Когато онзи клекна, той го заудря с юмруци по главата, докато се смъкна на земята. Прескочи тялото и застана срещу Педро. Навахерото, протегнал ръка с ножа пред себе си, отстъпваше пред Карвальо. Детективът свали бокса в движение и като освободи ръцете си, извади пистолета. Разкрачи се, вдигна дясната ръка с пистолета, насочи го и се прицели право в лицето на Педро. Искеше да говори, но учестеното дишане му пречеше. Боляха го гърдите и раната на лицето.

— Залегни! Лягай долу или ще ти хвъркне главата! Хвърли ножа към мен. Внимавай какво правиш!

Ножът се отлепи от ръката на Педро. След това той легна на земята, опрял тялото си на сгънатите лакти, за да не изпуска от поглед движенията на Карвальо.

— Залягай бе, сукалче. Просни се на земята. Разтвори ръце и крака!

Педро лежеше като тъмен X под светлия кръг на лампата. Дангалакът се влачеше към тъмнината. Карвальо го остави да си иде. Бавно се доближи до Педро, като дишаше дълбоко. Опита се да прогони червения облак, който усещаше между слепоочията. Ритна единия крак на Педро.

— Разтвори ги повече.

Той се подчини. Карвальо започна яростно да го рита. Другият се опитваше да избегне ритниците като някакво наелектризирано животно, но те се стоварваха по тялото му, премазваха корема, бъбреците, упорито търсеха лицето. От земята Педро чуваше пъхтенето на уморено и разярено животно, което идваше от полуотворената уста на Карвальо. Ритник в слепоочието го зашемети и той вече усещаше по-слабо останалите удари, освободен от отговорността да се брани, за сетен път предаден на злочестата си съдба. Ръката на Карвальо го хвана за косата и повдигна главата му. Накара го да клекне, а после да се изправи. Видя много отблизо лицето

на детектива и кръвта на бузата му. Той го улови за яката на якето и го закара до зида. Бутна го и Педро се блъсна в тухлите. Зад него детективът отново се задъхваше като уморено животно, без да спира, сякаш въздухът викаше от болка, като напускаше дробовете му. Педро го чу да кашля и повръща. Опита се да се извърне, но тялото му не се подчини. Краката му трепереха, а съзнанието му подсказваше, че е загубил. Отново почувствува до себе си влажната топлина, която излъчваше тялото на Карвальо. Гласът на детектива прозвуча почти ясно:

— Сега тръгвай към дома на сестра си. И не забравяй за пистолета. По едно чудо не те надупчих, говедо.

Педро тръгна. Когато стигнаха до оживените улици, той закрачи плътно до зданията, както тихо му заповяда Карвальо. И инстинктът му заповядваше същото. Сигурно изглеждаше ужасно и не желаше да го видят.

— Съвсем повърхностна е...

Ана Брионгос очерта раната на Карвальо с йод. Беше помолила съквартирантите си да излязат. Брат ѝ се отпусна на разтвореното походно легло. Карвальо каза на момичето да не му позволява да заспи. Ана се надвеси над брат си, който искаше да ѝ каже нещо. Хвана го за ръка, но Педро зави от болка в ставите и пръстите.

— Има счупен пръст и е целият пребит. Всичко това сам ли постигнахте? Е, да, не ви е било трудно срещу едно момче.

— Беше с приятелчетата си.

Ана не знаеше откъде да започне. Почисти с кислородна вода отоците по лицето на брат си. Опита се да съблече якето, но той изстена. Вратата се отвори и влезе баща му.

— Педро, момчето ми! Какво са ти сторили?

Сепна се, като видя Карвальо.

— Добър вечер.

— Добър вечер.

Човекът продължи със задавен глас:

— Педро, сине, нали ти казах. Казах ти!

Заплака прав, без да пристъпва, сякаш не можеше да плаче и да прави нещо друго едновременно.

— Не трябваше да се разкарваш, татко!

— Ранен ли е?

— Изял е един бой. Сам си го търсеше.

Бащата гледаше Карвальо като някакъв бог, от когото зависи съдбата му.

— Какво ще го правите?

Карвальо седна. От време на време пред очите му всичко бе в мъгла. Ана приличаше на далечна медицинска сестра, която се грижеше за ранен, с който Карвальо нямаше нищо общо. Старият Брионгос като че ли беше застанал на прага на чужд дом и не смееше да прекрачи. Карвальо усети, че е жаден и се чу как иска вода. Ана му донесе. Беше студена, но миришеше на хлор.

— Дай чашка алкохол на господина, ще се съвземе.

Старият Брионгос продължаваше да чака божествената му повеля.

Карвальо стана, взе стол и седна до леглото на Педро.

— Ако не можеш да говориш, слушай и само отговаряй с да и не.

— Ако искам, мога да говоря.

— Още по-добре. Значи вие тримата причакахте Стюарт Педрел и го убихте. Ти и онези приятелчета.

— Не знаехме, че така се казва.

— Защо го убихте?

— Не виждате ли какво направи със сестра ми?

— Глупак! Глупак! — кресна Ана Брионгос извън себе си.

— Не са искали. Не са искали да отиват толкова далеч — отсече старият Брионгос.

— Искахме само да го сплашим. Но този тип се разпали, сложи ръка на рамото ми и взе да дрънка и да дава някакви съвети. Кискиля^[1], малкият, на когото счупихте ръката, го удари пръв един път с ножа. Изведнъж и моята ръка се плъзна и го намушках.

Старият Брионгос беше закрил с ръце лицето си и трепереше. Ана гледаше брат си.

— Глупак! Кой е искал от теб да правиш това?

— Ти си ми сестра!

— Разберете, господине! Тя му е сестра.

Старият Брионгос протегна ръце, сякаш искаше да обгърне братската привързаност между децата си.

— Ако не се беше раздрънкал, нищо нямаше да се случи. Но той започна да ни дава съвети. Как да се държим, какво да правим, как да постъпваме. Сестра ми била свободен човек, той не бил единственият мъж в живота ѝ. Така каза, Ана, кълна ти се!

— И какво от това бе, идиот. Да не би да не е вярно!?

— А вие сте узнали и сте станали съучастници в убийството.

— А какво, да предам сина си ли?

— А вие?

— Какво можех да направя вече?

Старият Брионгос каза с цялата смелост, която имаше:

— Той беше натрапник и му е било все едно.

— Млъкни, татко!

— И го изхвърлихте в един запуснат строеж, на другия край на града.

— Никой не го е изхвърлял в никакъв строеж.

Изумен, Карвальо погледна Педро, а после и другите двама, които сякаш потвърждаваха това, което беше казал.

— Я повтори това.

— Никой не го е хвърлял в никакъв строеж. Оставихме го тежко ранен и той си отиде.

— Педро дойде вкъщи и ми каза, че е ранил лошо Антонио. Аз и баща ми обикаляхме цяла нощ да го търсим навсякъде, но не го намерихме.

— Разбира се. Взел е метрото, защото е предпочитал да умре в един строеж в квартал Тринидад. Нима мислите, че ви вярвам?

— Нищо не искам от вас, но това е самата истина.

В очите на Брионгос проблесна последна надежда.

— Кой знае какво е станало после!

— Значи Стюарт умира от двете рани, които са му нанесли двама начинаещи убийци. Няма да стигнеш далече в кариерата, момче. Малкият е един луд, който убива, за да убива, а големият е колкото страхлив, толкова и тъп. Ал Капоне е обикалял света в по-подходяща компания.

— Лошите приятели, Педрито! Лошите познанства. Какво ти казваше винаги баща ти?

Педро лежеше, загледан в тавана. Когато Карвальо срещна очите му, детективът видя в тях безпощадна омраза, смъртна злоба, отмъстителност, която щеше да го съпътства цял живот. Карвальо излезе от стаята, следван от Ана и баща и.

— Моля ви, господине, семейството ни преживя достатъчно нещастия. Ще се опитам да го оправя. Ще го пратя в армията. Там ще направят от него човек. Ще го стегнат.

— Млъкни, тате! Не говори повече глупости!

Брионгос остана в стаята. Ана изпрати Карвальо до вратата.

— За какво мислите?

— Какво ли е направил онзи човек с две рани от нож в тялото? Не е могъл дълго да върви. Няма е кола. Не е могъл да вземе такси, страхувал се е да не го видят. Защо не е потърсил помощ в някоя болница?

— Може би е смятал, че така няма да ми навреди.

— Кой го е отвел до строежа и го е хвърлил като мъртво куче?

Карвальо не изчака отговор. Нощният хлад бе като балсам за пламналото лице и тяло. Останаха назад циментовите острови на тази Полинезия, където Стюарт Педрел се бе опитал да открие другото лице

на луната, където бе срещнал загрубели туземци, същите, каквито и Гоген бе видял на Маркизките острови: туземци, осъзнали напълно, че светът е голям пазар, в който и те са стока за продан. Прекоси границата и се втурна по склоновете на Тибидабо, към своята хралупа. Потънал в мисли пред камината, той галеше кадифените уши на Бледа и я чешеше по корема, а тя щастливо размахваше лапички, досущ като велосипедист. Към кого се е обърнал в онази нощ Стюарт Педрел? Вероятно е избрал най-сигурния пристан от бившето си царство. Собственият му дом? Невъзможно. За какво тогава биха искали това разследване? И от Ниса не би могъл да очаква истинска подкрепа. Трябвало е да избира между съдружниците си и Лита Вилардел.

В три часа сутринта той позвъни на Лита Вилардел. Обади се мъжки глас. Беше адвокатът Виладеканс.

— Попитайте госпожица Вилардел дали утре има урок по пиано.

— Затова ли звъните в такъв час?

— Попитайте я!

Тя взе слушалката.

— Какво искате да кажете?

— Утре рано искам да се срещна с вас.

— Не можахте ли да ми се обадите сутринта?

— Не. Искам да мислите цяла нощ за това, което имаме да си кажем.

Жената се отдалечи от телефона. Зашепна нещо на Виладеканс. Отново се обади той.

— Не бихте ли могли да дойдете сега?

— Не.

Карвальо затвори. Спа на пресекулки; стряскаше се, мятеше се в разхвърляното легло. В моментите, когато беше напълно буден, той се успокояваше с мисълта, че не е единственият, който тази нощ няма да може да заспи.

[1] Название на най-дребен вид скариди (исп.). — Б.пр. ↑

Току-що бяха излезли от банята. Попитаха безгрижно дали Карвальо желае да им прави компания на закуска. Детективът отказа с жест. Мажеха с детинско възхищение препечените филийки с масло и мармалад. Пиеха кафето с мляко като еликсир на живота. И въздишаха, доволни, сред утринния въздух, който влизаше през полуотворената врата на терасата.

— А кафе няма ли да пиете?

— Едно чисто кафе, без мляко, да. Без захар, благодаря.

— От захарна болест ли страдате?

— Не. Имах младежка любов с едно момиче, което се наливаше с кафе без захар като с наркотик. Аз свикнах с това от любов и солидарност.

— Какво стана с това момиче?

— Омъжи се за австриец, който имаше частно самолетче. Сега живее в Милано с някакъв англичанин. Тя харесва англичаните и пише сюрреалистична поезия; в някои стихове споменава и мен.

— Виж ти! Какъв интересен живот има този човек!

Виладеканс широко се усмихна, с широк жест запали цигара и щедро изпълни стаята с дим, сякаш искаше да изпуши цигарата с едноединствено всмукване.

— Често ли уговаряте срещи в три часа през нощта?

— Сметнах, че часът е подходящ. Тогава хората са се прибрали и са приключили с любовта.

— Имате прекалено точна програма. Аз обичам повече следядене.

— И аз.

Виладеканс присъстваше на разговора, без да се намесва.

— В същност не знам защо седя тук и какво общо имам с това — каза той накрая.

— Ще разберете. Но може би всичко това в голяма степен ви засяга. Сега, след като стомасите ви са пълни, аз ще ви поставя въпроса. Господин Стюарт Педрел е бил намушкан с нож преди около три месеца в квартала Сан Махин. Бил е ранен, навярно смъртоносно, и е потърсил помощ. Набързо е премислил кои биха могли да му помогнат и накрая се е спрял на вас. Ненапразно сте имали страстна осемгодишна връзка.

— Страстна е силно казано.

— Е, някога е била страстна. Все едно. Истината е, че е избрал вас. Помолвил ви е да идете да го вземете, казал ви е, че има нужда от вас, че е ранен. Вероятно сте се съгласили веднага или сте се колебали отначало. Но в крайна сметка сте отишли. И сте го потърсили. Завели сте го някъде. Тук? Може би. Навярно сте се обадили на някого да ви помогне, а може и да не се е наложило, тъй като този някой е бил вече тук. Ще сгреша ли, ако предположа, че сте били вие?

Виладеканс премигна и се усмихна.

— Абсурд.

— Ако не сте били вие, тогава е бил онзи с мотора „Харли Дейвидсън“.

— За какъв мотор говорите?

— Тя много добре знае. Така. Разбрали сте, че Стюарт Педрел умира. Тогава вие и Виладеканс, или вие и онзи с мотора отново сте занесли тялото в колата. Потърсили сте отдалечен край на града. Някое скрито място. Избрали сте строеж, където работата временно е била спряна. Строеж, за който вероятно Виладеканс е бил осведомен в качеството си на пълномощник на някои строителни операции. Отишли сте там. Качили сте тялото на зида и сте чули как пада и се търкаля надолу по наклона. Сметнали сте, че седмици наред няма да бъде открито, но още на следващия ден дребен крадец на автомобили се опитал да се скрие там, полицията го заловила и открила трупа. Стюарт е говорил, преди да умре. Допускам, че е разказал нещо, макар и несвързано, за едногодишното си изчезване. Тази година е опасна бездна от време. Дали не е казал на някого, че ще потърси помощ в дома на бившата си любовница? Момичето, с което се е срещал в Лондон, в четири часа следобед в Хайд Парк? Или в Тиволи на Копенхаген, при извора на смеха.

— Добре сте осведомен за еротичната фантазия на Карлос.

— Вече ви казах, че за вас всичко е известно. Така че е било необходимо да се разбере къде е бил Стюарт Педрел. До кои „Южни морета“ е достигнал? Вдовицата, съдружниците, вие сте искали да знаете това. Тук са замесени много интереси.

— Не аз поисках това разследване. Това бе работа на Мима. Нещо повече — считах още от началото, че това е абсурдно, но като адвокат не можех да откажа.

— Като адвокат и като замесен в случая. Няма да ви съдя, нито да ви оспорвам правото да се освобождавате от трупове. Може би не сте постъпили хуманно, но хуманността е била и ще бъде нещо относително. Все пак сте могли да направите нещо, за да спасите живота му.

— Нищо не можеше да се направи.

— Лита!

— Остави. Какъв е смисълът. Знае всичко и нищо не знае. Това е неговата дума в замяна на нашата. Напълно сте прав. Не беше онзи с мотора, беше ей този приятел тук. Бяхме заедно, в леглото по-точно, когато той се обади. Ако беше позвънил от Южните морета, сигурно нямаше да ми се стори толкова далечно и нелепо. Отказах му. Но гласът му беше тревожен. Отидохме двамата. Не искаше да го водим в болница. Предложихме му да го закараме до тях, на входа, а той да ни изчака да си идем. Не пожела. Търсеше някой приятел лекар. Кого можехме да повикаме? Но беше късно. Той умря.

— Чия беше идеята да го захвърлите там?

— Няма значение. Представихме си картината: трупът на Стюарт Педрел, открит в апартамента на любовницата му, която по това време имала връзка с неговия адвокат. Репортаж в „Интервю“ разкрива колко са покварени богатите и между другото мошеничествата в предприятията на Карлос... Нямахме избор.

— Можехте да го оставите на входа на вилата му, като че ли иска да позвъни, но не може да събере сили за това. Скитникът се завръща у дома, за да умре при близките си.

— Не се досетихме. Никога не съм имала богато въображение. И ти също, нали?

— Аз не се присъединявам към това, което каза. Не съм чул. Не приемам нищо и нищо не съм казал.

— Можеш да добавиш, че ще говориш само в присъствието на адвоката си, който си самият ти.

— Смей се, ако ти е смешно. Но остава да видим реакцията на Мима.

— Тя пък какво ще направи? Ще вдигне знамето на наранената си любов? Нея Карлос я интересуваше дори по-малко, отколкото мен.

— Как мислите, господин Карвальо? Можем ли да очакваме щастлив край?

— Струва ми се, че в същност ме питате дали можете да се надявате на край без неприятности.

— Точно така.

— Не зависи от мен. Вдовицата има последната дума.

— Все още не приемам казаното дотук, но бих искал да ви подсказва, че този случай може да се реши така, че всички да са напълно удовлетворени. Ако можете да ни зачеркнете и отпишете от тази история, аз съм готов богато да ви възнаградя за услугата.

— Аз пък няма нищо да дам. Не бъди глупав. Какво губим?

— Хонорарът ми от вдовицата ще бъде доста висок. Не се оплаквам. Освен това имах възможността да наблюдавам една назидателна история, която ме кара почти да вярвам в предопределението. Има някои противоестествени неща. Ако се опиташ да избягаш от възрастта, от общественото си положение, стигаш до трагичен край. Не забравяйте това, когато Южните морета ви помамят.

— Ако някой път отида, то ще е на екскурзия. И все пак не ме блазни. Сестра ми беше там и каза, че всичко е много хубаво, само че не можеш да потопиш и пръстите на краката си във водата. Пълно било с водни змии и акули. Предпочитам Карибско или Средиземно море. Те са единствените цивилизовани морета в света.

— Когато се срещнете с Мима, не забравяйте и моето предложение. Освен това никое жълто списание няма да ви плати толкова, колкото аз.

Адвокатът изведнъж се разбърза. Чакали го в кантората повече от час. Карвальо остана спокойно на мястото си, сякаш това изобщо не го засяга, дори когато адвокатът застана на вратата, в очакване, че той ще излезе пред него. Лита Вилардел направи знак на Виладеканс да тръгва. Карвальо гледеше властните ѝ очи, наследени от последния европейски и първи каталонски търговец на черни роби. Постепенно ироничната усмивка изчезна от лицето на жената и тя се загледа в храстите по терасата, люшнати от внезапен повей.

— Вятърът е спасението на този град — каза тя.

Най-накрая се реши да вдигне поглед към Карвальо.

— Може би ви учудва. Но една любовница се чувства понижена от съпругата, когато се превърне в стара, забравена одалиска от един харем.

Карвальо потърси най-краткия път към пианството. Докато пишеше доклада, пресуши бутилка „Рикар“ и всичките шишета газирана вода, които Бискутер беше сложил в хладилника. Стомахът му се беше превърнал в море от вода с анасон и му трябваша тонове храна, за да се попие толкова течност. Изяде остатъка от треската с чеснов лук, омлета с картофи, изпържен набързо от Бискутер, както и сандвич с мариновани сарделки, които Бискутер приготвяше отлично, като им слагаше повече кимион, отколкото дафинов лист. Обади се на Чаро, за да потвърди за събота и неделя и да ѝ каже в колко часа да мине да го вземе от Валвидрера.

— Какво ти е? Говориш носово, като че ли си хремав!

— Пиян съм.

— По това време?

— Че кое време е най-подходящо?

— Надявам се, няма да си пиян на излета?

— Когато ми хрумне, ще се напивам.

Затвори и заглуши угризенията си, като се нахвърли на бананите с ром, които Бискутер набързо приготви, слисан от вълчия апетит на детектива.

— Бискутер, слез до Рамблата и веднага изпрати букет цветя на Чаро.

Завърши доклада, сложи го в плик и го пхна в джоба си. Взе друг лист и написа:

„Може би ще е добре за теб да пътуваш, но сама или с по-подходящ спътник. Потърси си някое мило момче, което ще бъде доволно от такова пътешествие. Препоръчвам ти чувствителен младеж с известна култура и без много нари. Има купища такива във философско-филологическия факултет. Давам ти и адреса на един мой приятел, преподавател, който ще ти помогне да го намериш. Не го изоставяй поне докато стигнете до Катманду; там го остави с достатъчно пари, за да може да се прибере. А ти продължи да пътуваш и не се връщай, докато не паднеш от умора или от старческа немощ. Ще се върнеш някога и няма да е късно да разбереш, че тук

всички са се озлобили, остарели или полудели. Това са и единствените три начина да преживееш в страна, в която късно се е извършила индустриалната революция.“

Написа името на Йес и адреса на плик, в който пъхна посланието и адреса на Серхио Бесер и някои подробности и съвети за характера на хората от Маестразго. Залепи марката с много слюнка и алкохол и излезе на улицата с писмото в ръка, като че ли бе знаменце на линейка. Пусна го в бездната на една кутия и остана да я съзерцава, сякаш беше летяща чиния или гробът на любим човек. Задачата е изпълнена, каза си той. Но нещо го безпокоеше и когато минаваше край някогашното игрище за пелота баска „Хай Алай“, изведнъж се сети:

— Хлебарката!

Погледна в бележника си и тръгна сред вечерната суетня на уличките, вече оживени от нощните си питомци. Пансион „Пилука“.

— Тук ли е госпожа Пилука?

— Госпожа Пилука беше майка ми, но тя почина преди една година.

— Извинете, моля. Аз търся един баск, който се казва както почти всички баски. Той бил отседнал тук с някаква дама.

— Току-що излязоха. Обикновено сядат в бара на ъгъла.

— Но из тези улици е пълно с ъгли и барове.

— Бар „Жу-жу“.

Тази колиба беше истински пример за пестене на ток, защото хабеше толкова малко електрическа енергия, че не се виждаха и мухите, накацали по „разнообразните мезета“ и саламите от кучешко месо. Баскът и хлебарката ядяха сандвичи на една ъглова маса.

— Може ли?

Седна, преди още да са реагирали.

— Идвам от името на ЕТА.

Мъжът и жената се спогледаха. Той беше едър и тъмен, с мощна челюст и брадичка като черна четка. Тя беше бяла, пълничка женичка с изрусени къдрици, които зле прикриваха занемарените кестеняви корени на косата.

— Научихме, че за да се изфукаш, си се представял за терорист и не одобряваме това.

— Какво?...

— Преструваш се, че си терорист, за да спиш с дамички като тази. Разбрахме това и си вече в списъка. Знаеш какво значи това, нали? Давам ти два часа, да си стегнеш куфарите. И внимавай, за да не избухнат в ръцете ти.

Карвальо се отпусна на облегалката на стола, за да се отвори сакото му и баскът да види пистолета, който се подаваше от колана на панталоните. Той се бе изправил и гледаше ту слисаната бяла женичка, ту Карвальо.

— Два часа — потвърди нетърпеливо детективът.

— Да вървим.

— Ти ще вървиш, тя остава. Искате ли да тръгнете с този побойник терорист?

— Аз не знаех...

— Не ви съветвам. Ако се държи добре, нищо няма да му се случи. Но ако отново си послужи с измама, не ви съветвам да сте с него, когато решим да го ликвидираме.

Мъжът излезе иззад масата.

— Плати този отвратителен сандвич, преди да тръгнеш. Остави дрехите на жената, тя после ще се качи да си ги прибере.

— Така съм дошла.

— По-добре. Тогава вземи останалото за спомен.

Карвальо не се обърна, за да го проследи с поглед. Половината работа беше приключена. Двадесет и пет хиляди песети. Трябваше да спечели и другите двадесет и пет хиляди. Жената седеше, парализирана от страх, на мръсния стол.

— Не се страхувайте. Нищо лошо няма да ви се случи. Отдавна знаем всичко за него. Прави го за трети или четвърти път. Не е лошо момче, но прекалено много обича леглото.

— Колко съм била глупава!

— Не. Струва ми се, че добре направихте, че си позволихте малко почивка. На мъжа ви ще се отрази много добре.

— Ще ме изгони. А децата? Дъщерите ми!

— Как така ще ви изгони? Кой ще му прави сметките? Кой ще му гледа децата? Кой ще чисти къщата? Кой ще ходи до Сарагоса за брашно? Използвайте пътуванията до Сарагоса. Напуснете го отново, ако искате, но изберете по-подходящ приятел.

— Повече никога!

— Човек не трябва да се зарича.

— Съпругът ми е много добър.

— Съпрузите трябва да са добри, особено когато не са нищо повече от това.

— И е много работлив.

— Е, това е добре. Значи има много качества. Върнете се вкъщи, сигурно ви очаква.

— Откъде знаете? Откъде знаете толкова много за нас?

— Не сте ли чували за нашите осведомителни командоси? Знаем дори повече от правителството. Набелязахме го този мошеник още когато живееше във вашата къща и прикрепихме към него един от нашите.

— Нов наемател не се е настанявал във входа. Освен от сезонните работници. Но от тях все има по някой.

— Нещо такова.

— Как така знаете, че ще ме приеме? Ще дойдете ли с мен?

— Обадете му се по телефона.

Докато тя звънеше, Карвальо дояде сандвича на баска. Беше със салам, но дори не от кучешко месо. Трябва да беше от месо от мишки и гущери и вместо червен пипер, бяха сложили миниум, да не ръждяса. Тя се върна сияеща и просълзена.

— Искате да се върна. Но бързо, защото ми каза, че заедно ще отидем да вземем децата от училище. Благодаря. Много благодаря. Много съм ви признателна.

— Кажете на мъжа си да не ме забрави.

— Няма да ви забравим, мито той, вито аз. Как да си ида у дома? Страх ме е да се движа сама из този квартал.

Карвальо я изпрати до площад „Арко дел Театро“. Натовари я на едно такси; слезе в писоарите и облекчи тялото си от натрупалия се в него алкохол. Чувстваше се натежал, като натъпкан с пясък.

— Всичко съм написал. Остарявам вече. По-рано можех да издекламирам наизуст заключението и, общо взето, клиентите оставаха доволни.

Вдовицата на Стюарт Педрел беше отворила чекмеджетата на бюрото; очите ѝ също бяха широко отворени; с молив в ръка, тя замислено се почесваше по слепоочието. Къса кестенява перука покриваше черните ѝ коси. Тялото ѝ, почиващо в директорското кресло, беше в дрехи, достойни за жена на висок пост, която жадува за изтощителни оргии. Прелисти доклада на Карвальо, без да го чете.

— Много е дълго.

— Мога устно, накратко да ви изложа съдържанието. Но може би ще пропусна нещо.

— Поемам този риск.

— Мъжът ви е бил намушкан от бандити в квартала Сан Махин. Случаят е от морално естество. Сестрата на един от убийците е забременяла от Стюарт Педрел. А той решава да изкупи нещастията на цяло едно семейство, на цял квартал. Било е прекалено. Още повече, да не забравяме, че мъжът ви е един от строителите на този зловещ квартал. Много е вероятно въпросното момиче да носи под сърцето си дете на господин Стюарт Педрел, но не се тревожете, тя не иска абсолютно нищо. Тя е модерно момиче, работничка от левицата. Вие и децата ви сте имали щастие. Но историята не свършва дотук. Мъжът ви, смъртно ранен, търси помощ в дома на една от своите любовници — госпожа или госпожица Лита Вилардел, която намира току-що станала от легло, в което лежи адвокатът Виладеканс.

Може да се каже, че той умира в ръцете на Виладеканс. Ужасени, защото им се е сторил като възкръснал, двамата любовници унищожават всичките му документи, оставят само мистериозната бележка „Вече никой не ще ме отведе на юг“, а него захвърлят в един пуст район на града; като че ли провидението ги е водило, тъй като благодарение на една моя грешка по отношение разположението на района успях всичко да разкрия... Но това ще разберете, след като прочетете доклада. Плачете ли?

Във въпроса на Карвальо личеше зле прикрита ирония. Вдовицата почти съдвка гневния си отговор.

— Вие сте от тези, дето мислят, че ние, богатите, нямаме чувства.

— Имате, но не така драматични. Всичко, за което страдате, ви струва по-малко или плащате по-малко.

Тя се съвзе и попита с делови глас:

— Колко?

— Направил съм сметката на последната страница. Общо триста хиляди песети и в замяна можете да бъдете сигурна, че никой няма да пипне нищо от наследството.

— Това е добра сделка, особено ако момичето не претендира за бащинството на мъжа ми.

— Няма да претендира, защото има изгода от това, ако не решите да предадете този доклад на полицията, която ще арестува брат й. Тогава всичко ще се разбере.

— Тоест?

— Тоест, ако искате да запазите непокътнати радостта, почестите и богатството си, ще трябва да оставите това престъпление безнаказано.

— Нямаше никога да си направя труда да се обадя на полицията дори и ако момичето не беше забременяло.

— Вие сте неморална!

— Имам нужда от почивка. Занимавах се много интензивно с бизнес цяла година. Но сега ще пътувам.

— Къде заминавате?

Карвальо прочете отговора в големите, пълни с ирония, кехлибареночерни очи на вдовицата.

— За Южните морета.

— Сантиментално поклонение? Или опит да си върнете за обидата?

— Не. Едно пътешествие за лично удоволствие. Както ви е съобщила дъщеря ми, с която, изглежда, доста сте се сближили, големият ми син харчи в Бали парите, които му пращам. Ще ида при него и после ще продължа пътя си.

— По маршрута, който мъжът ви е оставил очертан на картата.

— И в една пътническа агенция. Маршрутът е бил много сполучлив. Успях да прехвърля на свое име абонамента и така спасих предплатата.

— И това вие сторихте в седмиците, след като откриха тялото на мъжа ви.

— Да. Обадох се в агенцията и те ми услужиха.

Вдовицата стана, отиде до вградената каса зад портрет на Мария Хирона, отвори я, попълни чек, откъсна го и го подаде на Карвальо.

— Имате и петдесет хиляди песети бакшиш.

Карвальо свирна, почувства се като частен детектив, на когото капризна клиентка плаща в долари, в Санта Моника.

— Нека всичко си остане между нас.

— Е, групата е по-голяма — Виладеканс, госпожа или госпожица Адела, момичето от Сан Махин, вашето семейство...

— Нали не сте казали на дъщеря ми?

— Не. Нито пък ще имам възможност да ѝ кажа, защото повече няма да я видя.

— Радвам се.

— Очаквах, че ще се зарадвате.

— Не съм прекалено властна, но Йес се травмира от смъртта на баща си. Тя си търси баща.

— Аз остарявам, но все още не съм стигнал до възрастта, в която педофилията се прикрива зад желание за подмладяване или обратно.

Карвальо стана. Вдигна ръка за довиждане, но на вратата го спря предложението на вдовицата.

— Искате ли да дойдете с мен в Южните морета?

— Поемате ли всичките ми разноски?

— С това, което получихте, бихте могли да си платите пътуването. Но не е проблем.

Отдалече изглеждаше по-крехка, по-дребна. От известно време Карвальо се стареше да открива у възрастните чертите и жестовете, които са имали в детството и юношеството си. Това го правеше опасно снизходителен. Вдовицата на Стюарт Педрел навярно е била девойка, напълно способна за възторжени чувства. Все още очите ѝ бяха езера, а повехналите черти напомняха за момиче, изпълнено с надежда, което не подозира колко е кратка болестта между раждането, старостта и смъртта.

— На тази възраст не ставам за жиголо.

— Всичко виждате откъм лошата му страна — или ще сте педофил, или жиголо.

— Професионална деформация. С удоволствие бих дошъл с вас. Но ме е страх.

— От мен?

— Не. От Южните морета. А имам и задължения — кученце на няколко месеца и двама души, които са нуждаят от мен или поне мислят, че имат нужда от мен.

— Пътуването няма да е дълго.

— Доскоро четях книги и в една от тях някой беше написал: Искам да отида там, откъдето не бих желал да се завърна. Такова място търсят всички хора. Има такава, които могат да изразят словесно тази необходимост, а други имат пари, за да я задоволят. Но милиони хора искат да отидат на юг.

— Сбогом, господин Карвальо.

Карвальо махна с ръка и излезе, без да се обръща.

Вече беше запалил камината, пъхнал крака в почти прозрачните от дълга употреба чехли, бе се завъртял из кухнята, за да потърси нещо за ядене, когато забеляза, че Бледа не беше изскочила да го посрещне. Стопли ѝ малко варен ориз със зеленчуци и дробчета, обърка всичко в съда на кученцето и излезе да го викне в градината. Но то не отговори. Отначало помисли, че е побягнало след жената, която чистеше, че е прескочило през зида или е заключено в някоя стая. Но една тъмна и усилваща се тревога го накара да го потърси във всички ъгли на двора. Намери го, проснато в локва кръв като детска играчка. Гърлото му беше прерязано и главата висеше. Карвальо го вдигна и приближи до очите си. Кръвта беше засъхнала по козината. Приличаше на безжизнена кукла от тъмна, мъртва мукава, с полупритворени дръпнати очи и муцунка, сгърчена в безсилна ярост. Плъттa ѝ беше като картон. Никога вече нямаше да чуе жалостивия ѝ лай. Ножът беше се врязал дълбоко, сякаш в опит да отдели главата от тялото.

Градът блестеше в далечината и светлините му започнаха да плуват в очите на Карвальо. Взе лопата от мазето, върна се при Бледа и изкопа малък ров до нея, сякаш искаше да бъде до последния миг с нея. Положи израненото картонено телце в черната влажна земя и постави внимателно върху него пластмасовата чинийка, шампоана, четката и излишната дезинфекционна течност за такава окончателно безнадеждна рана. Постепенно я затрупа с пръст; малкият профил и мекият блясък на притворените очи изчезнаха последни. Над пръстта насипа камъчетата, които беше отделил, хвърли лопатата и като се опря в зида, избухна в ридания, които разкъсваха гърдите му. Очите му пареха, но почувства, че главата и гърдите му се пречистиха. Погледна към осветения град и изрече:

— Мръсни копелета!

Изпи едно шише ледена ракия и в пет часа сутринта гладът и жаждата го събудиха.

Издание:

Автор: Мануел Васкес Монталбан

Заглавие: Южни морета

Преводач: Христина Костова

Година на превод: 1982

Език, от който е преведено: Испански

Издание: Първо

Издател: „Христо Г. Данов“

Град на издателя: Пловдив

Година на издаване: 1982

Тип: Роман

Националност: Испанска

Печатница: „Димитър Благоев“, София

Излязла от печат: 25.XII.1982 г.

Редактор: Екатерина Делева

Художествен редактор: Веселин Христов

Технически редактор: Ирина Йовчева

Художник: Христо Стойчев

Коректор: Елена Цветкова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2679>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.